

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
octombrie 2014 (Anul VI) Nr. 68 (10 / 2014)

BOEM@

Live Literature

octombrie 2014 (Anul VI) Nr. 10 (68) - 46 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **ASPRA**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

10 / 2014

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor șef adjunct: Victor Cilincă

Redactori: Paul Sân-Petru, Constantin Oancă, Coriolan Păunescu, A.G.Secară, Dimitrie Lupu, Denisa Lepădatu, Cristina Roșu, Maria Ieva, Nastasia Savin

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Dan Verejanu (Chișinău), Petru Jipa (Germania), Melania Cuc (Bistrița), Tănase Carașca (Tulcea), Marian Hotca (Baia Mare), Mirela Savin (Constanța)

DIN CUPRINS

Poezie: Mihail Gălățanu (p.3), Renata Verejanu (p.8), Denisa Lepădatu (p.9), Petru Jipa (p.20), Alexandra Mihalache (p.26), Rodica Morușan (p.28), Luca Cipolla (Italia) (p.29), Olimpiu Vladimirov (p.32), Ioan Toderiță (p.33), Marian Hotca (p.40), Tănase Carașca (p.42), Radu Liviu (p.43)

Proză: Maria Ieva: Octombrie între culoare și sentiment (p.27), Maria Tirenescu: Periplu ardelenesc (p.35)

Cronică de carte: Dumitru Anghel: "Ordine în gânduri" de Mihai Vintilă (p.4) / "Sfeșnic în rugăciune" de Traian Vasilcău (p.5), Ionel Necula: Al. Mironescu - Memorialist (p.17) / Aurel Pop sub taina căderii (p.19), Constantin Bejenaru-Beco: Un poet mesianic - Ștefan Dumitrescu (p.34)

Eseu: Petre Rău: Fragmente din volumul de microeseuri în curs de apariție "Eu și Dumnezeu" (p.10), Mirela Savin: Potrivirea cuvintelor (p.14), Ion Ionescu-Bucovu: Labiș - zidit la temelia mănăstirii poeziei românești (p.23)

Note de lectură: Petre Rău: Valeriu Valegvi - Memoria amiezilor (p.24), Ionuț Caragea: Geo Galetaru - "Întâmplările simple" (p.31), Paul Sân-Petru: Olimpia Sava, o poetă a copiilor și părinților (p.41)

Interviu: Marius Manta: Interviu cu scriitorul I. Necula (p.21), Victor Rusu: Un mare poet și atât de cuminte?... - interviiu cu poeta Renata Verejanu (p.38)

Consemnări: Gheorghe Gorincu: Școala românească gândită și organizată de cel mai ilustru ministru al învățământului românesc, Spiru Haret (partea a VII-a) (p.30)

Meridiane: Evgheni Evtuşenco: Versuri în traducere din limba rusă de Nina Gonța (p.12)

Anunț: Redacția: Festivalul internațional de poezie și epigramă "Romeo și Julieta la Mizil", Mizil, 2014-2015 (p.44)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.45)

Grafică:

Coperta I: Adam Martinakis – The prostitute

Coperta a IV-a: Claude Monet - Woman III - Willem de Kooning

Interior: Elena-Liliana Fluture, Dragoș-Radu Popescu

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul
www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,
petrerau@yahoo.com

Telefon: **0726 337376, 0740 596225,**
0336 800313

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regimentul 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: **0726 337376**

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

Literatură și Artă

www.boema.inforapart.ro

Mihail GĂLĂȚANU

MAI POTOLIȚI-L PE EMINESCU

Mai potoliți-l pe Eminescu
dați-i un hap
un pișcot otrăvit
cum se dau la acei câini de pripas
care se prădesc prea mult
câini vagabonzi
care mușcă din noaptea adromită a speciei

Mai potoliți-l pe Eminescu
duceți-l la secție
arestați-l
la ecarisaj cu el
ba nu injectați-l mai bine
să nu mai poată scrie
tot ce-a scris
toată lumea ar răsufla ușurată
dacă în sfârșit ar muri
în sfârșit și-ar da obștescul sfârșit
l-am duce la bellu
l-am băga
bucuroși
în manualele de literatură
unde ar fi meritat de mult să fie
dacă ar fi avut înțelepciunea să moară la timp
dar asta nu se întâmplă la nici unul dintre poeții noștri
poate cel mult la labiș
unde, recunosc, l-am ajutat și noi puțin,
i-am dat un brânci existențial
un mic ghes metafizic
dar să ne amintim totuși
în general ei, ăștia, au nesăbuița
să moară chiar atunci când îi apucă
adică târziu
adică între foarte târziu și prea târziu
sunt rezistenți. sunt chiar foarte
rezistenți
bunăoară arghezi
a preferat să vândă cireșe
la mărtișor
în loc să se euthanasieze singur
ar fi avut noblețe dac-o făcea
lui nichita stănescu a trebuit să-i dăm ceva ciroză
din ciroza noastră
să ne rupem, cum s-ar zice,
ciroză din ciroza noastră
dar, în general, acești...cum să le spunem
poet
nici nu știu cum să îi categorisesc mai bine
nu au simțul măsurii
sunt și recalitranti pe deasupra
cam așa cam ca și cezar ivănescu

dacă nu chiar și mai incozi
dacă nu chiar cu mult mai insuportabili

Mai potoliți-l pe Eminescu
faceți tot ce trebuie pentru asta
puneți-l în cele mai elegante
cămăși de forță
cu gulerul călcat
proaspăt apretate
scrobite încât să stea
cât mai drepte pe el
întreprindeți tot ce trebuie întreprins
nu precupețiți nimic
ca să îl aducem înapoi în sanatoriu
aici la noi
unde o sobiță duduie întotdeauna pentru el
ca o inimă fierbinte
ca un crematoriu
la auschwitz ori birkenau
aici se va găsi în fiecare clipă unul
în stare să-i dea cu piatra în cap
să împlinească scripturile

Mai potoliți-l pe Eminescu
Închideți-i gura
puneți-i mâinile pe piept
cu care scria
cu care încă mai scrie
puneți-i
eventual
mâinile noastre în locul mâinilor lui

Mai potoliți-l pe Eminescu
dați-i un sedativ puternic
să nu mai scrie
așa de frumos
așa de razant atât de nemernic

Mai potoliți-l pe Eminescu
nu știm ce l-a apucat
tocmai acum
da' e așa ca un câine turbat
de parcă în gazetăria asta ar fi fost sufletul lui
de parcă în scris și-ar vărsa toată inima lui
în locul fierii
el scrie cu toate secretele lui
pe toți pereții
de parcă ar crăpa, așa, deodată, rânza în el
la minut
scrie cu gâfâituri
gârâie
scrie cu din ce în ce mai mult sânge
cu tot mai multe răni, adunate pe picioare.

Potoliți-l pe Eminescu.
Unde scrie el, doare.

Dumitru ANGHEL

"ORDINE ÎN GÂNDURI" de Mihai VINTILĂ

Volumul de literatură lirică „*Ordine în gânduri*”, Editura PIM, Iași, 2013, 52 de pagini, semnat de poetul și publicistul Mihai Vintilă, are ritmul, muzicalitatea, structura prozodică și sincopile sonore ale muzicii Rap, cu modulații insinuant sonore, pe care le veți percepe chiar de la primul poem, „Ordine în gânduri”, (pag. 9), care a dat și titlul cărții: „E haos în lume / Bănci, oameni, vieți / Se prăbușesc... / ... / Pentru stabilitate / Am decis / Să-mi fac / Ordine în gânduri...”

La prima lectură a versurilor mi l-am imaginat pe menestrelul de secol XXI îmbrăcat în blugi de firmă, cu o frizură *punk* și cu un cerclor doar în urechea stângă, într-o mână cu un microfon și în cealaltă cu stativul de susținere a acestuia, cu vocalizele răstite ale nonconformistului Puya, în stilul inconfundabil promovat de B.U.G. Mafia, Paraziții sau chiar 50 Cent sau Eminem.

Domnul Mihai Vintilă, publicist experimentat, redactor-șef al Revistei online „Info-Est”.ro Brăila din 2009, autorul a peste 3000 de articole pe teme de economie dar și de poezie, ca și a două cărți de publicistică economică: „Dincolo de marketing” și „Contractul de vânzare-cumpărare comercială”, apărute la prestigioase edituri din București și Iași, a avut timp și pentru... marketingul liric, pentru că „*Ordine în gânduri*” este a treia carte a sa de literatură după „*Primii pași*”, volumul de debut, apărut la editura brăileană Edmunt în 2005, și „*Fiare și oameni*”, publicată la Editura Pim, Iași, 2012.

„*Ordine în gânduri*” este, în primul rând, o poezie modernă, cu o tehnică a versificației așezată pe portative îndrăznețe, pe laitmotivul unei elegante *dezordini studiate*, cu un vers fragil, sticlos și translucid gata să plesnească de tensiune lăuntrică, dar și în nota de ambiguitate provocată de o „Ordine în... dezordine”, după afirmațiile din *Prefața* semnată de scriitorul și dramaturgul Ion Bălan.

Sunt 34 de poeme, cu o lirică militantă, agresivă chiar, cu acute în *allegro ma non troppo*, pe teme inspirate din publicistica „Jurnalelor de actualități”, însoțite pe alocuri de câteva desene cu un pronunțat caracter *ludic*, maniera *picturii naive* sau a surprinzătoarelor *graffitti* stradale, care, împreună cu aura și semnificația metaforei, dau valoare faptului de viață transformat în sentiment și emoție bine temperată: „Minciuna guvernantă / Îți strivește tâmpla / Vorba falsă / E scârbă / Eliberată. / Respiră Speranța / Că nu suntem proști / ...mereu”, din poemul „Nu suntem proști”, de la pag. 11.

Faptul politic, violent în toată Istoria omenirii, de la înfruntările cu arcul și săgețile Comunei Primitive și până la armele sofisticate, atomice sau bacteriologice ale Prezentului, ori ale chimiei demente din Siria contemporană, sunt subtil sugerate de metafora *pietrei* aruncată în *gâlceava* neostoită a oamenilor: „Din când în când / În lume / Totul se mpute / Și viața nu e viață / Să mai trăiești nu poți / Și-atunci / Piatra devine argument...”, poemul de la

Mihai Vintilă

Ordine

în gânduri

editura pim

pag. 14.

Poetul, pacifist notoriu, este partizanul *Timpului* care vindecă toate rănilor provocate de nesăbuița oamenilor: „Timpul / Durerilor / Vindecă altfel / Și viața / Continuă / Și-n noi / Altcineva” („Timpul”, pag. 16), care parcă are ritmicitatea muzicii Rap, de care aminteam la început. Oamenilor le rămâne „curcubeul” speranței: „Pășește / Pe umbra curcubeului / Și totul va deveni / Clar” (pag. 17), iar îndemnurile poetului sunt altruiste și optimiste: „Păstrează-ți inima / Și visele / ... / Iar privighetoarea / Va veni” („Lumina”, pag. 18). Este semnificativă și *Resemnarea* mioritică, după apostolatul unuia dintre miturile fundamentale ale folclorului românesc, *jertfa baciului moldovean* din balada „Miorița”: „Și de-o fi să mor / În câmp de mohor”, ca argument al poetului de azi pentru secole de umilințe, dar și ipostaza revoltei: „Dar, uneori, sub unele nevoi, / Mai ies și resemnările din noi” („Resemnare mioritică”, pag. 22).

Are și visuri... care contrazic realitatea. Într-o lume în care nimeni nu mai citește: „Am visat / Că aveam un dictator luminat / Care a închis crâșmele / Pentru librării / Și cărțile au început a curge / Prin mințile oamenilor...” („Am visat”, pag. 29).

Poate, de aceea, poetul pare derutat și contrariat că oamenii nu mai sunt oameni, cu O mare, și că au cam împrumutat masca duplicitară a zeului Ianus: „Pe zi ce trece / Descopăr trist / Că oamenii cu două fețe / Întorc spre noi / Doar masca / Ce zâmbește...” („Oamenii”, pag. 31).

Această apetență pentru o tematică iscată

(continuare în pag. 5)

de evenimente, întâmplări și reacții publice imprimă tehnicii literare și prozodiei versurilor din „Ordine în gânduri” un subtil caracter epigramistic, prin sugestia acidă a criticii și prin nuanța ironică ori sarcastică uneori, cu trimitere la *catrenele* specifice acestei specii literare a genului liric. Dacă, de pildă, aş segmenta poemul „Drumuri și flori”, aş putea obține două epigrame: „Pași în vise / Gânduri / Abisuri / Drumuri și flori / Peste orori”, prima, și „Ordine în toate / Șoapte-n păcate / Petale de flori / Drumuri prin noi” (Op. cit., pag.23), numai că lipsește trimiterea la cineva anume, cum fac epigramaști.

Domnul Mihai Vintilă este poet dar publicistul din gena sa spirituală se revoltă, pentru că Televiziunile fac mult rău prin promovarea vulgarității agresive luată ca mod de viață, iar ca *modele* sunt oferite *subproduse* umane: „Vorbim mult / Și fără rost / Glasul spart și prost / Răsună peste tot / Și noi / Cocârjate suflete / De goi / Înghițim / Vorbind / Vorbitul ca vorbit...” („Vorbitul ca vorbit”, pag. 32), sau, din poemul „Păcăliciul”: „Iar a părut / Să ne dea lecții de viață / Hăhăit la început / Final trist / Greață / Ziceri pompoase / Despre nimic / Gânduri bete / De creier mic / Și, la final, / Surâs bizar / De Păcălici...” (Op.cit., pag.36).

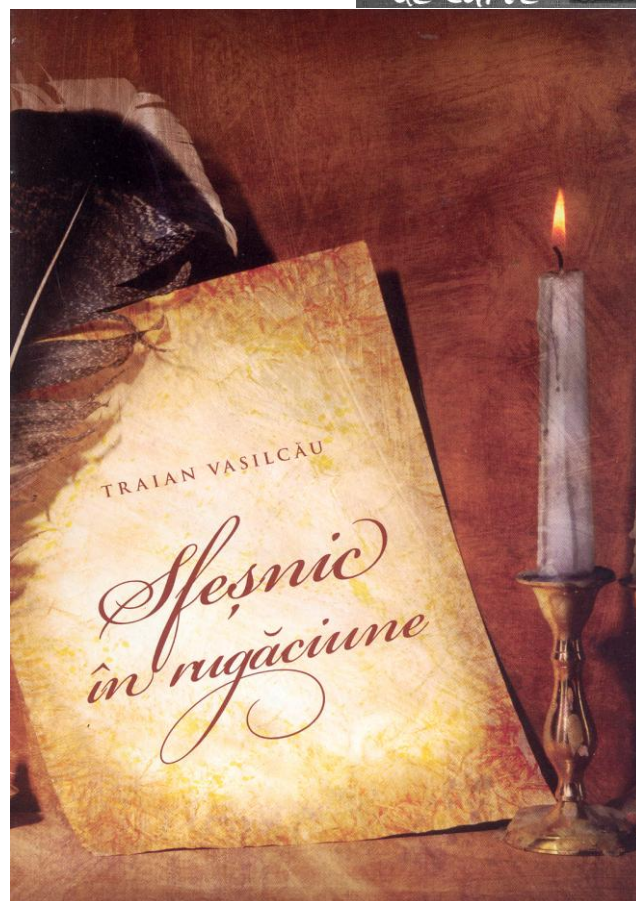
Romantic incurabil și cetățean onorabil, poetul Mihai Vintilă oferă soluții pertinente în poemul „Compatibilitate”: „Pentru schimbarea ce ne-o cer / Trebuie să începem cu noi / Să ne schimbăm mâinile / Cu altele mai bune / Să ne schimbăm picioarele / Cu unele mai arătoase / Să ne schimbăm capul / Cu unul mai deștept / Și, la sfârșit, / Să ne schimbăm sufletul / Pentru că doar astfel / Vom fi compatibili / Cu lumea minciunii / De dincolo de / Ordinea în gânduri” (Op. cit., pat. 37), cu o fantezie ușor ironică, cu tendințe între *joc* calculat și mesaje rafinate de gânditor stimulat de realități, pe care le reprimă drastic, în numele unui *cod moral* obiectiv.

“SFEȘNIC ÎN RUGĂCIUNE” de Traian VASILCĂU

Volumul de versuri „Sfeșnic în rugăciune”, Editura Notograf Prim, Chișinău, Republica Moldova, 2012, 56 de pagini, semnat de poetul de peste Prut, Traian Vasilcău, este o carte de poezie, atipică în planul structurii editoriale, cu o singură „regulă”: fără nicio regulă (!?), cu o tematică dominant religioasă, de fapt un fel de mistică stăpânită, controlată, ținută în frâu de o... pseudocenzură atee!

O carte de lirică autentică de-o modernitate evidentă, în limitele și auspiciile unei prozodii originale și îndrăznețe, cam prea îndrăznețe uneori, deși poezia domnului Traian Vasilcău păstrează *fracul* de ceremonie al limbii române literare în stare pură, căreia îi adaugă diezi armonici, cu o gamă cremoasă de arhaic și cu aromele molcome și inconfundabile ale... „*limbii moldovenești*”, după surprinzătoarea și aberanta aserțiune propagandistică pentru noțiunea de limbă oficială, tocmai când zorii unor speranțe de tot felul abia mijeau.

Dar și o poezie care parcă vine din alte vremi, mai blânde și mai așezate, cu sonorități de

strană și atmosferă de toacă liturgică din *Psaltirea în versuri* a Mitropolitului Dosoftei. Convingerile religioase pot fi surprinse între conceptul liric argheziean de „credință și tăgadă” și postulatul creștin indus din pravoslavnicul „crede și nu cerceta”, deși poetul, introvertit și cu aparente erezii nevinovate, parcă „și-ar accepta crucea!” unui Toma Necredinciosul din atitudini mai mult protestatare.

Scriitorul Traian Vasilcău are însă propria „religie” lirică și-și revendică autoritar un fel de... *acatist* de creator artistic, vulnerabil doar prin descumpăniri de tot felul, cu riscul asumat al derivărilor adiacente. Un poet de-o puritate.. celestă, care se joacă de-a poezia cu grația inconștientă a creștinilor care mureau pentru credința lor în arenele sacrificiilor de la Roma imperială.

Poezia domnului Traian Vasilcău este fluidă, eterică și parcă nici n-ar vrea să se plieze pe un deziderat ideatic; oferă perspectiva liberă a comunicării din opțiunea cuminte și foarte oarecare a cititorului, care nu acceptă cenzura, deoarece – așa cum afirmam mai sus – editura Notograf Prim nu s-a implicat într-o minimă organizare a discursului poetic pe capitoare, teme, structuri prozodice etc., etc. și, în consecință, o impresie de brambureală năucitoare este salvată de la „amenda” derizoriului de calitate și valoarea poeziei din volumul „Sfeșnic în rugăciune” cu *pecetea* unei originalități spectaculoase, în ciuda unui lexic religios provocator.

Succesul cărții poetului de peste Prut stă, așadar, în potențialul valoric al poeziei sale, în

(continuare în pag. 6)

sinceritatea demersului ideatic, iar o minimă intervenție structurală editorială l-ar fi servit substanțial!

Titlul volumului de versuri al poetului Traian Vasilcău – „Sfeșnic în rugăciune” – trimite autoritar, ostentativ, spre o tematică neapărat mistică, deși, la o primă lectură, cititorul, chiar cel fără o minimă cultură religioasă, va înțelege că singura atitudine convenabilă și responsabilă rămâne doar propria relație cu Dumnezeu și că, până la urmă, orice ingerință în interpretarea faptului religios rămâne doar mistica intimă și imperturbabilă după *crezul* său artistic, pe o constantă programatică, deși ușor alterată, nuanțată de frământări, ezități și sincopă de conștiință, cu incantații de Missa solemnă, iar varianta poetului poate fi acceptată sau nu...: „În candelile cerului, surpate, / Zorii de noapte ca sentința curg, / Și pomii doborâți n-au Demiurg, / Stingerea lor e-aplaudată-n burg” (pag. 3), într-un poem fără titlu, ca o *predică* de duminică, neconvingătoare și cu accente laice; ca să convingă, sau să încerce să convingă, speriat și poetul însuși de atâta îndrăzneală: „Am plâns și-n mine mahnele s-au stins. / Și-n lacrima lui Christ prea suferirea / Îmi caut ca să-mi aflu mântuirea / Și-mpodobit cu răni, să-mi strig iubirea / Și-apus în toți, să fiu de raiuri nins!” (pag. 5, și tot fără titlu?!?!), ca să amintească, cu o îmbătare de emoție, că viața, pământeană!?, este o secundă pasageră, pe care doar veșnicia promisă, sperată, o poate justifica...

Ba chiar cochetează și cu *iubirea* pământeană, pământeană și idilică, pe versuri de Coșbuc și muzică cu Ioana Radu: „Ea n-avea chip. I-am zis: «Nemărginirea». / Din viața ei îmi oferea o parte / Și jumătate de eternitate, / Și chiar surâsul ei – mai drag din toate, / ... / Și-a dispărut... Căci i-am cerut iubirea!” (pag. 3, fără titlu...), deși poetul rămâne trist, singur, într-un *sonet*, poezie de formă fixă (4-4-3-3), căreia-i respectă structura prozodică din manualele de teorie literară, fără să-i dea titlu, în maniera sa personală: „Și mă-ncing în hora pustiirii / Și un chiot vrednic de toți zbirii / Să rămân – și-am fost în Zadar!” (pag. 4), într-o deingoladă lirică, din care răsare doar speranța și angajarea: „În mine emigrez de-un veac, / Mă păstorește iarba-ntruna” (pag. 6).

Ca apoi să-și ordoneze poezia, cu titluri, cu idei și sentimente, cu atitudini ferme și chiar cu resentimente, dar cu ritualuri de exorcizare tipice unei Jeanne D'Arc de Ev Mediu francez, european de Apus: „Prohodul poeziei a-nceput, / Tot ce vom scrie e Opera tăcerii, / Pe margini de cuvânt, din absolut, / Oștiri de șoimi imită temnicerii” („Poem din Opera tăcerii”, pag. 6). Așadar, după titlul voit convingător și, fără niciun dubiu, religios, volumul de versuri „Sfeșnic în rugăciune” îmbracă *sutana* de ceremonial creștin, cu aura învăluitoare și sacră de mesian și crez duhovnicesc, cu ușoare semne de... *paradă* și iluzorie habotnicie, care-i salvează poetului tocmai excesele și o anume, iritabilă preacuvioșenie (!?), pe care o și recunoaște spășit și puțin ipocrit: „Ai subjugat biseri-ca din mine, / Poenile cu ochi albaștri plâng, / Ca să te recompun întâi te frâng, / În nesfârșite psalmodii divine” (pag.8; un... „pseudosonet”, în stilul original al domnului Traian Vasilcău...).

Un poet imprevizibil - și-i șade bine în această postură - nu doar pentru că, până la acest volum, nu-i cunosc celelalte cărți (din motive de samavolniciei ale Istoriei!?) și toată personalitatea sa poetică, realmente originală și incitantă, din care am, probabil (!?), imaginea unui scriitor talentat dar iremediabil idealist, bântuit de vise-iluzii și de coșmaruri-concrete: „Eu, care le-am furat povestea lumii / Și-o am ascuns în mine – spre a mai fi, / Sunt necunoscutul baci al lumii / Și răstignit de psalmi mai pot trăi” („Hoțul incorigibil”, pag. 14), în poeme construite pe dileme existențiale și pe incertitudini spirituale, convertite în *rugăciune*: „La ușa care dă spre Dumnezeu / Înfrigurat stă plâns numele meu” (pag. 17).

Ceea ce-i asigură poetului Traian Vasilcău un credit de originalitate, sinceritate și valoare în plan literar este o incredibilă detașare de orice fel de influențe, care i-ar putea impune un anume parteneriat: „Când voi pleca pe veci din toți ortacii, / M-or prohodi în limba lor doar macii” („Poemul Neuitării”, pag. 10), și un tip de naivitate, care-l face mai credibil decât orice fel de ifose fără acoperire: „Priveam în ochii ei, să-l văd pe tata, / În pântecu-i fiind, când a murit. / Am fost un spin: cel mai nefericit / Și am știut că asta-mi este plata, / Pe care-am s-o achit cu infinit / Până s-o îndura Divinitatea” („Poem cu mama”, pag. 11), cu o simbolistică prozodică venită dinspre titlurile stereotipe: Poem sau *Psalm*: „Tot crezând că am de toate / Am ajuns că n-am nici moarte” (pag. 12), într-un paradoxal impas sufletesc, într-o veșnică dilemă, între credință și tăgadă, dar de-o sinceritate angelică, pe acorduri de Claude Debussy, când își ia măsuri de siguranță într-o habotnică spovedanie: „Parcă aș fi un steag de-nsingurare / La căpătaia ultimului hău, / Visând s-ajung, acuprinzând o zare, / La nemurirea sufletului Tău” (pag. 13).

Sau, ca să-și plângă de milă poetul în obsesivele sale poeme „*Psalm*”, ca la Dosoftei și Varlaam, în vers popular cu incantații de Anton Pann și cu psalmodieri din „Miorița” de pe coclaurile Vrancei strămoșești: „Doamne, mult ce mi-i păcatul / Că mi-s frate cu oftatul / Și-al meu suflet - rai de pâine - / Numai cântul de-i rămîne, / Cântecul de azi și mîine!” (pag.23), cu ortografierea lui *î* din *î*, după influența slavă asupra limbii române... latine!

Traian Vasilcău propune în volumul său de versuri „Sfeșnic în rugăciune” nu numai o altfel de abordare a unei teme cultivată ardent de poeți de toate structurile lirice, ci și o altă prozodie, ușor dezordonată, ușor infatuată, oricum a sa în exclusivitate, cu care convinge dincolo de un posibil recul de lectură: poeme fără titlu, catrene izolate, reluări obsesive de tipul „*Psalm*”, insinuant din zona spirituală a creștinismului „primitiv”, inovații sfidătoare, repetate, de subtitlu, *simpoem*, ca să atragă atenția și chiar să convingă printr-un tip de *revoltă-șoc*, printr-o surprinzătoare deturnare tematică: „Se face a infern în țara asta / Și-a lepădare de Christos sub cer. / Satrapul doarme dus, pustie-i țeasta, / Prin care-aleargă-n vis de ienicer /

(continuare în pag. 7)

/.../ Tot el, copoi cum n-a știut Bruxelles-ul, / Mai are-un crez, pe care-l va urma: / Ca Hitler, să-și arunce-n iad castelul, / Nevinovat fiind, Micimea Sa!" („Ultimul vis al ultimului cneaz", pag. 27-29).

Spuneam mai sus că scriitorul din Republica Moldova promovează și un tip de versificație, care se vrea uneori... și „cuminte" și clasică, deși un fel de neastâmpăr îl bântuie în plan prozodic, o anume... „dezordine" de efect, de șoc și de răspăr, care-l face să iasă din *tipare* și să sfideze regulile jocului: un sonet, cu o structură prozodică modificată: (3-3-2) sau (4-4-2), în locul consacratului (4-4-3-3), ca în „Poem cu țară", pag. 29-30, cu o altă deturnare tematică, venind dinspre vremurile de patriotism ale generației române de la 1848, Alecu Russo, Ion Heliade Rădulescu, Vasile Alecsandri și, apropiindu-se de lirica militantă a lui Grigore Vieru.

Plusează patriotic pe un pretext din vremuri și mai îndepărtate, dar își modifică registrul liric, tonalitatea prozodică, cu accente patetice, cu alte incantații divine, dinspre zeul Zamolxe. Cel de dinainte de Iisus și era creștină, dar pe aceeași obsesie națională de ne-atârnare: „Dacii noștri-și sorb țărâna de din cronici și mereu/ Dau în leagăn România ca pe-un unic Dumnezeu/ În zadar voiți a-l smulge, în zadar mitraliați,/ Dacii nu pot fi nicicum din țara lor concediați" („Cântec pentru dacii noștri" – variantă - pag. 31-32), într-un poem lung, simetric, unitar, fără risipiri de strofe, cu șase catrene în ritualică cuminte, cu 16/17 silabe, vers alexandrin, și rimă împerecheată.

Și, nu este singura abatere de la „linia melodică" a cărții, pentru că domnul Traian Vasilcău, pe care nu reușesc să-l separ de niște agasante capricii dintr-un ciclu de „Elegii de ultimă toamnă", cu aceeași... *dezordonată ordine* prozodică, scrie *sonete* în formulă proprie, în metru popular și acorduri elegiace, ca o sfidare atee la tema sa predilectă, primară: „Frunză, ce-ai fost arămie / Și visai la veșnicie, / Azi te-ai trezit sângerie / De din dorul ce mă-mbie" (Op. cit., pag. 32). Ca să treacă, abrupt, la vechiul portativ religios, doar aparent mistic, ca o spovedanie: „Singur pe culme, / Caut o stea, / Iartă-mă, lume, / Și nu mă uita" (pag. 34), ca un protest ateu: „Și strig: «Mărite / Ce mi te-oferi, / Iartă, smerite, / Aste tăceri"...» (pag. 35).

Imprevizibil, nonconformist și asumându-și riscul excomunicării, poetul propune, ușor cabotin, un *pact al pocăinței*, deși nu pare convins că nu va recidiva: „Lacătul e mai greu ca o tortură,/ Mă-nzăpezesc de implorări pustii,/ Uitarea ta m-a răstignit pe gură/ Și umblu răstignit prin veșnicii" („Poem incert", pag.37), pe coordonatele agnostice ale cunoașterii lumii obiective, ca un existențialism „al întrebărilor nerăspunse", care sfârșesc în ursita singurătății și în niciun caz după ritualuri „păgâne" și precepte bigote de creștinism de paradă la „bâlcii" vulgar al îmbulzelilor la sarmale și fasole cu ciolan de la praznicele Sărbătorilor creștine, pe acordurile vivace și ironice ale celebrei „Tablouri dintr-o expoziție", de Modest Musorgski.

Când tocmai credeam că domnul Traian Vasilcău nu-și asumă niciun fel de ordine prozodică, găsesc și un sonet de-adevăratelea (4-4-3-3), pe tema lirică majoră a volumului „Sfeșnic în rugăciune", „Psalmul sfințeniei", în ritualica unei slujbe de

Duminica Rusaliilor, cu acatiste pravoslavnice de la Muntele Athos: „Calea spre Tine, Doamne, pavată-i cu iubire,/ Calea spre nicăieri pavată-i cu blestem./ Sunt beat, dar nu de vinuri ce-adăpostesc uimire,/ Sunt beat de Tine, Doamne, să nu fiu beat mă tem!" („Psalmul sfințeniei", pag. 37), deși nu pare prea convins de demersul său pocăit: „Dar pe cât cred în Ziuă, pe-atât amurg răsare/ Și care bună cale s-aleg nici nu mai știu: / Umplut cu vârf e iadul și raiul mi-i pustiu!" (pag.38), deși nedumeririle existențiale, dilemele de tot felul și un gând în prag de... *erezii* nevinovate, cu șanse de iertare duhovnicească, oferă, surprinzător, o conștiință în impas.

Și, totuși, există atâta sfințenie în stare pură și tot atâta „provocare?" în arta poeziei, în volumul „Sfeșnic în rugăciune", la limita de sus a unei veritabile „Ars poetica", încât toată... tevatura prozodică propusă de poetul novator Traian Vasilcău tinde să devină „un model", unul incomod și cu risc de neaderență, dar poate avea și valoarea, pozitivă, a unui *bumerang* al revoltei față de ceea ce se întâmplă în literatura română contemporană, când o... „armată" de pseudoavangardiști consideră mare și modernă literatură lirică o indecentă siluire a limbii române și a artei poeziei... Poeți și poetese, mai ales, promovează o poezie decrepită, cu accente de misoginism patologic, cu descrieri sordide dintr-un univers biologic sexual, în degradare fizică, o anatomie terfelită pervers cu pretenții de artă; o tevatură erotică de poezie destrăbălată, grobiană, fetidă, naturalist-indecentă, rezultată din preferința pentru un vocabular dur, licențios; o poezie izvorâtă din *urâtul* ca element de estetică și de imbolduri primare, biologice, necontrolate de educație și de rigori civice. Sau, dacă vreți, un tip de *masturbare* erotică prin care sunt exhibate aprehensiunile unei bărbății în impas și, ca o *viagra* de inspirație, se apelează la șoc verbal provocat de cuvinte triviale, obscene, necuviincioase, din zona vulgarității agresive.

Scriitorul Traian Vasilcău nu putea cădea în capcana unor astfel de ispite, pentru că este adeptul unui alt fel de estetică, una de sugestie morală, religioasă, asigurată de cultura și educația sa civică, susținută la nivelul literaturii sale lirice de o întreagă recuzită lingvistică de termeni din aria canonică a limbii române literare și de... „dulceața" graiului moldovinesc de peste Prut.

Volumul de versuri „Sfeșnic în rugăciune", semnat de scriitorul Traian Vasilcău, propune o poezie de notație discursivă, de nuanță expresionistă, cu o simbolistică religioasă, marcată de iluminări divine; o lirică provocatoare cu o etică aparent mistică, învăluitoare și sacră, ca un decalog, ca la orele de religie sau ca în rugăciunile copiilor înainte de culcare...

Renata VEREJANU

Logodnă

Atunci, când august încă nu se termină,
Iar trecătorii presimt că reținerea lui îmi place,
Și zarea îmi ascunde umerii rugumați de lumină,
Și în stea, și pe pământ – e numai pace.

Atunci, când ceea ce gândesc e un strop de ploaie
Oprit pe orbită pentru un alt anotimp,
Livada în adânc rădăcinile își dezdoaie
Și rodul să se coacă e grăbit.

Atunci, când cineva crede că-s acea femeie
Care stelele a răspândit pe cer –
Noi, împerechem degetele-idee
Și le îmbrăcăm într-un singur inel.

Ploi devremi

În clocotul ploilor devremi
Eu am răzbit cu gândurile toate.
Zadarnic încerci c-un fulger să mă chemi
Din acest refugiu nici timpul nu mă scoate.
Rămân în ploi, și hohotul le-ascult
Când peste lume se repăd torente,
Fiecare strop îmi este ca un scut,
Și fraze fără sens nu-mi urcă în ureche.
Iar ploile își țin discursul, țin...
Căci despre viață știu să tot vorbească.
În vorba lor eu sângele-mi alin
Și inima-n tristețe începe să bolească.
Dar dacă ploaia ține drum spre grâne,
Spre casa unde-n leagăn prunci visează –
Durerea sângelui eu o retrag din vene
Și inima e mândră că-anume ea veghează,
De parcă-i sănătoasă și fără nici o rană,
Și-n lume nu-i de ce să te mai temi...

Mă simt câteodată că-s orfană
De ploile acestea prea devremi.

Sinceritate

Nimeni nu-ndrăznește să mă condamne la tăcere,
Tăcerea mea putea vorbi mai mult ca ei...
Știa: tăcerea unei mame nu adoarme:
La toți li-e frică de sufletul acestei femei.

Sinceritatea mea oricând îi cucerește
Și-i vezi cum stau pierduți în aroganța lor
Vreunul poate versul îmi citește,
Cealaltă, precis, mă păzesc să nu mor.

Sinceritatea mea e mult mai dură
Decât puterea unei întregi armate –
Ei cred că mai bine ar fi s-o fure,
Știind că nu pot aresta timpul din carte...

Sinceritatea mea îi dezarmează...
Ce au a zice dâșii, deșerți și agramăți,
Când vezi cum se vând, se trădează -
Ca o târfă cu niște amanți.

Azi am să fiu sinceră ca niciodată
Și am să le dezgolesc chipul, oricum:
Sunt femeia cea mai nevinovată
În valsul acesta de funingine și parfum.

Neamul meu

Zi de zi, și an de an
Aflu de câte un prieten
Sau de câte un dușman,
Aflu cum intră duminica-n mine -
Bolta speranței să țină sus.
Niciodată poetul nu moare:
În nemurire pe-o clipă s-a dus.
În catedrala inimii aprind lumânări -
Să ardă puternic și viu,
Neamului plecat în ieri -
Bolta întreagă îi este sicriu...

Neamul meu, cel de azi și de mâine,
Cel cu care râd și cu care voi plânge,
Cea mai sfântă icoană - e ziua pâinii
În jurul cărei un neam întreg se strânge.

Tai o felie din gerul cumplit

Tai o felie din gerul cumplit
Și o lipesc de trupu-mi, fierbinte
Te iubesc, te-oi iubi, te-am iubit
Inima se aruncă către minte.

Ah, aerul acesta nu se procură
Domnule, nu-ți șterge nasul de zid
Te apropie de gură, dulcea mea arsură
Ajută-mă, netoții să-i derâd.

Îmbrățișez o creangă, rodită
Copacii invidia nu pricep,
Pe cealaltă zare – proptită
O nouă carte eu încep.

Răzbunare

Nu mă răzbun pe acest bărbat frumos
(Nu importă al cui sprijin poate fi)
Conduce un stat ori suflă în os
Sau își lipește pe sprâncene câte o zi...
Îl provoc să mă admire un pic
La distanță destul de mare,
Așa, ieșită dintr-un groaznic accident,
Viața mi-e colacul de salvare...
Nu mă răzbun pe nimeni, nici pe el,
Ziua de Crăciun îmi e oglindă vie -
Gânduri geroase inundă al nopții tunel
Și eu îl pătrund cu multă mărinimie...

La ieșire iarăși dau de dânsul:
Gest omenesc, atent, cât cerul se înalță -
Și moleculele în mine năvalnic se-nmulțesc
Precum lumina-n plină dimineață

Denisa LEPĂDATU

Aflu secrete

și râdeau cu mine toate cărările
pe care tu-ți lăsași pașii
să se odihnească

uneori cocoțată pe-un sloi
de păreri inegale
ascultam cum
oamenii
ascuțeau creioane de vise
vrând să picteze daruri
pe care nu le-ar fi oferit vreodată cuiva...

ți-amintești când inversând
cifrele lui decembrie
am redenumit crăciunul
învelind iubirea
în ciocolată albă?

am aflat atunci
că soarele niciunui anotimp
n-a mai putut topi vreodată
deșertul spiridușilor
ce călătoreau printre lunile anului
fără bagaje sau
mijloace de transport

Spune-mi

nu-mi poți șterge lacrimile
cu vârful amintirilor
pe care le ascunzi între noi
în fiecare zi cresc
smulgându-mi câte o pană
din aripa dreaptă
și mă-ntreb cum de mai pot
zbura
și-n fiecare secundă
un alt gând strivește indiferența
ce ocupă același loc
întotdeauna
așteaptă să crești
îmi spui rotindu-ți umerii
către soarele
care nu mai există demult
te privesc
așezându-mi fruntea
ca un semn de carte
între povețele ce-mi tremură
în palmele ude
poți să-mi spui
de unde vine copilăria?

Ploaia

pe umerii cerului
plouă din două în două
anotimpuri
amestecând zodiile cu poeme
ascund în buzunarul rochiței
aripile unei libelule argintii
mi le-a oferit
înainte ca furtuna
să o rostogolească
printre norii pe care-i pictasem
la ora de desen
visa să se nască din nou
dar de data aceasta
să fie fluture
de atunci
am așezat așteptarea
lângă mine
suntem amândouă în fiecare zi
nedespărțite

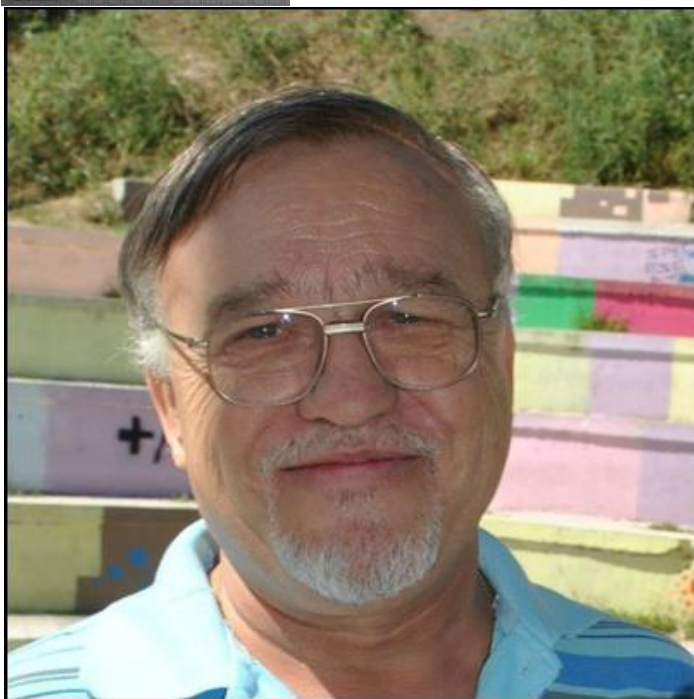
Citește-mi din nou

citește-mi din ultima ta carte
te voi asculta
ștergând cu palmele
respirația oricărei virgule
ce-nalță îndoiala peste
timpul meu rătăcit
între prefața și cuprinsul
vieților noastre
pentru fiecare capitol
inventez alt final
și constat că propozițiile
mi se lipesc de piele
desfășurând capitole
acolo unde punctele cardinale
nu mai ajung vreodată
mă vei găsi așezată
în biblioteca
celor doi poli
care-mi vor fi părinți
până când voi renaște
înfrigurată
într-o dimensiune
nedescoperită încă

***

pitită
după tulpina
fericirii
cuprind
într-un surâs
o frunză
de iubire
crescută
pe un fir
de gând

Petre RĂU**Nemărginirea**

Ca matematician am jonglat foarte bine cu nemărginirea. Adică cu infinitul, că așa se numește corect această noțiune în știință. Am operat cu infinitul în matematică foarte mult, l-am înțeles și l-am folosit ca atare, fără să dau greș. "L-am înțeles" e totuși o vorbă, recunosc, fiindcă sunt multe concepte în matematică, ca și multe alte convenții pe care trebuie să le iei ca atare, fără să te întrebi ce înseamnă ele cu adevărat, ci doar trebuie să le folosești acolo unde îți sunt utile.

Multe însă din convențiile matematice devin absurde atunci când încerci să le pătrunzi subtilitățile semantice. Cu toate acestea, după părerea mea, orice convenție în matematică trebuie - mai devreme sau mai târziu - să fie pusă în discuție. Dacă nu se întâmpla așa până acum, n-am fi ajuns niciodată să discutăm, de pildă, despre geometriile neeuclidiene, apărute, așa cum se știe, tocmai prin contrazicerea unei celebre axiome, cea a paralelelor.

Treaba asta însă nu e deloc una ușoară, așa încât majoritatea matematicienilor preferă, din comoditate, să lase lucrurile așa cum sunt, adică să nu se atingă de vreo convenție. De pildă, nu e deloc simplu să găsești răspuns la o întrebare de genul: de ce un număr nu poate fi împărțit prin zero?

Revenind la noțiunea de nemărginire, dacă pe cea din matematică am considerat-o prietenă, cu cea din lumea obișnuită niciodată n-am putut să mă împac. Degeaba încercam reconcilierii prin explicații din acelea că, imaginându-mi orice margine din univers, puteam lesne să-mi închipui că după ea ar trebui să mai urmeze ceva, fiindcă nu mă împăcam deloc cu gândul până unde totuși merge acest raționament, chiar dacă știam bine că tocmai asta înseamnă infinitul. Dacă numeri, pur și simplu, și ajungi să-ți imaginezi numere fantastic de mari, e simplu să crezi că mai pot exista și altele după ele, dar până unde? Ei bine, acest "până unde" mi-a dat dintotdeauna mari bătaii de cap.

Pacea din mine

Târziu am descoperit că Dumnezeu este pacea din mine. Mult prea târziu, dar nu atât de târziu încât să nu mai apuc să o spun și celorlalți. Și iată că asta și fac.

M-am convins că Dumnezeul meu sunt eu, de fapt el se confundă cu pacea mea. Acea pace care mă ajută să mă redescopăr mereu, să mă reculeg profund și să-mi reîmprospătez senzația plăcută că sunt înțelept cu adevărat, că sunt mai presus de nimicnicia care mă înconjură cu o secundă mai înainte. Pacea care mă face să nu mai fiu tulburat aproape de nimic, să cred că e fericirea mea sufletească, acea fericire pe care o merit și după care tânjesc, liniștea apelor tulburi din mine, iertarea pentru orice.

Zodia mea

Zodia mea, cea a Peștilor, mă situează în categoria visătorilor. Și nu orice fel de visător, ci unul pasiv. Adică unul care nu se implică aproape deloc. Iar eu nu prea cred că e așa. Cu multe dintre trăsăturile zodiei mele aș putea să fiu de acord, dar cu aceea de visător, și mai ales de visător pasiv, aproape deloc!

În plus, după aceleași precepte, se mai spune că verbul care m-ar caracteriza perfect ar fi cuprins în sintagma "Eu cred!". Ori, iarăși trebuie să dezminț și să spun că nu e deloc așa, pentru că sunt o persoană departe de a avea de-a face cu credința, și nici măcar cu sacra sau banala credulitate. Mă las greu convins, cei care mă cunosc știu bine asta, numai argumentele raționale mă pot încredința cu adevărat.

Când însă mi se vorbește despre frica mea de realitatea palpabilă, cu asta sunt de acord. Chiar așa stau lucrurile. Mereu m-am lăsat îngrijorat de posibilități aproape... imposibil de realizat. M-am gândit adesea la drobul de sare, mereu am crezut că se pot întâmpla lucruri aproape incredibile în conjuncturi dintre cele mai irealizabile, chiar dacă mulți ar fi pus mâna în foc pentru a mă contrazice.

Plin de subtilitate și periculozitate, chiar dacă adesea nevăzut (mi-a plăcut să mă ascund), sunt ușor de simțit. Ceea ce iarăși este adevărat. Mereu mi-am "trădat" benevol și cu multă sfială prezența, așa încât să știu sigur că sunt sau nu binevenit acolo unde mă aflam la un moment dat.

Cred mai degrabă că raiul promis este un purgatoriu veșnic. M-am întrebat adesea dacă cuvintele mele frumoase sunt o capcană pentru cel care le ascultă, dacă visele frumoase despre care vorbesc nu sunt de fapt coșmaruri pentru cel care le ascultă, dacă cel care trăiește lângă mine nu stă în permanență cu urechile ciulite și în stare de alertă...

E adevărat, pot crede în himere, în realități paralele, am și scris o carte cu argumente științifice despre existența lumilor paralele ("Fascinanta lume a numerelor", Ed. InfoRapArt, 2013), dar niciodată nu am făcut toate astea la modul paranoid, la o cotă care să mă fi putut împinge în pragul nebuniei.

(continuare în pag. 11)

Egoul meu a ajuns de multe ori la concluzia că nu există Dumnezeu, sau că, dacă ar exista, ar fi doar unul creat de propria mea minte. Adesea lumea mea este formată din iluzii care se întrepătrund. Cred în puterea autosugestiei și că aceasta ar fi una dintre cele mai importante virtuți umane. Intimitatea mea este foarte importantă pentru mine. Mereu am crezut, și le-am spus-o și celorlalți, că dincolo de ceea ce văd este o lume ascunsă, nevăzută, nedescifrabilă.

Asta ar fi, în mare, adevărata mea zodie, nicidecum cele pe care le-am întâlnit de atâtea ori și în atâtea variante, în atât de multe locuri și ocazii.

I-am slujit și i-am ajutat pe cei din jurul meu care au avut nevoie de mine, mai ceva ca un adevărat credincios, și asta o spun cu mâna pe inimă. Am primit multe laude și aprecieri pentru treaba asta dar, recunosc sincer, le-am și așteptat, convinși fiind că le merit.

Conversație cu Dumnezeu

Aveți dreptate, titlul de mai sus este numele unei cărți celebre scrisă de Neale Donald Walsch, dar și a unui film realizat după acest scenariu, film care însă nu m-a impresionat deloc. Însă eu altceva vreau să pun aici în discuție, în legătură cu acest subiect.

Ați avut vreodată o conversație cu Dumnezeu? Eu, nu! N-am avut, deși cred că mi-am dorit asta, în multe rânduri. Cine nu și-ar dori? Pentru că o astfel de conversație nu poate fi decât una sublimă, blândă, perfectă, plină de sensuri și misterioasă totodată. O astfel de conversație, nu-i așa că ar fi un privilegiu? Nu-i așa că te-ai întreba, după aceea, de ce ai fost tu cel preferat, de ce ai fost tu alesul?

Ei, bine, n-am avut niciodată acest privilegiu. Dar pot să-mi imaginez, desigur, cum ar fi fost dacă s-ar fi întâmplat. Pot să-mi închipui că voi fi fost foarte surprins după ce mi-aș fi dat seama de prezența divinității atât de aproape de mine. Mi-l pot imagina pe Dumnezeu, dar fără să pot să-l dezbrac de hainele acelea albe în care l-am ținut înveșmântat toată viața. Mi-l imaginez vorbindu-i, nu de aproape, ci de undeva de foarte departe, dar nu într-atât de departe încât să-l știu prea îndepărtat. De undeva de unde-i pot distinge bine chipul. Pentru că el se sprijină pe un fel de oglindă cerească, o oglindă imensă cât universul, senină precum cerul limpede primăvara.

Îmi știe limba? Sigur că da! Nu el a inventat-o atunci când ne-a încurcat limbile drept pedeapsă de neascultare, atunci când ne-a împărțit ca pământeni vorbitori de multe, foarte multe limbi diferite?

Sau poate că îi știu eu limba lui și, indiferent ce ar spune, aș înțelege imediat, pentru că de el sunt creat ca ființă vorbitoare și cu el am dorit să am o conversație sinceră.

Ce mi-ar spune? Aici începe deruta mea. Pentru că, indiferent ce m-ar sfătui (că sigur de sfaturi va fi vorba) tot voi rămâne apoi în singurătatea mea, apăsător de tot felul de lucruri neînțelese, cu tot soiul de sensuri nedescifrabile, aș adăuga cu asta cel puțin încă un semn de întrebare în roilul de fluturi inteligenți ce plutesc pe deasupra capului meu.

Ce i-aș răspunde? Aici nu mai am mari derute. Știu ce-i voi răspunde, cu condiția să nu mă pună să-i dau răspunsul pe loc. Mereu am dat cele mai bune răspunsuri

abia după ce am avut timp suficient să chibzuiesc.

Dar nu cumva în loc de o conversație verbală cu Dumnezeu mi-aș fi dorit mai mult o conversație în scris? Îmi va scrie Dumnezeu vreodată? Aștept asta cu înfrigurare. Am fost mereu stăpânul vorbelor scrise, mi-e ușor să recunosc asta. Poate că într-o astfel de conversație voi fi totuși la înălțime, nu neapărat la înălțimea lui.

Emoția mea

După mai bine de treizeci de ani de când am cunoscut remarcabilul Poem al lui Nichita Stănescu: *"Spune-mi, dacă te-aș prinde-ntr-o zi / și ți-aș săruta talpa piciorului, / nu-i așa că ai șchiopăta puțin, după aceea, / de teamă să nu-mi strivești sărutul?"* tot mai sunt gătit de emoție când îl citesc sau când îl spun pe de rost.

Niciodată nu mi-a plăcut să învăț ceva să spun pe de rost. Acest poem însă este printre puținele pe care le-am reținut de la prima lectură.

Aplecarea mea lecturală asupra lui n-a încetat niciodată. Dar, neîncetat, emoția mă copleșește de fiecare dată. Sunt probabil o fire mai sensibilă din acest punct de vedere, sau toți bărbații sunt la fel ca mine, dar nu se deconspiră?

Unicitatea primordială

Tot ceea ce facem este unic.

În niciun moment nu putem repeta ceva. De aceea, mă gândesc că diversitatea este cea mai pleonastică noțiune concepută de om. Nimic nu există în afara unicității deși, pentru comoditatea noastră, preferăm multe lucruri să le numărăm la un loc.

Cifra doi și celelalte care îi urmează n-ar fi trebuit să existe. Le-am acceptat în viața noastră pentru comoditate. Într-o lume deosebit de complexă, scopul evoluției vieții nu poate fi altul decât comoditatea [07].

Suferința lumii din mine

M-am răzbunat! Am văzut șase filme într-o singură zi. N-am mai văzut de multă vreme atâtea. Dintre cele mai bune. De fapt, îmi propusesem să ies din casă, dar m-am răzgândit. Dintr-odată mi s-a făcut lehamite de deranjul care ar putea să însemne ieșirea afară și astfel am rămas ținut în casă.

Tocmai filmele acelea nu m-au lăsat. Le-am privit, le pusesem gând de vizionare de mai multă vreme. Pusesem ochii pe ele și doar așteptasem un prilej să le pot vedea.

În ziua aceea m-am retras în mine și am suferit pentru toate tristețile lumii. Cred că am suferit pentru întreaga omenire. Dar cel mai mult, mi s-a părut că am suferit pentru lumea din mine.

Așa mai fac uneori. Mai des, însă, în ultimul timp. Este starea pe care o caut cel mai des. Din ce în ce mai des. De ce? Dumnezeu știe!

(Din volumul de microeseuri "Eu și Dumnezeu" aflat sub tipar)

Evgheni EVTUȘENCO

Traducere din limba rusă de Nina GONȚA

RECUNOȘTINȚĂ

Trăgând perdeaua încet
peste-al copilului pătuț,
mi-a zis șoptit: "Eu cred c-a adormit".
Stinse și becul cel de sus...
Alunecând foșnit și lin,
capotul ei pe scaun a căzut...

Noi despre dragoste
nu am vorbit deloc,
am fost... cuminți,
ea îmi șoptea ceva-n ureche, gângav,
o literă de „r” pierzând-o printre dinți -
`n șiragul lung de albe măgele...

„Dar știi, eu am scuipat demult
pe viața mea,
zău, mă uimești!
Bărbat în fustă, cal de povar-am fost.
Și uite, dintro-dat`, să râzi -
sunt iar... femeie!”

Să-i fiu recunoscător
a mea ar fi datoria,
cel ce-apărare-am căutat în corp... neapărat.
În noianul de albituri
ascunsă-i fața de rușine eu,
un lup flămând și... rățăcit.

Dar ea, ca o vulpiță strânsă-n colț...
întruna îmi vorbea,
îmi mulțumea...
în lacrimi calde toți obrații mi-a șoptit,
m-ardea ca focul,
de rușine, mă-ngheta...

O, Doamne!
Ar trebui cu rimă s-o-nconjur,
și să mă pierd, încremenit,
în părul ei de catifea,
dar nu, femeia! mie-mi mulțumește!
pentru că eu, bărbat!
sunt... cu ea!

Cum s-a ajuns
să se întâmple asta pe pământ?
Pe semne viața și-a pierdut
din sensul ei primar -
al cui păcatul?
femeia-am confundat-o,
am umilit-o...
pân` la... egalitatea cu bărbatul.

Ce crude vremi a`noastre pregătite,
perfid, viclean, cred,
de mai multe veacuri,
bărbații deveniți - muieri,
femeile -
aproape ca bărbații...

O, Doamne, `n curbura umărului ei neted,
se-nfipse degetele mele mari...
înfometat și gol...
Iar ochii ei frumoși și umezi,
plini... de plăcere,
priveau sclipind la mine,
strigând și mulțumindu-mi...
în tăcere...

apoi penumbra i-a-nghițit încet...
abia se-ntrezăreau în întuneric,
ca niște lumânări plătând în biserici...
Cât de puțin îi trebuie femeii,
Doamne,
s-o socotim...
și să se simtă-n veci -
Femeie!

Un câine la picioarele noastre...

A fost...
Un câine...
dormea la picioarele noastre.
Focul trosnind, vâjâia.
Din penumbră,
o femeie
mă privea până-n zori,
cu ochi ei tremurânzi...
zâmbitori.

(continuare în pag. 13)

Apoi...
sub brazi, pe vesta mea roșcată,
ea se culca încet...
Și-mi spunea, gânditoare:
"Te rog, hai,
cântă-mi o cântare!"
Și eu...
îi cântam...

Stătea tolănită,
în cântec adânc absorbită,
pe-allocuri... îngâna un cuplet,
iar mâna cu-n inel de culoare deschisă,
lituanian,
pe-o floare din Altai o plimba,
o zmulgea...

Eram alături în campania aceea.
Ne... vorbeau:
pare-o femeie rațională,
dar iată,
ce tandru...
lulea e-ndrăgostită
de-un băiețandru...

De la aceste înțepătoare,
din topor și grosolane glume,
eu mă-nchideam în sine,
tăceam...
chiar și atunci când pleșuvul nostru topograf,
a lene,
mă-nvăța:

"Frate, tu nu uita,
așa ceva se-ntâmplă rar...
În taiga e mult mai simplu ca-n Moscova.
Nu te gândi mult,
o fi ea șefă...
dar...
tot muiere e!"

Stăteam
liniștit și tăcut,
pierdut.
Lungi nopți visam la o dragoste aprinsă,
minunată,
pe care-o așteptam,
înflăcărat,
demult.

Odată noaptea,
am scos eu plapuma afară,
în livadă...
iar lângă gardul de nuiete,
le-am auzit eu bine,
ea cu prietena
era...
vorbeau... de mine.

Zăpăcit,
de gard urechea strâns mi-am lipit
și-n umbra crengilor

am auzit:
cu un flăcăuș nesărutat,
ar fi chiar amuzant,
de cap... să-și facă,
să se răsfețe ea ar vrea...
oleacă...

Am hoinărit atunci eu mult pe mal,
prin ceața nopții,
singur, cuc.

La negura din jur priveam... ursuz.
Minciună-i tot,
nu mai credeam în nimeni
și-n nimic.

Nici feciorelnicului cântec din câmpie,
nici susurului râului de lângă mine...
În pelinul des,
amețitor,
cu fața la pământ zăceam,
a mea ființă atunci a fost cuprinsă
de-un plâns amar...
Plângeam...

Și totuși...
a mea, numai a mea...
în mine,
rămase-acea avere,
ce-n trecătoare flăcări,
cu-a lor răsfrângeri grele,
ca un chip neclar... fantomă,
ea apărea mereu
și înota...
spre mine.

A fost...
Un câine...
dormea la picioarele noastre,
focul trosnind, vâjâia,
din penumbră,
o femeie
mă privea până-n zori,
cu ochii ei tremurânzi...
zâmbitori.

desen de Dragoș-Radu Popescu

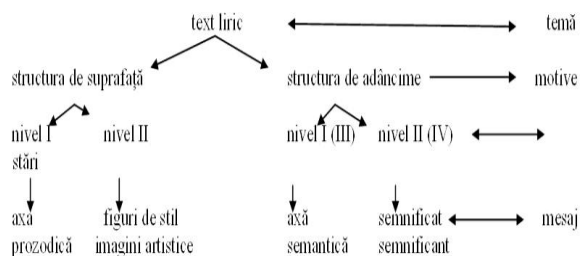
Mirela SAVIN

Potrivirea cuvintelor

George Bacovia, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu sau Ion Pillat sunt doar câteva nume din șirul de poeți interbelici care au recurs la mai multe strategii de investigare a materialului poetic, de potrivire a cuvintelor, în funcție de problematica modernismului/ tradiționalismului care a marcat evoluția limbajului. Chiar dacă Tudor Arghezi și George Bacovia își delimitează conceptele liricii prin valorificarea esteticului impur, Lucian Blaga și Ion Barbu intelectualizează discursul liric, Ion Pillat își redescoperă rădăcinile lirice.

Critica de specialitate, în special după anii '90, a apelat la analize hermeneutice, simbolice, la teoria textului, uitând, în fapt, că gesturile, ritualurile, imaginile, simbolurile, culorile sunt postulate filosofice care își găsesc finalitatea în căutarea de sine.

Pentru Claude Levi-Strauss¹ analiza de conținut - structurală - este aplicabilă textului epic. Totuși, modelul pe care l-a propus a fost preluat și adaptat și pe textul liric, în special pe poezia lui Bacovia și a lui Arghezi. Cea care reușește să creeze o paradigmă este Emilia Parpală². Plecând de la cele două nume, Ecaterina Mihăilă³ dezvoltă cele două structuri textuale, de suprafață și adâncime, în patru microsecvențe. De fapt, fiecare structură explică modul de configurare al universului liric fiind divizat în două macrosecvențe, fiecare nivel cunoscând alte două microstructuri:

Critica a migrat spre deconstrucția actului de lectură aplicând analiza simbolică prin chiar actul descifrării textuale, fiind vorba despre o lectură a registrului latent. Astfel, are loc procesul deconstrucției metaforelor cu scopul de a identifica simbolurile pe care le actualizează. Cu toate acestea, se adaugă și starea corespondențelor dintre teme și motive – condiția poetului și a poeziei, motivul singurătății, melancolia, spleenul, misterul, evadarea, marea plecare, natura, iubirea, Erosul, Thanatosul, starea de nevroză, culorile, muzica, poezia orașului, poezia obiectelor etc. Din acest punct de vedere identificăm un nou sens și, deci, implicit, un nou text este (re)scris apelând la ceea ce pare a fi mitanaliza. Acest concept definește cea formă de analiză a simbolurilor⁴ textuale.

Plecând de la cele prezentate mai devreme, vom încerca să vedem dacă acest model este pliabil sau nu analizei beletristice, cu aplicație pe textul liric *Cuvânt* de Tudor Arghezi.

Poet, prozator, dramaturg, pamfletar și gazetar, Tudor Arghezi (1880-1967) este creatorul unui limbaj poetic nou, lirica argheziană sincronizându-se cu toate formele liricii moderne. Astfel, și-a pus amprenta asupra poeziei românești din secolul al XX-lea, poezia argheziană

putând fi destul de greu de clasificat chiar dacă se prezintă sub o mare diversitate: poezie religioasă, poezia sentimentului cosmic, poezia htoniană, poezia de tip vizionar, poezia terorii mistice, poezia jocului, poezia universului domestic etc. Dovadă, în acest sens, sunt volumele de poezii *Cuvinte potrivite*, *Flori de mucigai*, *Cărticica de seară*, *Hore*, *Ritmuri*, *Stihuri*, *Cadențe*, *Silabe* etc.

Poezia *Cuvânt* de Tudor Arghezi deschide volumul de poezii *Cărticică de seară* apărut în 1935 și poate fi considerată o artă poetică pentru că, pe de o parte, poezia poate fi citită drept o prefață a volumului din care face parte și în care instanța lirică definește cu mijloacele literaturii una din temele creației sale – cea a lumii mărunte – denumită de critica de specialitate drept poezia „*boabei și-a fărâmei*” (Tudor Vianu) datorită referirilor la menirea poeziei și a creatorului ei, iar, pe de altă parte, la relectură, vom constata faptul că se pune în discuție chiar raportul dintre scriitor – carte – cititor, dintre emițător, autor al acțiunii verbale și destinatar, beneficiarul desemnat al acțiunii verbale, definind, totodată, liric, original actul creației.

Titlul pune în valoare conținutul textului și atrage atenția cititorului asupra unor semnificații mai cuprinzătoare, reprezentând o interfață a comunicării dintre cititor și lumea literaturii. Acesta este elementul central al operei, deține rolul cheie, fiind, de fapt, un semn lingvistic, un element paratextual care conturează mesajul textului, orientând lectura. Poate fi echivalentul ramei unui tablou deoarece trebuie să remarcăm modul în care se assemblează imaginea titlului cu tema textului.

La nivel gramatical, morfologic, de suprafață, obviu, titlul este alcătuit dintr-un singur lexem, substantiv comun, simplu, nearticulat, „cuvânt”, lexem care sugerează ideea că este vorba despre orice cuvânt. La nivel paratextual, de adâncime, obtuz, titlul este un macrosemn poetic ce concentrează întregul mesaj liric. Adică, ținând cont de locul și rostul acestui text poetic în volumul din care face parte, *Cărticică de seară*, poate actualize semnificația de „*prefață*”, „*cuvânt introductiv*”, „*cuvânt înainte*”.

După cum se cunoaște, titlul este de tip sintetic⁵ și metaforic⁶. Acesta conturează un câmp semantic al cărții, concretizat în text prin cuvinte de tipul: „*cititorule*”, „*slove*” etc. Poezia *Cuvânt* de Tudor Arghezi, la nivelul titlului, poate reprezenta construcția textuală, cuvântul care construiește, care zămislește o lume imaginară, poate fi creația în sine, este un nucleu de iradiere semantică, orientează discursul liric, poezia fiind o artă poetică în care sunt reflectate principiile și concepția despre artă a creatorului prin intermediul mijloacelor artistice.

Autorul, Tudor Arghezi, este instanța din afara operei ce își exprimă în mod direct sentimentele, stările, gândurile etc. prin intermediul eului liric, cu ajutorul figurilor de stil și al imaginilor artistice. Eul liric își face prezența simțită de-a lungul discursului liric prin intermediul mărcilor lexicogramaticale: verbe și ambreiori pronominali la persoana întâi. Vorbim, astfel, de o perspectivă subiectivă, așa cum reiese și din analiza verbelor la per-

(continuare în pag. 15)

soana întâi: "vru", "să ... fac", "am ales", "am voit", "am ales", "nu ... știu", "aș fi voit", "să fac", "să strecur", "să culeg", "să caut", "am răscolit", dar și ambreiorilor pronominali la persoana întâi: "mi" sau a doua "ți" etc. O altă marcă a prezenței eului liric este reprezentată de adresarea directă către cititor încă din primul vers: "Vrui, cititorule, să-ți fac un dar", notând, totodată, utilizarea substantivului în cazul vocativ, "cititorule", lucru care conduce lectorul la ideea că textul poetic este un monolog fără sfârșit, permițând realizarea unei conexiuni între emițătorul de text, producătorul fizic al mesajului - instanța lirică și destinatar, receptor, primitor fizic al mesajului-lectorul concret.

Poezia *Cuvânt* de Tudor Arghezi este structurată în patru catrene inegale, pe axa 13 - 5 - 4 - 6 și un vers, izolat, despărțit de restul poeziei printr-o pauză grafică, cu rol concludiv "Am răscolit pulberi de fum". Având în vedere lexemul-titlu, câmpurile lexicale pe care textul poetic le actualizează: /+carte/; /+instrumente muzicale/; /+lumea micilor viețuitoare/; /+misterele lumii/, tema poeziei poate fi rezumată drept un joc al universului (universurilor) cu cartea despre actul creației, adică zămislire, miracol, har, armonie.

Tema reprezintă un aspect general, o idee centrală la care se referă un text. Marile opere au izvorât întotdeauna din teme majore. Fiecare creator tratează tema în funcție de personalitatea sa. Cele mai uzitate teme sunt: iubirea, natura, condiția umană, destinul omului superior etc. În cazul de față, identificăm tema creației artistice, lucru care ne permite să sintetizăm tema poeziei, deoarece, în esență, instanța lirică definește opera literară, adică creația artistică drept o modalitate de reflectare prin diverse procedee a unui univers imaginar, a unei lumi a esențelor, greu de definit, evidențiind totodată armoniile de culori și de sunete ale acesteia: "Din slove am ales micile / Și din înțelesuri furnicile. / Am voit să umplu celule / Cu suflet de molecule". Rezultă că tema poeziei este aceea de a transforma realitatea înconjurătoare într-un miracol al actului de scriere. Motivul este o unitate structurală a operei literare care ajută la conturarea temei. Se manifestă ca o situație tipică, purtătoare de semnificații. La acest nivel, motivul central al poeziei este mărturisirea crezului artistic.

La relectură accentul cade pe relația autor - cititor, lumea cărții, creația sau poezia. Astfel, încă din prima strofă este evidențiată ideea creării unui univers miniatural prin intermediul adresării directe către cititor, căruia instanța lirică i se confesează, dezvăluind astfel intențiile sale textuale: "Vrui, cititorule, să-ți fac un dar, / O carte pentru buzunar, / O carte mică, o cârtică".

Adresarea directă, așa cum am spus și mai devreme, remarcată încă din primul vers, creionează ideea unui monolog fără sfârșit, un monolog care permite construirea unui dialog între autorul de text și lectorul virtual prin intermediul eului liric în ipostaza de emițător. Adresarea este directă, sinceră, făcută cu modestie, dovadă fiind substantivul în vocativ "cititorule", sintagmele "o carte pentru buzunar", "o carte mică, o cârtică", pronumele de politețe, persoana a doua, numărul singular "a dumitale". Mai mult, lexemul "carte", adică, concret, poezia în esență, reprezintă viața, armonia de sunete și culori, efortul constând în alegerea cuvintelor potrivite pentru a construi o lume a înțelesurilor. Instanța lirică

apelează la figuri de stil și imagini artistice pentru a accentua această idee.

Figurile de stil creionează o lume aparte. Notăm metaforele "Din slove am ales micile / Și din înțelesuri furnicile", "suflete de molecule", "nimicul nepipăit", "țandără de curcubee", "scamă de zare", "drojdii de rouă", "parfumul umbrei și cenușa lui" etc. care au rolul de a sugera realitatea înconjurătoare ce va prinde contur în creația argheziană - viața în miniatură, inedită prin farmecul ei. Sensibilitatea creatoare transfigurează în literatură miresme, parfumuri, simțuri, stări deopotrivă cu imagini vizuale, auditive, dinamice etc. Îmbinându-le, de cele mai multe ori, în imagini sinestezice. Astfel, în cazul nostru, după cum spuneam mai devreme, acestui tablou i se alătură și imaginile auditive: "Mi-a trebuit un violoncel: / Am ales un brotăcel / Pe-o foaie de trestie îngustă. / O harpă: am ales o lăcustă. / Cimpoiul trebuia să fie un scatiu. / Și nu mai știu...".

Instanța lirică dorește, prin apropierea dintre aceste instrumente muzicale și micile viețuitoare, alăturare care are la bază unele trăsături comune de sens, cum sunt sunetele emise sau forma lor, ori a unor elemente structurale componente, să realizeze un miracol poetic, "Farmece aș fi voit să fac", un univers miniatural: "Și printr-o ureche de ac / Să strecur pe un fir de ață / Micșorata, subțiată și nepipăita viață / Până-n mâna, cititorule, a dumitale". Această idee a universului miniatural este sugerată și de epitetul triplu "micșorata, subțiată și nepipăita" antepus substantivului calificativ, determinat "viață", care se alătură sintagmelor "ureche de ac" și "fir de ață", folosite în același sens.

Prin intermediul creației poetice se creează o lume fictivă, "țandără de curcubee", "scamă de zare", "drojdii de rouă", un univers infinit care sugerează armonia de culori, prospețimea: "parfumul umbrei și cenușa lui". Efortul de a selecta cuvintele adecvate exprimării lumii ficționale este redat prin versurile: "Aș fi voit să culeg drojdii de rouă, / Într-o cârtică nouă". Dacă epitetul "nepipăit", "nimicul nepipăit să-l caut vrui", evidențiază originalitatea instanței lirice, respectiv a ceea ce este definit drept act creator, metafora "pulberi de fum" surprinde ineditul, incertitudinea.

Din punct de vedere al raportului dintre eul liric și cititor notăm, așa cum am exemplificat și mai devreme, folosirea unor verbe la persoana întâi singular și la moduri diferite ("vrui", "să fac", "am ales" etc.), a unor pronume personale de persoana întâi și a doua ("ți", "mi", "dumitale") și a substantivului în cazul vocative, repetat, "cititorule". Verbele sunt corelate cu actul creației deoarece exprimă intenția creatoare, dacă avem în vedere folosirea verbului a vrea: "vrui", "am voit", "aș fi voit", căutarea, identificarea și selectarea elementelor esențiale actului creației pe axa a căuta - a culege - a răscoli - a alege: "să caut", "să culeg", "am răscolit", "am ales", dar și melanjul textual, a umple, "să umplu" sau incertitudinea creativității, "nu știu". La nivel lexical remarcăm utilizarea substantivului "carte" în cazul vocativ, repetiția acestui lexem, diminutivizarea acestuia, "cârtică", utilizarea în expresii, "o carte mică", precum și prezența substantivelor cum contribuie la conturarea unui univers

(continuare în pag. 16)

miniatural: "celule", "molecule", "brotăcel", "crâmpei", "țandări" etc. Jocul lexical dintre neologisme (e.g. "molecule", "celule") și cuvinte populare sau regionale (e.g. "brotăcel", "crâmpei", "țandără", "scamă", "nițică"), folosirea lor când cu sens propriu, când cu sens figurat conferind textului originalitate. Totodată, notăm utilizarea inversiunilor, a intercalărilor textuale cu scopul de a evidenția accentul afectiv al construcțiilor: "Farmece aș fi voit să fac", "Până-n mâna, cititorule, a dumatăle", "Nimicul nepipăit să-l caut vru!" etc.

Ultimul vers, cu rol de concluzie, "Am răscolit pulberi de fum ..." alături de punctele de suspensie din final au rolul de a atrage atenția lectorului concret asupra intenției actului de scriitură a instanței lirice și realizarea propriu-zisă, asupra faptului că între ceea ce dorim să realizăm, să scriem și actul propriu-zis de scriere este o distanță care ține doar de originalitatea actului de a construi un univers al cuvintelor.

Imaginile artistice folosite în textul liric *Cuvântul* de Tudor Arghezi capătă, astfel, rol atât la nivelul obviu al limbajului - de laitmotiv, personificându-l prin verbele cu semantică profund umană - "mi-a trebuit un violăncel" -, dar și la nivel obtuz - transformându-l în principiu ordonator al palierelor poetice. În aceste condiții, la relectură, constatăm faptul că poezia prezintă două secvențe poetice, una a realității, axată pe dorința instanței lirice de a crea o lume, un univers miniatural, și alta, a imaginarului, axată pe dorința de a scrie, de a crea. Dintre imaginile artistice identificate în text, amintim imagini vizuale, "O carte pentru buzunar, / O carte mică, o cărtică", imagini auditive, "Mi-a trebuit un violoncel, / Am ales un brotăcel / Pe-o foaie de trestie-ngustă. / O harpă: am ales o lăcustă. / Cimpoiul trebuia să fie un scatiu", imagini olfactive, "Parfumul umbrei și cenușa lui", imagini tactile, "Am ales un brotăcel", imagini chinezești, "Farmece aș fi voit să fac / Și printr-o ureche de ac / Să strecur pe-un fir de ață / Micșorata, subțiată și nepipăita viață" sau imagini gustative, "Aș fi dorit să culeg drojdii de rouă".

Inversiunea "micșorata, subțiată și nepipăita viață" (în manieră logică versul ar fi trebuit să fie "viața micșorată, subțiată și nepipăită") are rolul de a sugera crezul artistic al instanței lirice. De asemenea, se poate vorbi de o hiperbolizare atât în plan orizontal - cartea - cât și în plan vertical: muzica pe care violăncelul și harpa o presupun: "Mi-a trebuit un violăncel / Am ales un brotăcel / Pe-o foaie de trestie-ngustă. / O harpă: am ales o lăcustă / Cimpoiul trebuia să fie un scatiu".

Poezia este construită pe baza simetriei, a dualității incipit-final: "Vrui, cititorule, să-ți fac un dar (...) Am răscolit pulberi de fum...", tot așa cum universul miniatural descris de instanța lirică este dublu: muzicalitatea este o reluare a scriiturii. Mesajul transmis este acela că miracolul poetic poate fi reprezentat chiar și de o cărtică mică.

Verbele la indicativ perfect compus (am ales, am voit), la indicativ prezent (nu știu) sau jocul conjunctiv - condițional-optativ (să fac, aș fi voit) prelungesc axa temporală a acțiunilor într-o mișcare a construcției textuale fără epuizare. Toate verbele sunt din aria semantică a umanului, și au rol de a încărca cu sentimente cadrul natural: a vrea, a alege, a înțelege etc.

Epitetul "micșorata, subțiată și nepipăita" reprezintă axa verticală a poeziei, sugerează cartea, universul, Revelația, manifestarea, Liber Mundi, Mesajul divin, cuvântul, fie că este uscat, Spiritul Dintâi Amma, fără conștiință de sine, cuvântul nediferențiat, fie că este umed, principiul însuși al vieții, cuvântul dat oamenilor. Metaforele "nimicul nepipăit", "țandără de curcubee", "scamă de zare", "drojdii de rouă" etc. Actualizează axa orizontală a poeziei, sugerează rațiunea, inteligența, ideea, sensul profund al ființei, poate chiar mesajul divin.

Apartenența la specia meditație filosofică este creată de o "lectură de suprafață", nu reprezintă esența lecturii, esența textului poetic. Dacă avem în vedere mesajul poetic, structura compozițională, vom constata că tehnica de la baza realizării prezentului text liric este actul de a scrie, rafinamentul stilistic și, nu în ultimul rând, structura limbajului figurativ. Astfel, putem spune că poezia *Cuvântul* de Tudor Arghezi creează o dematerializarea a cuvântului și, implicit, a omului aflat sub puterea actului de a scrie, folosindu-se tehnica sugesției, crearea pe verticală a unui posibil univers.

La nivelul elementelor de versificație notăm faptul că numărul versurilor din fiecare strofă diferă 13 - 5 - 4 - 6 - 1, ultimul vers fiind despărțit prin pauză grafică de restul poeziei. De asemenea, măsura este inegală, de la 4 la 16 silabe, 10 - 8 - 10 - 9 - 10 - 9 - 9 - 9 - 7 - 9 - 10 - 12 - 4 - 9 - 8 - 9 - 16 - 14 - 8 - 11 - 10 - 16 - 12 - 8 - 10 - 11 - 8 - 8 - 8, iar tipul de rimă este alternantă, specifică poeziei moderne: rimă împerecheată, a-a-b-b, ar-ar-le-le etc., monorimă, a-a-a, le-le-le-le etc. Între care, uneori, se intercalează, - la un număr inegal de versuri - câte un vers liber, pe tiparul: ar - ar - că - le - le - le - le - el - el - tă - tă - iu - iu - ac - ac - ță - ță - le - ie - ie - re - re - uă - uă - ui - ui - re - um - um.

Considerăm că textul liric *Cuvânt* de Tudor Arghezi este o artă poetică, adică este o reprezentare, prin intermediul mijloacelor artistice, a concepției poetului, prin intermediul instanței lirice, despre literatură, inclusiv principiile estetice care stau la baza creației literare, în general, sau ale creației proprii, în particular, enunțându-se, astfel, profesiunea de credință. Această opinie este susținută și de faptul că instanța lirică prezintă realitatea înconjurătoare, sentimentele și menirea scriitorului, definirea "cuvântului" fiind raportată la concepția scriitorului despre propria creație în mod subiectiv și, implicit, de aici izvorăște lirismul pronunțat al poeziei. Cele patru microuniversuri care țin de nivelul fonologic, lexical, gramatical și semantic coexistă.

În concluzie, atât prin formă, cât și prin conținut, poezia *Cuvânt* de Tudor Arghezi exprimă o sinteză a originalității creației argheziene, surprinzând recuperarea zonelor imunde ale lexicului, recuperarea trivialului, antinomiile fiind exprimate atât la nivel tematic, cât și la nivelul structurilor sintagmatice, transformând elementele lumii materiale, "carte", "furnici", "celule", "molecule" etc. în semne care deschid codul orizontului lumii estetice, poezia argheziană permițând jocul izotopic între sens și referință, sensul, explicând este ceea ce spune un enunț, referința -lucrul despre care spune.

(continuare în pag. 25)

Ionel NECULA

Al. Mironescu – memorialist

Știam că omul de știință și de cultură, scriitorul și mărturisorul de credință Al. Mironescu a ținut, după ieșirea din lunga și cumplita detenție politică, un jurnal, știam c-au rămas de la el mai multe caiete cu însemnări zilnice, cu notații și reflecții ocazionale și pline de sagacitate despre evenimentele vremii, despre zarva veacului și despre oamenii cu care viața l-a intersectat. Nu știam însă și nici nu bănuiam amploarea acestor notații, adâncimea reflecțiilor și acuratețea observațiilor atunci când se referă la oameni și la problemele lor.

De fapt, prin acest jurnal, scriitorul confirmă încă odată o abilitate activată de toți scriitorii tecuceni și anume: apetența pentru memorialistică, pentru jurnal, pentru genul confesiv. Toți scriitorii tecuceni, de la Calistrat Hogaș și Nicolae Petrașcu la Ion Petrovici, Iorgu Iordan și Anghel Rugină au cultivat genul memorialistic, au dat seama de lumea prin care au trecut și-au conferit mărturisirilor lor savoare, pasiune și stil. Să fie memorialistica o formă specifică de relevanță și de întrupare a proverbialei melancolii moldovești? Cred că se poate răspunde afirmativ, deși la mijloc trebuie să fi fost și nevoia subiectivă de a da seama, de a-și legitima, într-un fel, trecerea prin lume, prin viață și prin istorie. Simțeau această responsabilitate, această nevoie profilactică, de a furniza o imagine cât mai exactă despre sine și despre lumea prin care au trecut. De regulă, o făceau cu nostalgie, cu melancolie, cum sunt toate aducerile-aminte, dar și cu simțul mărturisirii exacte, nefardate și necosmetizate artificial.

Nu știm cât de cuprinzător este jurnalul lui Al. Mironescu, nici perioada exactă circumscrisă observațiilor sale, constatăm doar că actualul volum **Admirabila tăcere** (Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2014) subîntinde perioada iulie 1967-septembrie 1968, deci un an și două luni din cei aproape zece ani, cât i-a fost dat să mai viețuiască după eliberarea din detenție. Multe documente din arhiva scriitorului au fost confiscate de securitate în timpul numeroaselor descinderi și percheziții la domiciliu și nu știm câte din caietele confiscate au fost recuperate de familie după decembrie 1989. Știm doar că fiica scriitorului, Ileana Mironescu Sanda, trăitoare de mai multe decenii în Elveția, a depus eforturi colosale pentru galvanizarea memoriei părintelui său. În anul 2003, cu prilejul aniversării centenarului nașterii lui Al. Mironescu a editat la Editura Enciclopedică din București o minunată culegere de confesiuni și rememorări relatate de cei ce l-au cunoscut și i-au stat prin apropiere. Din relatarea lui Fănuș Băileșteanu, inclusă în această alcătuire aflăm că jurnalul scriitorului conține 19 volume, așa că mai este de

lucru.

Care sunt evenimentele principale ale perioadei subîntinsă de jurnalul lui Mironescu și cum sunt relatate de autor? N-a fost o perioadă prea liniștită. Europa este zguduită de revoltele studentești și amploarea lor surprind guvernele nepregătite. *Cântece, dezdrăbălare erotică, lipsă de o orientare cardinală, răzmerițe, revolte mai mult minore, iată ce transpare din informații. Cât sunt toate acestea de caracteristice și reprezentative? Am mereu motive să cred că dincolo de această involburare sunt unii care se formează cu seriozitate, muncind, învățând, citind, dezvoltând niște însușiri cu totul remarcabile (p.275-276).* Învățătură nu se dezmințe. E convins că locul tineretului, a tineretului mic burghez - care-și lasă jaguarele în parcare și urcă pe baricade să schimbe lumea - este la bibliotecă, în sălile de curs, nicidecum în stradă și violent ca să-și exprime nemulțumirile. Mai afectată e Franța, și, bineînțeles, Parisul, unde tronul e gol, căci De Gaulle este în România, într-o vizită oficială, nevoit până la urmă să-și scurteze vizita pentru a potoli revoltele din țară.

A ascultat discursul generalului la radio și mărturisește că *bătrânul acesta e de o vigoare și de o nuanțată prezență în tot ce a spus (p.277).* Mai notează, în ziua de 18 mai 1978 că *De Gaulle a plecat azi, scurtându-și vizita cu o jumătate de zi din pricina situației din Franța, unde studenții au ocupat Sorbona și Odeonul, unde 100 de fabrici au intrat în grevă, unde metroul, trenurile, tramvaiele, traficul aerian abia mai funcționează, unde iarăși se petrec lucruri curioase (p.286).* Sesizează, desigur și

(continuare în pag. 18)

elementul de noutate din discursul generalului francez. Elemente noi în cuvântarea generalului: să se termine cu cortina de fier (prima oară că se vorbește așa - p.285).

Tot în această perioadă are loc așa-numita *Primăvară de la Praga*, cu speranțele de liberalizare, dar și cu intervenția brutală a trupelor sovietice pentru a restabili minciuna și dogmatismul pe locul de unde fusese detronat. Evenimentul este urmărit de autor cu înfrigurare, cu nădejde și cu urechea lipită de postul de radio *Europa liberă*. *Trăim o epocă de evenimente importante, cu consecințe. Sigur, spectaculoase. Întâi transformările radicale din Cehoslovacia; o breșă reală de lumină efectivă în cortina de fier. Al doilea: declarația lui (Lyndon B.) Johnson că nu mai candidează, va duce de asemenea la modificări substanțiale între popoare*(p.248-249). *Când aud la radio E.L. (Europa Liberă) ce se petrece în Cehoslovacia, unde un popor de oameni renaște la viață, îmi vine să plâng de bucurie* (p.249). Nu pierde din vedere nici momentul invaziei rusești și înăbușirii speranței. Iată ce notează în ziua de 23 august 1968: *Bombă. Trupele rusești au pătruns în Cehoslovacia. Mă simt literalmente sgrumtat de emoție. Să fie iar semnul marelui deslegări? Sfășierea minciunii și a abominabilei imposturi! În orice caz, mă simt foarte emoționat, cu o solemnă pace în inima mea.*

România nu participă la această demonstrație de forță, iar Ceaușescu, ne amintim, a avut atunci un curaj nebun condamnăm intervenția armată și restabilirea ordinii și minciunii cu ajutorul tancurilor. Prin atitudinea sa fermă a câștigat atunci multe simpatii, în țară și în lume și puțini își puneau problema atunci, că de fapt se apără pe sine. Autorului nu i-a scăpat acest aspect. *Ceaușescu e de admirat, chiar dacă în primul rând își apără pielea* (p.366)

Trăia retras, în tăcere (*admirabila tăcere*), dar nu în singurătate, precum, să zicem, Adrian Marino. Are un cerc de prieteni cu care se întâlnește și se întreține frecvent. Se înțelege că mai apropiați îi sunt cei din generația sa, trecuți și ei prin prăpăstiile Gulagului românesc, precum Nichifor Crainic, dar și Ion Biberi sau pictorul Spiru Vergulescu. În noiembrie 1967 face o vizită lui Sașa (?), unde *a venit și Ion Petrovici și prietenul P.D. (Paul Dimitriu) care abia a venit dintr-o călătorie la Paris, de câteva luni. Mă uimește limpezimea, memoria, vitalitatea lui Petrovici și faptul că se deplasează la invitația lui Sașa* (p.150).

N-am identificat, decât aproximativ identitatea lui Sașa, dar consemnarea lui Mironescu este importantă și din alt punct de vedere. Sașa este o surșă (turnător) securistă. Unul din cei peste 30 de informatori cu misiunea de a-l supraveghea pe filosoful Ion Petrovici – care avea, la acea dată, 85 de ani. Nu figurează în dosarele de la CNSAS decât cu o singură notă informativă, depusă în septembrie 1976, deci cu două luni înainte de întâlnirea consemnată de Mironescu. Alături de cele 5 note informative semnate de Nicolae Corneanu și cea depusă de Sașa au fost singurele care i-au fost favorabile lui Petrovici. Nu știu din ce cauză Nicolae Corneanu n-a vorbit nimic despre acest fapt, cum i-am sugerat, căci aceste informări au făcut mari servicii filosofului întrucât au furnizat securității o imagine de om cumințit și devotat regimului comunist. Datorită acestor informări a obținut Petrovici pașaportul pentru a-și vizita fiul transfug (pe Japon) în Spania, având, probabil și o misiune secretă pe lângă Pamfil Șeicaru, care tocmai fusese adus la București, fusese ținut câteva zile într-o *cușcă de fier* și

redat exilului, după ce dictatorul a considerat prea riscantă o întâlnire cu un fost condamnat la moarte și-a declinat întâlnirea cu el. Sunt lucruri tainice de care nu s-a știut nimic până în anii din urmă, dar nu-i exclus ca Petrovici să fi fost inclus în această țesătură de mesageri ai statului român pe lângă Pamfil Șeicaru.

Să ne explicăm: în condițiile de atunci, când în presa occidentală România era atacată din mai multe direcții – Ungaria, Bulgaria, Rusia – și balșoiul vecin răsăritean n-ar fi îngăduit nici o posibilitate de ripostă, Pamfil Șeicaru era singura voce care apăra drepturile imprescriptibile ale României prin gazetele din Occident. Cu talentul lui de ziarist și de *rege al presei* a reușit să țină piept tuturor atacurilor, fără să implice în vreun fel statul și guvernul român. Făcea lucrul acesta din patriotism și dragoste de țară, dar, implicit, servea și despotica guvernare ceaușistă. Era ca un acrobat fără plasă. Cu intuiția lui fabuloasă, Petrovici era încredințat că și cărțile lui Pamfil Șeicaru, publicate în Occident și răspândite cu generozitate printre *azilanți*, erau finanțate de statul român. Am dat seama de toate aceste aspecte în cartea noastră **Ion Petrovici în vizorul securității** și în alte articole ocazionale.

Revin însă la carte. Al. Mironescu s-a născut la Tecuci, fiind, unul din cei patru copii ai colonelului Victor Mironescu și al Elenei, născută Budișteanu. Am așteptat această carte cu speranța că voi găsi mai multe informații despre Tecuciul copilăriei sale și despre oamenii locului, cunoscuți de el. N-am găsit. Am aflat doar că-și vizita din când în când un frate bolnav și neputincios internat la căminul de bătrâni din Domnești. Bunăoară, la 28 noiembrie 1967 notează: *Fratele meu, care a făcut 10 ani de pușcărie, apoi 4 ani d. o. (domiciliu obligatoriu) și în continuare cămin-spital, mi-a spus astăzi o vorbă care m-a cutremurat... Și apoi am ajuns să mă sperii de oameni, mi-e frică de ei... Teribile lucruri!* (p.96)

Va mai relata despre el, într-o altă notație din 26 octombrie 1967: *Am fost la fratele meu, la Căminul-spital unde stă și l-am găsit foarte rău. Nu știu ce are, nu-l doare nimic, dar se topește și se scufundă în suferințe. Am vorbit despre moarte ca o încurajare și o familiaritate. E teribil de amărât, până-n străfunduri (...)* Notația mai conține și o mărturie zguduitoare: *Am plecat – mai ales acesta este sentimentul cu care plec mereu de acolo – cu sentimentul celor care, într-un naufragiu, s-au urcat în barcă, dar ca să nu se scufunde și ei sunt nevoiți să le taie mâinile celor care se agață de barcă sau să le dea o măciucă în cap. Nu pot să fac nimic (...)* *Nu-mi mai pot încărca (barca) cu nici o altă posibilitate. Tot ce pot să fac mai bine pentru fratele acesta nenorocit e să-l las totuși unde e, unde poate avea o masă, un pat, o asistență medicală și la urma urmei, cine să-l îngroape* (p.127-128). Mărturisirea este copleșitoare. Nu resoarbe numai drama unei familii, dar și a unei istorii buimace și devălmășite care a înstrăinat om de om și chiar frate de frate. Vorba lui Noica: regimul comunist n-a mai lăsat pe nimeni în adecvație. Se trăia în ipocrizie, în impostură, în minciună și falșitate.

(continuare în pag. 19)

Va mai reveni la Domnești și în 20 septembrie 1968, când fratele său în sfârșit a primit decizia de pensie, faimoasa decizie! 380 de lei pensie, fost funcționar superior, cu 20 de ani de serviciu! Deși e un soi de bătaie de joc (decizia nu conține nicio motivație, cum se obișnuiește), eu mă simt ușurat, pentru că nenorocitul acesta de frate va avea cu ce să mai facă față la niște mici nevoi, altfel decât ca un cerșetor și apoi eu am acum o bază ca să mai fac niște demersuri, ca să știu măcar care e situația: e o eroare sau e una din acele dispoziții interioare care urmăresc până și în pânzele albe pe foștii condamnați? (p. 379)

Nu era un naiv. Știa că față de foștii deținuți politici comunismul nu putea avea decât o atitudine de persecuție, de prigoană și de pângărire a valorilor consacrate, nefiind apti pentru o angajare heirupistă pe drumul luminos al comunismului. A sesizat de altfel foarte bine într-o reflecție răătăcită (de care e plină cartea): Comunismul a distrus pe bogați, dar a murdărit și pe cei săraci (p.131)

Mă opresc aici. Nu pentru că n-ar mai fi destule de spus ci pentru că aș da acestor însemnări dimensiuni ce depășesc posibilitățile unei reviste. N-a fost deloc ușor să încropesc această prezentare. O cronică trebuie să cuprindă esențialul dintr-o carte, nicidecum toate detaliile. Dar ce se poate selecta dintr-o carte în care totul este esențial? De asta zic, cartea, asupra căreia ne-am aplecat în aceste rânduri trebuie citită din doască-n doască pentru că totul este esențial. O recomand călduros tuturor celor interesați de literatură bună.

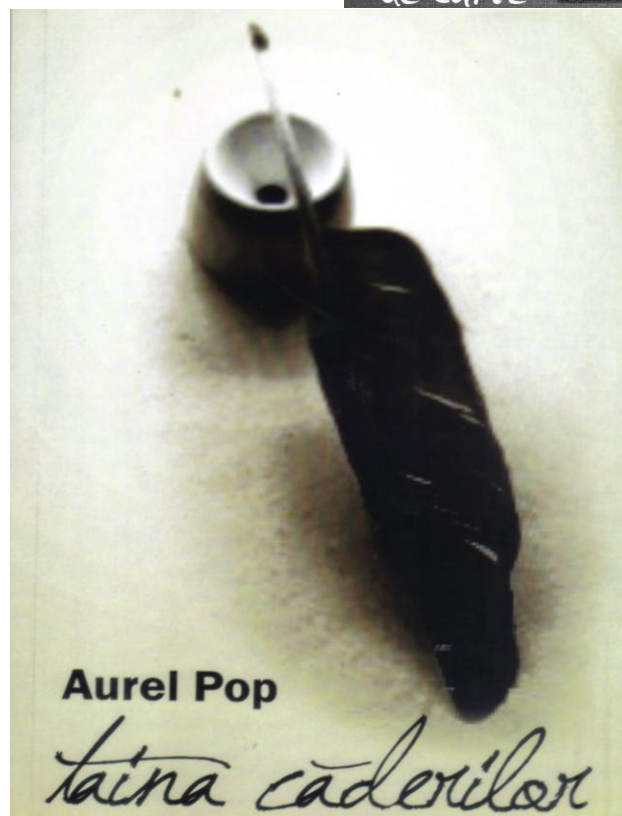
Aurel Pop sub taina căderii

A trecut multă vreme de când scriitorul Aurel Pop mă tot intrigă, îmi ține treaz interesul pentru prestațiile sale literare și-mi pare rău că până acum n-am găsit răgazul necesar pentru a da seama de lecturile ce mi le-a prilejuit cu o lăudabilă consecvență. Chiar ultima sa carte **Taina căderilor** (Editura Citadela, Satu Mare, 2013) stă pe masa mea de lectură de multă vreme, așteptându-și rândul la lectură, deși m-a ispitit de la început, cel puțin prin titlul său incitant și ușor cioranian. Cer iertare pentru această nemeritată întârziere, căci sătmăreanul Aurel Pop chiar îmi este apropiat, îl țin în grații și-n receptare, mă bucur de fiecare nouă apariție în vitrina cu noutăți și de fiecare nouă ispravă literară.

Totuși, noua carte a d-lui Aurel Pop ridică o problemă gravă și cu profunde implicații metafizice. După ce am căzut odată în lume, unde se mai poate cădea a doua oară? Mai este o altă lume paralelă la ontologia dată sau în prelungirea ei, care să ne preia cu tot calabălăcul ce-l căraușim prin lume? Nu mai este. Dincolo de lume nu mai există decât neantul, divinul, sau propria noastră subiectivitate, așa că dacă vorbim de o nouă cădere aceasta nu poate îmbrăca decât una din aceste alternative.

Și totuși, poetul ne convinge că nu sunt singurele, că se mai poate cădea și în Cuvânt. În rostire, în taințele verbului rostit și cu funcții tămăduitoare la toate nevolniciile vieții.

Este și ideea răsfățată de poet în versuri calde și-n imagini surprinzătoare. Nu se mai poate cădea decât în propriile noastre abisuri. Cădem în noi, în propriile noastre

interioare, ceea ce echivalează cu o scotocire prin prăpăstiile din noi și de care luăm cunoștință prin activarea cuvântului rostit *Mă clatin/ dar nu cad/ povara căderilor/ mă apasă./ Cu toate/ că am fost bârfit/ aici acasă./ dacă voi mai cădea/ n-am să spun nimănui/ taina căderilor/ n-am să mă dau/ înfrânt/ pentru cuvânt.*

Căderea în cuvânt îi dă poetului posibilitatea să dea seama despre toate vulnerabilitățile noastre post-decembriste căzute peste firea românească în această nesfârșită perioadă de tranziție *Slobodu-i a colinda/Slobodu-i da nu-i ce da/ Că nu-i acasă gazda/ C-o plecat printre străini/ În țări calde la căpșuni/ Ș-o lăsat pruncii-n vecini/ Leru-i ler și iarăși ler/ Pe căldură și pe ger/ Leru-i ler// În sate sunt case pustii/ Curțile pline de spini/ Și sufletul de ciulini/ ...Se duce dorul de copii/ Și de părinți plecați printre străini// La porți buncii așteaptă degeaba/ Felicitările sunt trimise pe net/ Prin cont deschis prin facebook/ Pentru toți cei rămași acasă un set// E trist nimic n-a mai rămas/ Nici dor de țară, nici credință/ O noaptea de Crăciun fără colinzi/ Și colindători în suferință// La oraș Merry Christmas răsună/ Din ajun/ În baruri se cântă pe-o strună/ Până-n zorii zilei de Crăciun (Crăciun fără colinzi).*

Cu asemenea căderi la cheie, se vede de departe, căderea nu mai este prăbușire, ci înălțare, în sensul în care vechii cronicari consacrau firmanul de domnie prin expresia fericită au căzut domn. Îl felicităm pe autor pentru generoasa idee a căderii ca pretext pentru a da seama unitar de derapajele acestui veac și pentru felul cum a gestionat-o poetic.

Loreley

În imensitatea unui râu pustiu,
pe Rin.

Supraviețuitorii stau pe plută.

Un infern plutitor,
în care totul e oribil și pasiv
iar moartea a devenit sfântă.

Privirea nu se poate opri
pe nici un amănunt consolator.
Căci...

morții sun așezați lângă vii
iar vii sunt ca și morți.

Veșmintele, trupurile, scândurile,
sunt de aceeași culoare cu cerul
culoarea speranței...
sau lipsa de speranță din ceruri.
Prin vocea ce străbate misterul.

Loreley surâde și cântă,
ea încă așteaptă iubitul plecat

-Hai vino iubite,
hai vino...

și vasul se pierde-n adânc
ca o nălucă. Amfitria din iad.

Loreley și visul

Vrăjitor prin tinerețe,
Cerul, bolta de albastru,
Peste Rin cu frumusețe
Se aprinde ca un astru.

Glasul care se aude,
Vocea ei, miracol, dar.
Tot ne spune o poveste
A lui Lore, spre altar.

Prințul așteptat să vină,
Mare prinț, frumos și tandru.
Ca o rază de lumină
Prefăcută-n copilandru.

Cântece, o sută, o mie
Incantații se aud,
Un poem, o simfonie.
Iar vapoarele se duc.

Lore, Loreley fecioară.
Frumoasă, din rouă născută,
Adiere de miresme-n seară
Și dorințe legănate-n undă.

Se cunună, Lore. Iată...
-Vântule tu ești dator
Ca să porți a ei solie
Peste globul rotitor.

Lore plânge și visează
Visul se transformă-n dor,
Cu pas stins merge prințesa
În stingherul dormitor.

Loreley și o poveste

Alături de țărnuț înalt...
pete de albastru, portocaliu și cu alb.
Deasupra nisipului,
frunzișul de jad
întins ca o rază de foc spre înalt,
ce cuprinde un loc de poveste
în care Loreley ne vrăjește.

Culoarea e crudă, sălbatecă, dură.
Adică ne pervertită, inocentă, pură.
Imagine albastră scăldată în vis
adaugă forme de alt paradis.
Paradisul prințesei din turn ce așteaptă
să vină un prinț să o facă mireasă.

Așteaptă prințesa alesul să vină,
o reverență... la soare se-nclină
și cântă un cântec duios.
-Hai, vino la mine prințule frumos,
să facem din viață o verde grădină
cu flori de iubire în dor de lumină.

Dar ceasul tot trece și orele cad,
bucuria din suflet devine oftat
și trece și noaptea, iar dimineața toată
se scurge în lacrimi curate de față,
ce încă așteaptă un prinț, ce nu vine,
și încă mai crede în ziua de mâine.

Loreley și Rinul

Trezită din somn, rătăcită-n destin,
Zâna frumoasă de la cetatea Berg Katz
De pe Rin,
Privește-n oglindă cu lacrimi în gene,
Privește cum viața se scurge prin vene.

Un gând ca o drojdie se lasă în cuget
- Ce este viața fără iubire și zâmbet,
- Dar moartea ?

Să fie... mângâiere sau eternitate,
Pe lângă iluzie, bătrânețe și dreptate.
Și Rinul șoptește...

- Coboară în răcoarea mea din ape.
Acolo cerul este oglindit peste ale undei
șoapte,
Ziua și noapte sunt despărțite prin mister
Sufletele plutesc peste albastrul din cer.
Norii sunt recunoscuți ca viață,
Viața-i iubirea, ce topește orice gheață.
Vino la mine căci... Te iubesc !
De aceea eu vorbesc.

Loreley, ascultă cum Rinul o-ncântă,
Un pas și ajunge la stâncă.
Privește la cer.
Dar cerul este oglindit în veci,
În apele primitoare și reci.

Marius MANTA

Interviu cu scriitorul Ionel NECULA

Marius Manta: *Aș dori, dacă se poate, pentru început să precizați rolul criteriilor morale în arta/cultura contemporană.*

Ionel Necula: În artă și cultură calitatea morală este implicată și imprimă o pecete adâncă pe actul de creație. Să ne înțelegem însă: actul de creație presupune un ansamblu de calități – toate necesare și imperative, dar între ele putem stabili oportunități, ierarhii, și priorități. Când Sf. Apostol Pavel, în prima **Epistolă către Corinteni**, vorbește despre podoaba calităților omenești le menționează și le ierarhizează pe cele trei: *Și acum rămân aceste trei: nădejdea, credința și dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea (13,13).*

În planul creației însă lucrurile pot fi privite și din altă perspectivă. Talentul, valoarea estetică, cumulum de cunoștințe (patul germinativ) sunt și trebuie să fie prioritare. Un artist, un scriitor poate fi încercat, ca om, de căderi morale și derute prăpăstioase și totuși valoarea estetică a creației lor să nu fie afectată. Într-o lume marcată de îndoială și relativitate există puține principii cu valoare de îndreptar, de dogmă și paradigmă care ne călăuzește sub aspectul conduitei și comportamentului. Iar dintre acestea, ideile de divinitate, de libertate și de progres sunt fundamentale. Important pentru un creator este să se înscrie în linia care consacră trendul de evoluție al istoriei, al comunității, al omului.

Altfel, se-nțelege, de multe ori creatorii sunt obligați să trăiască în epoci ciumate sau virusate ideologic și nu totdeauna pot să rămână necontaminați. E greu pentru un creator să rămână simplu păstrăv de apă dulce într-o mare sărată, dar aici, în aceste condiții atroce se edifică și se articulează personalitatea lui, masca sub care rămâne încrustat în istorie. Se poate încolona conformist, adeziv și oportunistic la insanițările tiraniei prădănice și să beneficieze de toate privilegiile epocii, sau se poate poziționa abraziv, neutral, dizident, în răspăr și să-și asume, prin voie vegheată, toate consecințele presupuse. Deși contemporani, Adrian Păunescu și Petre Țuțea se adulmecau și se paralelizau, dar nu puteau comunica împreună... Între ei era o prăpastie ce nu putea fi trecută decât dacă unul convenea să devină fariseu, să facă poză, să se caricaturizeze.

Sigur, problema este mult mai complicată decât pare la prima vedere. În ce măsură concesiile morale alterează creația și-i imprimă o pecete nevolnică? Se poate face operă durabilă, calofilă și infailibilă din condiția lacheului decăzut, versatil și oportunistic?

Se poate. Inspirându-se din războiul de secesiune, Margaret Mitchell, în romanul său **Pe aripile vântului** s-a

situat alături de sudiști, care nu optimizau ideea de evoluție, de progres și totuși opera ei s-a impus ca referențială în cadrul imaginarului narativ universal. Cine poate contesta valoarea peliculelor cinematografice realizate de faimoasa regizoare Leni Riefenstahl, favorita dictatorului Hitler și a odiosului său regim? Sau producțiile lui Eisenstein care răspunzând comenzilor staliniste regiza filmele **Ivan cel Groaznic** și **Cricșătorul Potemkin**? Cine-l mai scoate din istoria filosofiei contemporane pe Heidegger pentru că a cochetat cu doctrina național-socialismului german, sau pe Sadoveanu din literatura română pentru că, într-o anumită perioadă, a făcut jocul unui regim *criminal și ilegal*? Și la fel putem vorbi despre Arghezi, Camil Petrescu, Călinescu sau chiar Marin Preda, deși, înțelege oricine, că fără prezența lor literatura română ar fi atât de sărăcită, că aproape n-ar mai conta în competiția dintre culturi. Istoria cunoaște destule situații în care politicul și regimul în care se întrupa (nazist sau comunist), a confiscat esteticul, l-a încolonat și l-a desfigurat, l-a adus în treapta de jos și l-a masificat, într-o grilă de receptare populară, s-o poată înțelege oricine. E drept că nici regimul politic servit n-a rămas indiferent cu cei ce arătau servitute, obediență și credință pusă în active imnice și în gesturi omagiale. Louis Aragon și consoarta sa Elsa Triolet primea, pentru felul cum răsfățau regimul comunist și crimele tătucului Stalin, atâtea stipendii de la Kremlin că-și putea permite o viață de nabab medieval, să întrețină o armată de valeți de curte, care să-i împlinească până și cele mai năstrușnice capricii. Toate regimurile de dictatură și toți tiranii s-au arătat generoși cu cei ce-și puneau talentul în slujba lor. Și totuși, istoria literaturii este atât de generoasă că i-a primit pe toți în pântecul ei. Timpul a trecut, regimurile s-au prăruit, dar ei au rămas în istoria culturii, alături de Paul Goma și Soljenițin.

Oamenii au inimi păcătoase, spunea Serghei Esenin într-un vers din poemul **Ana Sneghina**, și creatorii nu fac nici ei excepție. Cupabilitatea acestor creatori se pliază pe menajeria epocii bolnave, dar se resoarbe și din naivitatea și dorința lor de confort subiectiv. Luciditatea, clarviziunea și demnitatea nu crește ca iarba pe toate drumurile s-o poată cosi oricine și nici stofa de erou nu se vinde la orice tarabă.

De asta spun, moralitatea și faptul moral în general, nu are grade sau trepte de înfăptuire. Este sau nu este. Or, din acest punct de vedere mi se pare legitim să se vorbească despre *trădarea intelectualilor*.

M.M.: *Nu vi se pare că cei trei corifei ai spiritului românesc, exilați pe malurile Senei, după euforia post-decembristă, au intrat într-un con de umbră?*

I.N.: Cred că observația este exactă. După entuziasmul postdecembrist, când eram cu toții cu privirile ațintite peste gard (citește graniță) și când recursul la autoritatea celor trei făclieri ai spiritualității noastre era o chestiune curentă și de bon ton, a urmat o perioadă când lumea s-a arătat mai

(continuare în pag. 22)

puțin interesată de isprăvile lor literare. Entuziasmul s-a diluat, reflectoarele și-au redirecționat fascicolul de lumină și scena a rămas în penumbră. Orice entuziasm induce și ceva din însușirile pojarului. Dispare după câteva zile.

Apogeul celor trei *azilanți* români s-a produs în Piața Furtstenberg din Paris în anul 1977, moment de referință în evoluția lor. De aici, de la imaginea care-i înfățișează pe cei trei – Mircea Eliade, Cioran și Eugen Ionescu – pornește și demersul abraziv adoptat de Alexandra Laignel-Lavastine în masiva sa lucrare despre uitarea fascismului, dar povestea este trunchiată. Cei trei au convenit să se revadă în același loc unde în urmă cu 32 de ani, toți trei se-ntâlnise întâmplător, trei pârliti plini de incertitudini, derutați și fără nici o perspectivă asupra viitorului lor. Era imediat după război și Franța, la fel ca întreaga Europă trecea printr-o criză cumplită. Nu-și puneau, niciunul din ei, problema revenirii în România comunizată. Asemenea lui Cortez, dăduse foc corăbiilor, dar și în Paris situația lor nu era deloc promițătoare. Cel mai grăbit dintre ei era Eugen Ionescu, care găsisese, de bine de rău, un post de vopsitor la un atelier de reparații auto și se silea să dea prima probă de lucru.

Așadar, se revăd în același loc după 32 de ani – toți trei realizați și în plină glorie, mai grăbit se arată tot Eugen Ionescu, de data aceasta grăbit să ajungă la Academia Franceză pentru a-și rosti discursul de recepție. A și plecat imediat după primele clipuri, iar Eliade și Cioran au mai întârziat ceva timp, la o cafea în același local unde zăboviseră și cu mai bine de trei decenii în urmă.

Și această glorie a continuat și în anii următori, într-o ritmică ascendentă, până la săvârșirea lor. Mircea Eliade este tradus în toate limbile importante, Eugen Ionescu este jucat pe toate marile scene europene, doar moștenirea cioraniană a avut un destin mai aparte. Nu spun că n-a atras atenția multor exegeți, dar interesul s-a diminuat repede, mult mai repede decât era de așteptat. Poate că, de-ar fi supraviețuit mai mult Simone Boue, s-ar fi îngrijit să întrețină interesul pentru scepticul cu care a împărțit atâtea decenii de viață comună. Din păcate a murit repede, la un an după Cioran, ca și fratele său rămas în România, Aurel Cioran.

N-aș zice totuși că scepticul de la Rășinari n-a fost prezent în spațiul public. Cel puțin în România, opera sa a generat numeroase lucrări exegetice semnate de Marta Petreu, Dan C. Mihăilescu, Livius Ciocârlie, Simona Modreanu, Marian Victor Buciu, Constantin Frosin, Marin Diaconu, Constantin Dram și încă mulți alții care l-au abordat exegetic prin lucrări seioase, articulate și bine ancorate în fenomenul cioranian. Lipsește din păcate o ediție completă a scrierilor lui Cioran, deși cuprinzătoarea ediție a lui Marin Diaconu se apropie foarte mult de această opțiune. Nu mai spun de revistele de cultură, care l-au ținut în atenție și i-au consacrat spații eseistice generoase. Noi am investigat acest aspect și am dat seama de prezența lui Cioran în țară și în Europa în volumul **Cioran în receptări epistemice**, apărută în 2012. Nu spun c-am realizat o investigație completă, mi-au scăpat, sunt sigur, multe lucrări și publicații, dar este o introducere în ceea ce privește hermeneutizarea lui Cioran. A apărut, de asemenea, dosarul întocmit de securitate pe numele lui Cioran (Stelian Tănase), un interviu inedit acordat de Cioran în 1990 lui Luca Pițu și Sorin Antohi, au apărut confesiunile semnate de Friedgard Thoma - ultima mare iubire a lui

Cioran și-au apărut două cuprinzătoare interviuri acordate de Simone Boue înainte ca apele Atlanticului să-i refluxeze trupul inert pe plaja pustie de toamnă timpurie. Există, prin urmare, o bibliografie Cioran destul de cuprinzătoare pentru cei ce vor să adâncească fenomenul, numai că s-a diminuat interesul pentru el și pentru opera lui.

În ceea ce mă privește, Cioran a rămas o preocupare constantă și nu cred că se va împuțina nici în viitorul apropiat. Îl țin în continuare în *afinități elective* și nu cred că mă voi vindeca prea curând de apelisurile lui. Prea mă consider structural legat de disperările lui, și într-un disconfort de viață și de lume concordatar ca să nu revin la opera lui, pentru a cioraniza împreună. A-l recepta pe Cioran înseamnă a cioraniza laolaltă cu el, înseamnă a rezona împreună cu el, înseamnă a surprinde nebuniile și angoasele acestei lumi zălud și nevolnice.

Mai este ceva. Cioran nu poate fi receptat printr-o singură lectură, chiar insistentă și desfășurată fiind. El reclamă reveniri, repetări, relecturări, dar, curios, la fiecare nouă lectură te întâmpină un alt Cioran, unul inedit, surprinzător și neîntâlnit în lecturile anterioare. Nici o grilă nu-l cuprinde în totalitate, și fiecare nouă lectură reclamă un alt cadru epistemic și o altă perspectivă de abordare. Am scris despre Cioran, despre saga Cioranilor, 10 cărți și încă nu sunt sigur că l-am pătruns în toate firidele sale problematice. Oricum, o vreme aș vrea să-l las în așteptare. Am alte și multe proiecte ce-și așteaptă rândul la împlinire...

-va urma-

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL „DUNAREA DE JOS”

EDITURA CENTRULUI CULTURAL “DUNAREA DE JOS”

Suflet către Suflet!

Colecția

proză
2014

cArTESENTE

Petre Rău
Viața în
Times New Roman

Petre Rău

Volumul 7 al colecției cArTESENTE - proză
va fi însoțit de o expoziție foto realizată
de Adrian Zăinescu

Colecția Carte Poștală

Galați, orașul scrie, orașul citește.

Octavian
J. Coșovliu

Octavian I. Coșovliu

Lansarea va avea loc vineri 17 octombrie, orele 12.00
Salonul Artelor, la Mansardă
Centrul Cultural Dunărea de Jos, str. Domnească, nr. 61.

Ion IONESCU-BUCOVU

Labiș - zidit la temelia mănăstirii poeziei românești

Moto: „Nu mai cuget, cred mereu,
Strâns în mine ca-ntr-un templu
Însă demn în miezul meu
Cu zgârcenie contemplu”

"MOARTEA CĂPRIOAREI"...(din amintirile sorei lui, Margareta Labiș): "În vara anului 1954, fratele meu a sosit acasă, la Mălini, pe neașteptate. Plecase din București împreună cu Fănuș Neagu, care se oprea pentru o noapte la Cornul Luncii, unde avea o soră căsătorită. Ajuns acasă, și-a răcorit fața cu apă proaspătă de la fântână și ne-a oferit darurile pregătite cu grijă de la București. Cele mai multe erau jucăriile pentru surioara mea mai mică, Teodora. I le oferea pe rând, ținând-o pe genunchi în timp ce improviza diferite poezioare. Mama i-a pregătit repede ceva de mâncare, dar el a gustat doar, și peste puțin timp a plecat călărind în goană pe malul pârâului Suha Mare. Împrumutase un cal frumos de la un vecin pădurar. În dreptul bisericii din Poiana Mărului, satul nostru natal, a descălecat, a legat calul de un plop de pe marginea drumului și s-a așezat pe iarbă cu capul între mâini. Privea gânditor spre coasta dealului împădurit, învăluit tainic de umbrele înserării.

Se pare că era atât de transpus, încât cei care l-au văzut au crezut că este bolnav și au anunțat-o repede pe mama.

De ce se oprise acolo? Probabil și-a amintit de ziua când, fiind copil, l-a însoțit pe tata, bucuros să planteze și el un plop «fără soț» în fața bisericii, împreună cu flăcăii din sat. Cred însă că s-a oprit acolo mai ales pentru că zărise Poiana Blănarului, unde fusese pentru prima oară la o vânătoare. S-a întors pe înserate, a mâncat repede și n-a mai ieșit din cameră până după miezul nopții. La un moment dat i-am auzit pașii și vocea scăzută, recitând sacadat. Mama mai trebăluia prin bucătărie, când el a intrat în vârful picioarelor, rugând-o să-l asculte: «Seceta a ucis orice boare de vânt...».

Cunoașteți poezia din manualele de limba și literatura română. Nichita Stănescu a rămas surprins de strălucirea versurilor când a citit-o prima dată în „Viața românească”. Avea un sentiment de admirație amestecat cu unul de invidie colegială. Era în anul 1956 în holul Universității când s-au întâlnit prima și ultima dată. Nu putea nimeni să știe că peste numai câteva luni, poetul avea să moară strivit de un tramvai.

Declarație, Udroui Marin... (manipulantul tramvaiului): "...când a ajuns la cca 4 metri de capătul refugiului de tramvai, înainte de a opri tramvaiul pe loc, numitul Labiș Nicolae, domiciliat în București... care se afla sub influența băuturilor alcoolice a luat tramvaiul din mers urcându-se pe la ușa din față a remorcii. Urcându-se pe scară, neputând ținându-se a căzut jos apucându-l platforma remorcii și scara iar la țipetele publicului tramvaiul a oprit după care a fost scos de sub scară și transportat la Spitalul Colțea, rămânând internat”.

Spitalul Colțea: „Labiș Nicolae, 21 de ani, diagnostic - Traumatism al coloanei vertebrale, paraplegie. Mai prezintă escoriații ale genunchilor și gambelor”.

Alt diagnostic: Adus de Polevoi Maria -Traumatism cranian și al coloanei vertebrale. Paraplegie? după primul ajutor se trimite cu salvarea la Spitalul nr. 9”.

„Pasărea cu colți de rubin
S-a răzbunat, iat-o, s-a răzbunat.
M-a strivit
Pasărea cu colț de rubin.

Iar mâine
Puii păsării cu colț de rubin
Ciugulind prin țărână
Vor găsi poate
Urmele poetului Nicolae Labiș,
Care va rămâne o amintire frumoasă”.

(ultima poezie a lui Labiș de pe patul de spital)

Maria Banus: „La spital, din mumia de ghips nu se vedea decât fețișoara lui rotundă, adolescentină, pe care nu știu prin ce minune, suferințele nu o marcase”.

Mihai Stoian: „La spital Labiș mi-a povestit cum s-a consumat accidentul... Îmi aduc aminte că vorbea despre o scurtă vizită la Capșa, apoi însoțit de doi bărbați și o femeie, balerină, coborâseră în pasaj la „Victoria” din piața Bălcescu a vrut să ia un tramvai, nu spre casă, spre casa femeii, a încercat să se urce prin față la clasa a doua, dar cineva l-ar fi îmbrâncit, și, în ultima secundă, s-a prins de grătarul intermediar, dintre vagoane. „Țineam ochii mari deschiși și vedeam cum, din capul meu izbit de caldarâm, ies scântei”.

În ziua de 22 decembrie, orele 2, inima poetului a încetat să mai bată.

Prof.dr. T.Firică: „A murit strigând oxigen, oxigen!”

Corpul neînsuflit este depus la Casa Scriitorilor din Calea Victoriei 115. Au urmat cuvântări, Gh. Tomozei “a căzut o stea...”, Ion Brad, la radio, Demostene Botez...

Așa a luat sfârșit viața celui mai mare poet al nostru de după Eminescu.

Trei scenarii există cu privire la moartea sa. În primul moartea a fost accidentală. Colegul lui Gheorghe Ioniță a scris, „Labiș nu prezintă nici un pericol real pentru [regim], dimpotrivă, a fost în interesul lor să facă din el un poet de curte. După toate acestea, el a fost cel mai talentat”.

Al doilea este că a fost sinucidere: în anii 1980, prietenii lui au început să spună că, după cum a simțit că vârful talentului său a trecut, el a făcut acest pas deoarece nu dorea să-și petreacă restul vieții în mediocritate.

Al treilea este că a fost o lovitură din partea Securității. În dimineața următoare, el însuși a spus unui prieten: „După ce am căzut pe liniile de tramvai, am văzut roata venind spre capul meu. Apoi a fost ceva ce mă împingea de la spate și din nou mă apropiam de roți. Acest lucru s-a întâmplat de trei ori”. Un alt prieten a observat: „El a încercat să urce la bordul tramvaiului în față, la scaunele de clasa a doua, dar cineva l-a împins și în ultimul moment a prins grila de la mijloc, dintre vagoane: am ținut ochii larg deschiși”. Mai mult, Maria Polivoi, l-a văzut pe cel care l-a împins de la spate, dar, amenințată în repetate rânduri cu moartea, a preferat să păstreze tăcerea asupra identității lui, ducând secretul cu ea în mormânt în 1978.

(continuare în pag. 25)

Petre RĂU

Valeriu Vălegvi – Memoria amiezilor

(Ed. Opera Magna, Iași, 2014, 72 pag, 48 poeme)

Subliniam în urmă cu vreo cinci ani, într-o recenzie la o carte mai veche de-a lui Valeriu Vălegvi (intitulată foarte plăcut mie **“Vreamea vremii”**, 2009), undeva înspre finalul pledoariei mele despre carte și despre poet, următoarele: *“În mare parte, poezia lui Valeriu Vălegvi pare a se naște din eul ancestral al bunilor și străbunilor. Ea este profundă, cu precădere prin starea sufletească pe care o desărcinează de doze înalte de nedeterminare”*.

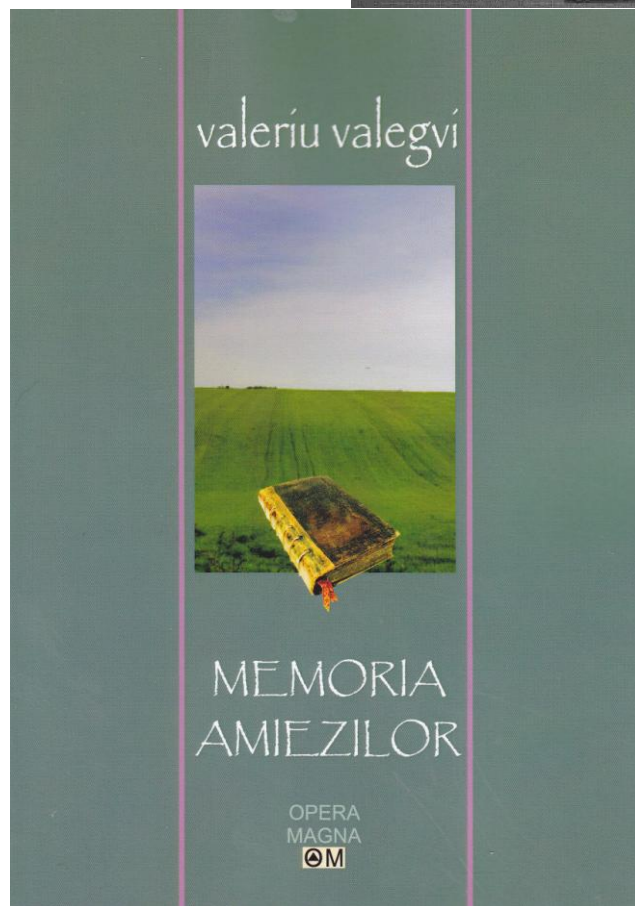
Acum însă am avut plăcuta surpriză să constat că, deși după atâta vreme, ca și după alte câteva cărți pe care Valeriu Vălegvi le-a mai scris între timp, inclusiv în ultimul său volum intitulat **“Memoria amiezilor”** și apărut anul acesta (2014, n.a.) la editura “Opera Magna” din Iași, concluzia mea de atunci a rămas aproape complet în picioare. Valeriu Vălegvi nu se dezmințe, el doar are grijă să-și ridice constant calitatea versului, dar rămâne același neobosit căutător în bagajul pe care memoria îl poartă din ancestrale genuni ale spiritului, adus de istorie până aproape de pragul actualului ce se petrece în jurul nostrum.

Din păcate, am avut și surpriza să descopăr (puțin cam târziu, e adevărat) că volumul **“Vreamea vremii”** asupra căruia m-am aplecat cândva cu mult interes, nu a fost ales de către autor în selecția de cărți semnalate la sfârșitul acestui din urmă volum. Desigur, e vorba doar de gustul autorului față de propria sa creație, pe care o gestionează, sunt conștienți, cel mai bine.

De-a lungul acestei cărți proaspete a poetului Valeriu Vălegvi aveam să întâlnesc poezii cu titluri bine alese, dar și conținuturi plăcute și pilduitoare: *“Domnule, se-adună târziu”*, *“Exerciții de revoltă”* (acesta fiind, după gustul meu, și cel mai consistent poem, nu atât prin dimensiunile sale deloc de neglijat, cât prin calitatea versurilor pe care le conține).

Nu trebuie însă să facem mare efort ca să descoperim că vremea/timpul rămâne leitmotiv și în acest volum, ca și în majoritatea celor de până acum ale poetului. El este susținut de chiar titlul cărții, ca și de frumosul moto ales de autor din Jorje Luis Borges, care tot despre timp ne vorbește. Dar mai este susținut și de majoritatea poemelor. Iată câteva exemple de versuri și metafore care susțin acest motiv expus în diferite ipostaze: *“Știi amintirile petrecute / în aprigul fâlfâit al clipelor”* (Amiezi, p.9), *“te-aș întreba / despre timpul fâlfâind pe la tample”* (Sora sufletului meu, p.28), *“iar serile / se lungeau până spre dimineață”* (Cu tălpile goale, p.55), *“harnic / teasc al orelor / trecute de amiază”* (Exerciții de revoltă, p.56), *“nu a sosit vremea / sângelui mărturisitor”* (Exerciții de revoltă, p.63), *“prietene / între nocturn și diurn / cu fantasma / cuvântului / să nu te pui / nevermore”* (Nocturn și diurn, p.31).

Iată însă, rătăcit în volum, și un poem cu o prozodie mai bine cunoscută, mai benefică, cu ritm adecvat și cu câteva rime drăgălașe: *“Aicea vă întrerup / domnule spaimădecuc / spuneți că amiaza / abia mai pâlpâie / urmele duc / la sfânta sfintelor iar / vremurile de altădată / s-au refugiat în cărți...”* (Domnule, se-adună târziu, p.47).

Iată totuși cât de actual devine poetul Valeriu Vălegvi, cât de ancorat în realitate (să ne amintim că recent, un ministru al educației, pesemne neatent, sau el însuși mai puțin educat, a pus pe seama unei vulpi rolul lupoaicei de la care au supt copiii Romulus și Remus): *“Vulpile nu și-au trăit veleatul / se tot vântură... // ah vulpile parcă și-au vorbit / într-o oră de sabat / să-ncalece discul plin / prelingându-se prin oase / să-ncurce cu a lor prefacere / cum nu vă place / cavaleri ai tristei vederi...”* (Vulpile, p.13).

Dar poate nu e deloc lipsit de oportunitate să subliniem aici și câteva versuri și metafore sublime, care mi-au reținut atenția: *“sub schelele recent ridicate / pentru consolidarea cuibului de nebunii”* (Exerciții de revoltă, p.62), *“se derulează pe repede înainte / afurisita de istorie”* (Când chemi vultanii / Se derulează istorie, p.51).

În sobrietatea versului său poetul încearcă (deși mai rar) și ludicul, în special cel al limbajului: *“un chef de nemoarte dau / pentru o carte poștală / cu vedere de la mare”* (Exerciții de revoltă, p.62).

Pledoaria lirică pare a se duce pentru dezlegarea misterelor, cu precădere a acelor ascunse în dulceața cuvintelor, cuvinte unice de fiecare dată atunci când le (re)descoperim noi sensuri și valențe. Iată, de pildă, conceptul de noimă - cuvânt cu sensul de... sens, înțeles, logică, justificare ș.a., surprins din volumul „Vreamea vremilor”: *“Noimelor să le fi dat un sens / în încrâncenata succesiune a zilelor / urmelor din nesperați părinți / să le fi descifrat uscăciunea...”* (1, pag.7). Dar și în noul volum poetul reiterează, în discursul său, conceptul amintit: *“Noi-ma e pentru cititorul cărților nescrise”* (Dialog, p.50),

(continuare în pag. 25)

sau "câte noime n-om mai fi traversat / cu pasul sufletului nerăbdător să-și deșire / urzeala peste lume..." (Albe cheiuri, p.11).

Acest concept, ca și multe altele, dovedesc în carte că poetul are o mare grijă pentru cuvânt, de altfel ca toți poeții adevărați, dar abordează adesea poezia și prin puterea nesemnificației cuvântului. De fapt, poetul pare mai degrabă a se călăuzi după aserțiunea lui Eugenio Montale care spune că: „Nimeni nu ar scrie versuri, dacă problema poeziei ar fi să te faci înțeles”.

Iată și un exemplu scurt: „nici marii cuceritori ai întinderilor somnolente / nu-s din decorul acesta / populat de saturnieni” (Puține lucruri, p.54). Așa încât, cuvântul așternut devine îndrăzneț, rafinat și sobru. Starea poetică la care suntem invitați este contemplarea. Se mizează pe reiterabile întoarceri în timp, mai pure, mai salvatoare și binefăcătoare. Dacă ar fi să-i caut poetului un reper, l-aș aminti aici pe Lucian Blaga.

Și toate astea în pofida faptului că se poate intra un pic de contradicție cu aserțiunea lui Nichita Stănescu care ne destăinuia că „materialul fundamental al oricărei poezii este sentimentul, iar nu cuvântul, cum ar părea”.

Poezia lui Valeriu Valegvi invită la reflecții despre existențialitate, cu pendulări inerente între concret și abstract. Tematica este cea a neliniștei existențiale, în noncongruență cu veșnicia curgerii timpului. Mereu sunt distanțe până la evenimente, măsurate doar în unități de măsură ale timpului.

Avem de-a face cu o poezie neomodernă aproape în exclusivitate. Frumusețea și atracția versului lui Valeriu Valegvi oferă satisfacție lecturii.

(urmare din pag. 23)

Chiar dacă el nu a fost asasinat, Labiș a fost cu siguranță un ghimpe în coasta regimului. După Revoluția română din 1989, Gheorghe Tomozei a scris, „Labiș este primul poet român disident... El a anunțat o pauză feroce între poezie și ideologia zilei. Mai mult decât sigur, închi-soarea nu era prea departe pentru el”

Securitatea a făcut notă din convorbirile sale private că a „defăimat regimul comunist”, iar poemele lui conțineau prea multe teme voalat anti-comuniste. Inerție, în titlul celui de al doilea volum poate să se fi referit la absența unei destalinizări veritabile a regimului Gheorghe Gheorghiu-Dej. El și prietenii săi au discutat despre problema Basarabiei. La data de 03 noiembrie 1956, la o nuntă la care au participat aproximativ o duzină de oameni, el a cântat imnul Regatului din România, Trăiască Regele. La Capșa, în timpul unei discuții antisovietice privind revoluția maghiară recentă, s-a ridicat și a recitat cu voce tare Doina lui Eminescu poem patriotic interzis. De asemenea el a participat la reuniuni în cursul mișcării studențești în București, din 1956, care au fost urmate de represii viguroase. Având în vedere popularitatea lui în creștere, un proces ar fi fost incomod.

(urmare din pag. 16)

¹ Alex. Mucchielli (coord.), *Dicționar al metodelor calitative în științele umane și sociale*, Editura Polirom, Iași, 2002, pp. 403-406.

² A se vedea Emilia Parpală și teoriile ei despre relația dintre poezia românească și teoria post/structuraliști și, în particular, *Poetica lui Tudor Arghezi. Modele semiotice și tipuri de text*, la Editura Minerva, București, 1984, *Poezia semiotică. Promoția '80*, Editura Sitech, Craiova, 1994.

³ Ecaterina Mihăilă, *Limbaul poeziei românești neomoderne*, Editura Eminescu, București, 2001, pp. 27-38.

⁴ Metodă de analiză a textului beletristic aplicată de Mircea Eliade în eseu Insula lui Euthanasius, preluată și dezvoltată de Ioan Petru Culianu în lucrarea *Studii românești. Fantasma nihilismului. Secretul doctorului Eliade*, traducere de Corina Popescu și Dan Petrescu, vol.I, Editura Polirom, Iași, 2006. Culianu, discipolul lui Eliade, pleacă de la teza conform căreia un text literar este purtătorul unor fantezii psihice, fantasme pe care, inconștient sau nu, autorul de text le inserează în propriile opere. Mai mult, acesta propune o grilă de „lectură a textului literar văzut ca mit”, p. 95, deoarece modelând aceste fantazme aidoma unui „scenariu cu fantasme ce se oferă unor consumatori capabili ei înșiși să suscite fantasme”, p. 123, autorul de text ascunde noi înțelesuri iar lectura devine doar prima treaptă în procesul descifrării mesajului lingvistic/ literar.

⁵ sintetic - un cuvânt /vs./ analitic - mai multe cuvinte.

⁶ denotativ - sensul de bază al unui cuvânt /vs./ metaforic.

Bibliografie selectivă:

Arghezi, Tudor, *Versuri*, Editura Pentru Literatură, București, 1960.

Balotă, Nicolae, *Opera lui Tudor Arghezi*, Editura Eminescu, Buc., 1979.

Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Semne, București, 2003 (reproducere a cărții apărute la Editura "Fundatia Regală pentru Literatură și Artă", București, 1941).

Culianu, Ioan Petru, *Studii românești. Fantasma nihilismului. Secretul doctorului Eliade*, traducere de Corina Popescu și Dan Petrescu, vol. I, Editura Polirom, Iași, 2006.

George, Al., *Marele Alpha* (eseu), ediția a doua, Editura Cartea Românească, București, 2005.

Manolescu, Nicolae, 1987, *Despre poezie*, Editura Cartea Românească, București, 1987.

Idem, *Metamorfozele poeziei. Metamorfozele romanului*, Editura Polirom, Iași, 2003.

Micu, Dumitru, *Arghezi*, Editura Institutul Cultural Român, București, 2004.

Mihăilă, Ecaterina, *Limbaul poeziei românești neomoderne*, Editura Eminescu, București, 2001.

Mucchielli, Alex. (coord.), *Dicționar al metodelor calitative în științele umane și sociale*, Editura Polirom, Iași, 2002.

Parpală, Emilia, *Poetica lui Tudor Arghezi. Modele semiotice și tipuri de text*, Editura Minerva, București, 1984.

Idem, *Poezia semiotică. Promoția '80*, Editura Sitech, Craiova, 1994

Săndulescu, Al. (coord.), *Dicționar de termeni literari*, Editura Academia Română, București, 1976.

Alexandra MIHALACHE

SONET XI

Din veșnicie ți-am clădit cetate,
Iar temerile le-am ascuns în teacă,
Revino lângă mare...Apoi pleacă,
Să simți în pieptu-mi valul cum se zbate.
Dar pierde-mă în larg când marea seacă
Și sterge urma ta de voluptate;
Chiar timpul de la reguli se abate-
Amurgul printre pleoape o să treacă...
Mi-a fost dorința stranie greșeală,
E prea târziu acum să mai rămâi;
De ce privirea ta încă mă-nșeală
Cum o făcea la ceasul cel dintâi?
Mi-e gândul asuprit și-n răvășeală,
Rămân spre țarm iar, zorii să-i tămâi...

SONET XII

Mă redescopăr viu sub promoroacă
Prin iarna care umbrele-și deșartă,
Sculptând în stânci neîntinată artă
Tivesc culori ce timpul le îmbracă.
Iar marea de ar vrea să ne despartă-
În valuri reci regretele se joacă,
Doar salbe de luceferi ne împacă
Pecetluind în stele-a noastră soartă.
Un vis tardiv s-a odihnit pe tâmpile,
În gândurile mele te strecuri,
Mă-ntreb: ce-ar mai putea să se întâmple,
Cum ți-aș mai decora cerul în zori?
Și cine diminețile să-mi umple
Cu rătăcirii din umblet de cicori?!

SONET XIII

A fost de-ajuns iubirii să-i dau arme
Să lupte-n timp și spațiu... Fără margini
Povestea ta rescrisă-n sfinte pagini
Sub streșina tăcerii veșnic doarme.
Albastru vânt înlănțuie imagini,
Un glob de amintiri vrea să îmi sfarme,
Tomnatice priviri mă duc spre karme-
Condamn lumina plânsă în paragini.
De-a mea singurătate nu te teme,
Voi regăsi ecoul să m-alin
Și-atunci când dorul tău o să mă cheme
Dormi-voi lângă valul cristalin.
Îmbrățișat cu marea peste vreme
Am să mă-ntorc la tine prin senin...

Tu ai plecat

Tu ai plecat și șlefuiesc în daltă
Metafora iubirii nesfârșite,
Să-mi readuci puteri nebănuite
Când inima-n acorduri vii tresaltă.

Dar marea veșnicia ne promite,
În dansul ei nisipul care saltă
A dezmiardat și umbra cea înaltă,
Renasc culori în vise răvășite.

Speranța ta în nouri se deșiră
Și am rămas doar vântul să-l ascult,
Spre țărmul de regrete se răsfire

Un curcubeu în versul din demult.
Mai am un ultim dor care respiră
Căci retrăiesc arpegiul cu tumult.

Valuri de credință

Valuri de credință, doruri pământeste
Au aprins tăcerea, noapte șerpuiind,
Pe un prag de stele tainic te cuprind,
Leagăn de speranțe tu îmi dăruiești.

Doar întreabă cerul într-un vis sclipind
Unde e cașmirul lumii de povești,
De-mi răspunzi în neguri, cum de îndrăznești
Să te-ascunzi în zorii care trec plutind?

Lasă-mi amintirea, frunză de stejar,
Ceasul așteptării mă constrânge,
Regăsind chemarea cu un gust amar

Mai privesc la clipa care plânge.
Iar de lupta noastră fi-va în zadar,
Să-mi promiți că zborul nu se frânge.

Fântâni de vise

Fântâni de vise, sălcii plângătoare
Se dezvelesc în ramuri de lumină,
Doar soarele în păru-ți poartă vină
Topindu-se-n privirea ce mă doare.

O rază într-o noapte cristalină
Când a căzut și ultima ninsoare
A dezlegat magie și candoare,
Am înțeles ce-i liniștea deplină.

Dar gândurile iar nu îmi dau pace,
Trecutul poartă vâlul de mister,
Tot mă întreb de ce dorința tace

Și dorurile-mi zboară către cer,
Iar amintirea-n rouă se preface,
Sunt lacrimi care niciodată nu pier...

Maria IEVA

Octombrie între culoare și sentiment

Își lăsă privirea în pământ și privi cu atenție la nojițele opincilor. Obrajii îi erau purpuri, iar părul, împletit într-o singură coadă, îl simțea atârându-i greu pe spate. Niciodată nu fusese conștientă de el, dar acum, dintr-o dată, deveni conștientă de fiecare particică a corpului. Mâna îi zăbovi pentru câteva clipe în mâna lui, aspră, după care și-o retrase și o lăsă să îi atârne inertă pe lângă corp. El îi prinse bărbia în palmă și o obligă să îl privească.

- Ai să mă aștepti, nu-i așa?

Ochii ei înotau în lacrimi, dar nu spuse nimic. Ce era de spus? Orice ar fi spus știa că era o minciună. Nu avea cum să îl aștepte, părinții ei o vor obliga să se mărite și până când el se va întoarce din armată, ea va avea probabil și copii.

- N-am să te aștept! Lacrimile i se împreunau pe bărbie și se opreau în palma lui ca într-o pâlnie.

- Ba ai să mă aștepti! Ține minte: dacă nu mă aștepti, nu mă mai întorc niciodată aici. Ce să cauți într-o lume în care nu pot avea inimă? Cum să mai trăiesc? Să nu mai spui nici în glumă că nu mă aștepti... Am să mă întorc pentru tine!

- Nicolae, tu ești om înșurat! Sunt de rușinea satului, oamenii deja au început să vorbească pe la colțuri. La mine nu te gândești?

- Tocmai pentru că mă gândesc, spun să mă aștepti. Tu ești a mea, să ții minte: ești numai și numai a mea!

Este un sentiment plăcut să știi că aparții cuiva prin iubire, dar felul în care o spuse el acum, o făcu să tresară. Un om nu aparține altui om, el aparține lui Dumnezeu.

Cu mâna cealaltă îi șterse lacrimile și îi atinse buzele uscate. O strânse la piept și o ținu așa până când încetă să mai suspine.

În ziua următoare va pleca, va fi departe de Floarea și nu va mai trebui să se prefacă. A dracului viață! Dacă ești sărac, ești sărac. Ce pot să facă câteva lanțuri de pământ...Te pun ca pe un bou la jug. Ce mai contează că ești om, că ai sentimente, că îți dorești să ai o altfel de viață și o altă femeie. Simțea că o va pierde. Nu era a lui, chiar dacă și-ar fi dorit să fie.

Apropierea de ea îl făcu să fie conștient de cât de mult o dorea, chiar acolo, în spatele grajdului, după clăia de fân, rămasă din anul trecut. Puse mâna pe ciupagul cusut cu flori roșii, încercând să-i desfacă ața de la gât, dar materialul părâi sub mâinile lui mari și se rupse în două. Era prima dată când îi atingea sânii. Trăia cu Floarea de câțiva ani, dar niciodată nu a simțit ce simțea acum. În momentul în care simți că pierzi pe cineva pentru totdeauna, lași la o parte sfiala, teama și trăiești cu intensitate fiecare moment. Îi luă gura în stăpânire în timp ce mâinile lui dansau pe trupul fraged. La cei 16 ani era ca o... Nu, nu o va compara cu nimic. O va păstra în amintire și în inimă așa cum i se dăruise în acel moment: frumoasă și curată ca o floare de crin.

Și-ar fi dorit ca viața lui să se oprească în acea clipă, să rămână pentru totdeauna în brațele ei, dar era conștient că nu era posibil. Vor merge mai departe, fiecare pe propriul drum. Totul a fost o nesăbuită din partea lui. Nu se gândise la ea. Ceea ce ar fi putut să se întâmple ar fi

avut urmări și atunci... Atunci ce putea să facă? Oricum va pleca în armată și în trei ani, multe se pot întâmpla. Viața îi va schimba; vor ajunge niște oameni triști, obligați să muncească pământul pentru a avea ce pune pe masă.

Se opri la timp, strânse ciupagul pe trupul ei fraged și o mai ținu câteva clipe la piept.

- Mergi în pace, Mărie! Dimineață, cum se crapă de ziuă, voi pleca. Ce să-ți spun, ce să-ți promit? Ai avut dreptate: să nu mă aștepti! Nu am ce să-ți ofer. Dragostea... Totul e așa de ciudat. Vezi tu, Mărie, viața ar fi trebuit să fie simplă, dar nu este. A mea nu este! Tu să ai parte de un destin mai bun, să găsești un bărbat care să te prețuiască. Auzi? Să stai dreaptă în fața soției!

Încercă să se întoarcă, dar vocea lui răsună ca un ordin în bezna nopții:

- Mergi și nu privi înapoi, lasă-mă să privesc eu în urma ta!

Pașii ei nesiguri se strecurară pe lângă clăia de fân, ocoliră grădina din spatele casei și se făcură nevăzuți. De ce trebuia să se întâmple așa? Nu putea să se îndrăgostească de Floarea și să își vadă liniștit de viață ca orice om de rând, cu femeia pe care părinții i-o hărăziseră. Era o femeie bună, ar trebui să încerce să fie și el un soț bun.

„De ce, Doamne, de ce îți bați joc de mine? Ai făcut lumea să ai cu cine te juca? Suntem ca niște pioni pe o tablă de șah, care merg înainte, dar odată ajunși la capătul celalalt cine ne va mai răscumpăra? Oare tu chiar exiști cu adevărat, sau ești doar închipuirea mumei mele pe care o văd adesea stând în genunchi și... și nu știu ce face acolo. Eu nu mă rog de tine. Să știi, n-am să mă rog! Dacă așa vrei, așa să fie!”

Își șterse ochii cu dosul palmei și plecă. Era întuneric. Octombrie, era el plin de culoare și sentimente, dar era și răcoros. Nu se va duce acasă decât spre dimineață, când va trebui să își ia valiza; cu siguranță îi pusese Floarea acolo toate cele necesare. Nu era bine să dea ochii cu ea. Era soția lui și probabil avea unele așteptări, dar el nu va putea să se apropie de ea. Nu, nu acum.

Ce bine că nu îi ceruse Maria nimic, nici măcar să îi trimită vești. Cum ar fi putut să îi scrie unei fete, el, un om înșurat? Toată lumea ar fi vorbit. Poștașul venea în sat o dată la două săptămâni și scrisorile erau rare. Nu avea cine, cui să scrie. Cel puțin va avea timp să uite. De ce să-și amintească o viață mizerabilă? Să te simți nedorit de proprii părinți și mutat de la un unchi, la o mătușă, că poate, poate s-or îndura să te înfieze și să-ți scape părinții de o grijă, de o gură în plus de hrănit, este o povară greu de dus pentru oricine. Dar, din toți copiii de ce tocmai pe el au ales să îl dea? Și, până la urma, iacă, l-au dat. L-au înșurat la 17 ani și au scăpat de grija unui acoperiș.

În jurul orei 4:00 trecu pe acasă și își luă valiza. Floarea nu dormea, avea ochii roșii, pesemne a plâns. Era problema ei. Cine o pune să suferă? Oricum ta'su nu avea ochi să îl vadă. Va scăpa de el pentru o vreme, sau poate definitiv. De i-ar veni în gând să o despartă pe Floarea de el și

(continuare în pag. 28)

să o mărite cu altul. Sunt destui care vor pământ. El nu l-a vrut, s-a trezit că pământul l-a vrut pe el. Într-o bună zi îl va acoperi și totul se va termina. Își luă valiza, o sărută pe frunte și dădu să plece.

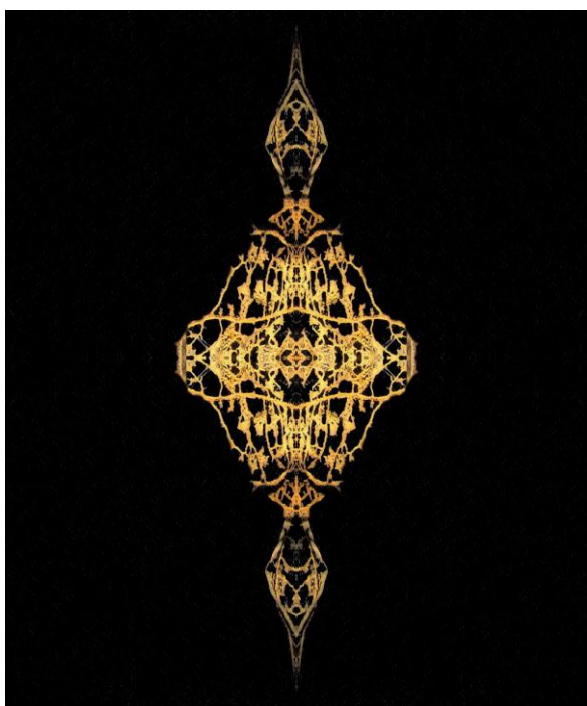
- Stai, Nicolae, uite aici ți-am pregătit câte ceva pentru drum. Să ai grijă de tine și să ne trimiți vești când ai să poți.

- Rămâi cu bine! leși pe poarta casei fără să privească înapoi. Floarea privea în lungul străzii până când pașii lui se pierduseră în noapte. Își șterse ochii cu mâneca ciupagului și se întoarse în casă; făcu lampa mică și se așeză pe pat, fără să se întindă. Așa o găsi tatăl ei spre dimineață când aprinse focul.

- Apoi, fata mea, lumea nu se sfârșește aici. O veni, vagabondul înapoi și dacă nu vine, nu e nicio pierdere. Oamenii care nu știu să te prețuiască nu merită lacrimile tale. Ducă-se pe pustii!

Mai bine ar fi tăcut. Se ridică fără un cuvânt, își netezi cu mâna poalele și puse apa la încălzit. Vacile trebuiau mulse. Viața are drumul ei, simplu sau complicat, trebuie urmat; dar fiecare om ar trebui să îl urmeze cu demnitate. Stelele au aceeași culoare pentru toți și pământul este fie plin de praf, fie plin de noroi; depinde doar de anotimpul în care te afli. E drept că sunt și perioadele în care rămâne înghețat, așa cum era în acel moment inima Floarei, dar pentru fiecare formă de viață vine primăvara. Soarele zâmbește mereu, dar există o zi în care înveți să îl vezi, o zi în care înveți să te prețuiești pentru ceea ce ești nu pentru cine ai fi vrut să fii.

(fragment din romanul în pregătire "O viață deja trăită")

desen de Dragoș-Radu Popescu

Rodica MORUȚAN

Și merii au înflorit a doua oară...

Adu-mi o dragoste târzie să cred
În ziua de mâine,
Șansa de a mă trezi să-mi desăvârșesc gândurile,
Întorcându-mă la tine
Cu o disperată îmbrățișare de copil,
Să nu-mi pot cumpăta cuvintele
Înaintea oricărei iluzii
Pentru că doar viața îmi vindecă aripile frânte.

Cu o inimă de iarnă, dar încă vie,
Te iubesc.
Te-am visat adeseori și nimic nu se mai mișcă
În șirul lung de toamnă,
Nici galbenul târziu,
Nici soarele indiferent ;
E primăvară limpede
Și merii au înflorit a doua oară ...

Așteptare

Mirosul tău răsare din colțuri singulare
Printre amintiri ;
Cândva am ieșit din mine
Și am întâlnit copilăria ta la prima zăpadă ;
De-atunci noaptea mea se împrășteie în univers cu tine.

Miros de tine răsare la fiecare respirație
Și mă arde încet până la lacrimi...

Dorul are vocea ta,
Ai lăsat clipa în timpul meu
Ca o beție a simțurilor, vinovate de intenții,
Și se revărsă
În ziua de mâine...

Cu tine aș deschide cerul...

Nu -mi găsesc locul
Și tu întârzii indiferent.
Mă usuc, dar încă nu mor ;
Aș putea să-ți risipesc întunericul
Și teama,
Să-ți răsfir printre crengi de toamnă
Răsăritul,
Știind că ăsta mi-e destinul ;
Aș uita că sunt pământul pentru mâine
Al florilor.
Cu tine aș deschide cerul,
Să te regăsești dimineața
În abisul meu,
Întorcându-te din trecut
La mine...

Luca CIPOLLA (Italia)**Una vita sola**

Sopra nuvole di gesso,
 Īsvara mi regge dal sogno,
 sono pura materia
 oggi - ma sotto quale forma?
 Ho guidato carri pieni di latta
 o forse li ho trainati, il mio alito sull'erba pesta,
 la nebbia di m̄yā.
 Ho fatto voto di silenzio,
 ricordo
 quando ancora energia sottile
 leggevo le carte al mio futuro,
 gioco questo ov'è difficile trovare
 uno spiraglio.
 Non importa più dove e quando
 la mia statura proietti un'ombra..

Imperfetta

Vagoli spersa
 tra conigli di ginepro
 e semi di luna tersa;
 l'aroma di gelsomino
 carezza i tuoi capelli,
 sembri quasi seria
 nella timidezza
 e la gente ti confonde,
 bella ed imperfetta.
 Taci nel sorriso
 d'aurora boreale,
 è nuova vita grazie a te.

Si è soli nella malattia

Soli si è nella malattia,
 c'è chi si diletta nel conto alla rovescia,
 chi scommette
 o fugge,
 chi interpreta e sottolinea,
 chi traduce
 e racconta, novelli redattori..
 e Dio veglia dall'alto,
 sereno nel patto
 siglato dall'uomo,
 la morte che poi non esiste,
 solo un nome e
 banale etichetta
 da secoli applicata
 sul diario del tempo
 e quello dello spazio.

Migrazioni

E ti perdevi nella terra promessa,
 fuggendo a sentieri
 d'infinito
 fra le corde dell'oud;
 amavi i boschi
 e le forme di meditazione,
 pietra d'angolo
 del tempio di Gerusalemme.
 Con quale impeto cadesti a riva...

Doar o viață

Peste nori de ghips,
 Īsvara mă stăpânește din vis,
 sunt materia pură
 astăzi - dar sub ce formă?
 Am condus care pline de tinichea
 sau poate le-am tras, respirația mea pe iarba
 strivită, ceața mayei.
 Am făcut jurământ de tăcere,
 îmi amintesc
 când încă o energie subtilă
 ghiceam în cărți viitorul meu,
 jocul acesta unde e greu să vezi
 luminița.
 Nu mai contează unde și când
 statura mea să proiecteze o umbră..

Imperfectă

Colinzi pierdută
 printre boabele de ienupăr
 și semințe de lună curată;
 mireasma iasomiei
 mângâie părul tău,
 parcă ești cam serioasă
 în timiditate
 și lumea te confundă,
 frumoasă și imperfectă.
 Taci în surâsul
 aurorei boreale,
 e viață nouă datorită ție.

Suntem singuri în boală

Singuri suntem în boală,
 cine se delectează cu numărătoarea inversă,
 cine pariază
 ori fuge,
 cine interpretează și subliniază,
 cine traduce
 și povestește, proaspeți redactori..
 și Dumnezeu veghează din înălțime,
 senin în pactul
 parafat de om,
 moartea apoi ce nu există,
 doar un nume și
 o etichetă banală
 de secole aplicată
 pe jurnalul timpului
 și cel al spațiului.

Migrațiuni

Și te pierdeai în țara făgăduinței,
 fugind la căi
 fără sfârșit
 prin coardele oudului;
 iubeai pădurile
 și formele meditației,
 piatră de temelie
 a templului din Ierusalim.
 Cu ce avânt ajunseși la mal...

Gheorghe GORINCU

ȘCOALA ROMÂNEASCĂ GÂNDITĂ ȘI ORGANIZATĂ DE CEL MAI ILUSTRU MINISTRU AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ROMÂNESC, SPIRU HARET

Perioada 1925-1952

ȘCOALA NORMALĂ PENTRU ÎNVĂȚĂTORI, AȘA CUM A FOST PREVĂZUTĂ ÎN PROGRAMUL REFORMATĂR AL LUI SPIRU HARET, CU UN STATUT SPECIAL (VII)

Pentru a se înțelege de ce și în ce condiții Școala Normală din acea perioadă avea un statut special, o să fie necesar să prezint, pe scurt, doar câteva date privind începutul și apoi continuarea funcționării acestei instituții școlare, cum ar fi:

- 1882 este anul când Spiru Haret, în calitatea pe care o avea de **inspector general al școalelor**, influențat și de lucrările lui P.S. Aurelian privind învățământul românesc, printre care și conținutul cărții **Schițe asupra stării economice a României în secolul al XVIII-lea**, publicată în acel an, precum și de unele activități de culturalizare a populației prin unitățile școlare (în acest an Gimnaziul Român din Brașov găzduiește premiera opereții **Crai Nou** de Ciprian Porumbescu), iar mai târziu de apariția ziarului de informații **"Universul"** (1884-1953), care să mijlocească o mai bună comunicare cu factorii politici și de decizie din întreaga țară, este preocupat să înfăptuiască o **reorganizare a învățământului românesc**.

P. S. Aurelian

Această reorganizare radicală a învățământului românesc, pornind de la bază, pentru a avea șansă de reușită, trebuia experimentată și, în aceste condiții, cunoscută de către factorii politici de decizie, așa că, abia după patru ani de experimentare, în 1886, Spiru Haret a fost în măsură să elaboreze un proiect de reformă care prevedea, printre altele, **obligativitatea învățământului primar gratuit** și, ca anexe, înființarea de grădinițe școlare și, acolo unde existau posibilități materiale, internate pentru elevii din mediul rural.

Boem@ 10 / 2014

Pe baza acestor studii elaborează un proiect care să consfințească organizarea unei **școli speciale** în cadrul căreia să fie școlarizați viitorii învățători, cu o pregătire multidisciplinară pentru mediul rural. Această unitate specială o vom găsi, mai târziu, prevăzută în legea învățământului de toate gradele cu denumirea de **Școala Normală**.

Constantin Dumitrescu – Iași

După ce s-a asigurat că și acest proiect a fost cunoscut de către factorii politici și, respectiv, experimentat în teritoriu, un an mai târziu, în 1898, Spiru Haret, împreună cu **Constantin Dumitrescu-Iași**, elaborează **Legea învățământului secundar și superior**. Astfel, se constituie învățământul secundar de opt clase, în două cicluri, inferior și superior, cu trei secții: **modernă, reală și clasică**, precum și **Școlile Normale pentru învățători**.

Și de data aceasta, atât Spiru Haret cât și Constantin Dumitrescu-Iași, luând cunoștință că în această perioadă au fost publicate o serie de informații cu privire la obiceiurile și tradițiile românești, mai ales din mediul rural (Simion Florea Marian publică în acest an lucrarea **Sărbătorile la români**, în trei volume, iar folcloristul Artur Gorovei – **Cîmiliturile la români** ș.a.) au indicat ca în programele de învățământ al Școlilor Normale să fie prevăzute discipline care să servească atât la culturalizarea populației cât și la cinstirea eroilor neamului.

Simion Florea Marian

Acestea ar fi numai câteva date și etape care s-au succedat în legătură cu Școala Normală, începând cu anul 1898 și în continuare, până în anul 1948, când guvernul de atunci au renunțat, printre altele, și la Școlile Normale, cu o tradiție acumulată de 50 ani fără întrerupere, pentru un model de învățământ sovietic, fără nicio legătură cu tradițiile învățământului românesc.

(continuare în pag. 31)

Ionuț CARAGEA

Geo Galetaru - „Întâmplările simple” editura Eurostampa, 2014

Cunoscându-se că după anul 1948 atât planurile de învățământ ale Liceelor Pedagogice cât și, mai târziu, ale Institutului Pedagogic de trei ani au suferit multiple transformări, mergându-se până la desființarea acestora, s-ar putea pune întrebarea cum a fost posibilă o astfel de performanță pentru Școala Normală, timp de cincizeci de ani.

Artur Gorovei

O să încerc să prezint, așa cum au fost consemnate și în documentele vremii, doar câteva cerințe și activități care au asigurat funcționarea Școlilor Normale o perioadă atât de îndelungată, astfel:

- stabilitatea factorilor de decizie pentru mai multe cicluri de învățământ;
- concordanța dintre prevederile programelor de învățământ și ale conținutului disciplinelor școlare cu cerințele economice și ale activităților social-culturale specifice fiecărei etape de dezvoltare;
- adaptarea conținutului disciplinelor de învățământ la programul reformat al lui Spiru Haret cu privire la culturalizarea populației, precum și pentru cinstirea eroilor neamului românesc;
- pregătirea multidisciplinară a viitorilor învățători, în așa fel încât aceștia să preia, la absolvire, unele ocupații tradiționale din cadrul comunelor și satelor de unde proveneau, de data aceasta pe baze științifice, cu scopul dezvoltării și propagării acestora;
- selectarea și pregătirea diferențiată a unora dintre viitorii învățători ca, după absolvire, să aibă și calitatea de a descoperi și, respectiv, de a cerceta nestematele folclorului românesc. Documentele vremii stau mărturie că, în toată această perioadă, a existat un număr impresionant de învățători din întreaga țară cu astfel de preocupări;
- nu în ultimul rând dorința familiilor, precum și a candidaților proveniți din mediul rural ca, prin absolvirea unei Școli Normale, să devină învățători în satele și comunele natale.

Acestea au fost câteva cerințe de îndeplinit atât prin programele de învățământ, disciplinele școlare, cât și de către cadrele didactice ale căror specialități se cereau adaptate la profilul școlii, pentru a asigura longevitatea Școlilor Normale în perioada 1898-1948.

Despre conținutul programelor de învățământ, precum și al disciplinelor școlare care să asigure viitorilor învățători o pregătire multidisciplinară, specifică activităților economice și social-culturale din mediul rural, în episoadele următoare.

Poet grațios, maestru al metaforelor subtile, Geo Galetaru nu-și trădează stilul care l-a consacrat, chiar dacă poezia multora a migrat recent spre alte tărâmuri ale comprehensibilității, din nevoia urgentă de-a rezona, cu orice preț, cu cititorii. Dar el nu este născut în zodia febrei căutări de cuvinte potrivite, ci rămâne fidel „întâmplărilor simple” care îi marchează viața și îi sunt sursă de inspirație: „timpul și depărtarea, un țipăt peste mările din vis, un zbor înalt în inima celui care tace” (Timpul și depărtarea, pag.7).

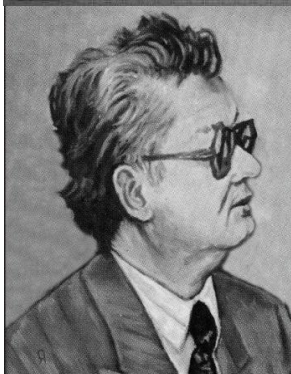
O altă sursă de inspirație a poetului cu suflet de copil este și visul, pentru că, după cum spune el, „în vis e totul” (pag.11), „văile cu maci” și „cerul ca o cărare albastră” (pag.9). Dar niciun vis nu este posibil fără inima care aleargă, aleargă... până „inima mea să alerge nu mai știe”, rămânând „ca o valiză uitată-ntr-o gară pustie” (expresie care devine și titlul poemului de la pag.110), „în care călătorii și-au lăsat cândva amintirile / ca pe niște saci goliți de răsuflarea iernii” (Întâmplările vieții, pag.17).

Nietzsche spunea că viitorul aparține celor care au memoria lungă, iar Geo Galetaru nu pare a-l contrazice: „memoria este o sărbătoare a ființelor victorioase” (pag. 38). Însă „chipurile cu care am cucerit singurătatea” (pag. 15), ar sugera o îngenunchere „în țara hazardului, acolo unde se nasc elanuri contradictorii” (pag.24), o tristețe edulcorată de „gloria celui ce știe să piardă” (pag.57).

Mulți se întreabă ce este poezia. Ca și „Vecinul Emanuel” (pag.76), care este un „avocat” al cerului ce se desparte de pământ, confirmând versurile poetului din poemul „Cât timp” (pag.67): „vom avea de toate cartofi și semințe / dezastre și micile secunde ale nemuririi / cât timp cuvântul va sta între noi / ca o sabie de aur.” Cuvintele înseamnă, pe lângă timp, și distanțe („Distanțele se măsoară în cuvinte”), în momentul în care „fericirea are gust de întâmplare târzie / și am uitat deja cine vorbește, cine tace” (pag.101). Ce este poezia, se pare că numai poetul știe, pentru că el simte cuvintele când vin în zori, „cuvinte care spun despre toamnă” (pag.130), iar „pagina goală se umple de sânge” (pag.134).

Nu putem fi de acord cu pesimismul poetului care crede că „nu putem schimba nimic” (pag.123), pentru că tot el ne mărturisește că „ai fi putut învinge conceptul unei depărtări fără vârstă / cu surâsul tău provizoriu” (pag. 144). Doar provizoriu? Ne-ar plăcea să vedem, în acest caz, un poet mai optimist, care percepe fericirea ca pe o perpetuare a zâmbetului. Tonul egal al poemelor lui Geo Galetaru și pesimismul lor nu reprezintă o rețetă a fericirii și ne lasă un gust amar. Omul a pierdut multe bătălii, a pierdut deja și războiul? iar poetul seamănă cu muribundul de pe câmpul de luptă. Unde sunt întâmplările acelea simple care te fac încă să vibrezi, să exulți? Unde este iubirea, acea iubire ca un pod de flori între inimi? De ce această poezie, scrisă într-o manieră impecabilă de un poet atât de sensibil și cerebral, să fie doar „memoria unui fluture însângerat”? (pag.158). Căci fluturele este simbolul sufletului, iar sufletul este izvorul de optimism și speranță al lumii. Ce s-a interpus între inimă și suflet?

Olimpiu VLADIMIROV

ZĂDĂRNICIE

Degeaba te așezi să scrii
dacă nu te-ai ridicat
ca să trăiești.

ÎNCERC MEREU

Mereu încerc să vă spun
unde pun piatra; dacă o pun
lângă pâine sau inima mea,
pierdută în noapte, bolnavă și grea.

Oricum, nu pot s-o arunc
în public; e-un gest temerar...
Pot lovi un bătrân sau un prunc
sub zodii de fapt funerar.

Mereu încerc să vă spun
că n-am de aruncat nicio piatră;
Metafore nu mai compun
când viața din piatră mă iartă.

CÂNTEC

Un țarm fără stăpân și fără nume
te soarbe spre bizara mare veche
când cerul rupe-o vrajă de mireasă
sărbătorind povestea visului în seară.

Și-n șoapte lungi se despletesc
privighetori
iar gesturile risipite în oglinzi
înalță taina unei clipe din iubiri
peste valurile care te-mpresoară.

ILUZIE

Războaiele își adună regretele
numărând cimitirele crescute în urmă
cu laude pentru lutul primitor și mut

În slavă, puzderii de îngeri
lustruiesc numele eroilor,
Dar ideea unei păci trainice
nu are nicio șansă
cât timp învingătorii de azi
vor deveni, mâine, învinși

Încă o iluzie
într-un joc de artificii !

CÂRJELE

Cârjele mele –
cărțile de poezie
care-mi țin cerul aproape.

RECOLTĂ

Clipele strâng
de pe chipul meu răvășit
lacrimi îngândurate.

ALȚII

Nu știu cum voi sfârși viața,
dar moartea mea o vor trăi
mereu, alții.

ADUN

Adun cântece,
într-un arhipelag de iluzii;
Privighetorile trebuie hrănite...

SĂ NU SPERII

Să nu sperii singurătatea
cu strigătul drumului;
Picioarele sângeră pe pragul
plecării.

TRECERE

Bătrânii, flori de curcubeu,
trec în icoane, învolburând
cenușa paradisului

Bolnave de laude
gurile noastre-s uscate.

NEGOCIERE

Cine mă crede
că tocmesc cu Moartea
un alt asfințit?

AMĂGIRE

Închizând ochii la stele
rătăcesc printre fluturi;
Câtă amăgire...

STARE

Mărgelele din mătăanii
se sufocă
de-atâtea mângâieri omenești.

CLIPA

În fața iubirii
clipa de orbire
vine și pleacă bolnavă.

ADESEA

Mereu uit câte ceva
și cel mai adesea, visul
când aud pășind un înger.

CART

Dacă părăsești cârma
corabia ascultă
doar de colții stâncii.

FURT

Fur câte un bob de nisip
din clepsidră;
Cine mă condamnă că-s hoț?

Ioan TODERIȚĂ

Voința-n clipa cea venală

Să-ți porți funebra clipă, în palmă, totuși, vie,
când se strecoară-n sânge o pneumă, ce-n joc,
în piept, adaos minții, invers își face loc,
și isihastu-n înger aleargă-n isihie!

Să-ți porți această clipă, funebră, dangăt van,
în lacrima, o taină, de mult în suflet, luce,
ce poartă lumea sferic, cu ochi holbați, viclean,
'nainte, ca suflarea pe buze s-o usuce!

Închide palma ta, de foc, va umple, ultim of,
voința-n clipa cea venală și dactilă!
Așterne-n pânda nopții străjeri cu ochi cu tot,
de crezi că soartei tale îi este încă milă!

O altă toamnă, poate...

Alerg prin toropeala deliciului canin,
cu pas frivol și zâmbet de fecioară.
Ascuns, sărutu-și varsă clondirul cu suspin,
pe lungi cărări de brațe ce-n talii se-nfășoară.

Un confident, un greier, răsună noaptea-n cânt...
Nu voi, de strajă-n tâmpile, iubi un semn:
că vorbele îmi țin de foame când te chem,
nici amintirea celui virgin flămând avânt.

O altă toamnă, poate, o ultimă fantasmă,
ce-și veselește-n hohot mânia pe icoane,
să nu, de buze prins, bem vinul cu aghiazmă,
ne-nvață, stând în umbre, înțelepciuni-sudalme.

Neantului adjunct

Vacum de vorbe, ostenita moarte,
își doarme neuitarea în adormiri postume,
cu brațe-mbrățișate, la fel, și devotate,
în coapsa nefecundă, de la-nceput, oriunde.

Din două, dulci confuzii, se împletește una:
o viață, orhidee, semeață-n vis sublim,
un crin și o narcisă, sădite-n om cu mâna,
de Dumnezeu, stăpânul pe toate câte știm.

Ce ample modul-ații, sfârșite în repaos:
cum dreapta nesfârșeste tot săgetând în punct
un sens, al generării, nimicului adaos,
absoarbe neființa neantului adjunct!

Ființe tranzitorii

Cu zbor, cu sete, pasărea, extremă,
magneții dus și-ntors, a aripii vâltoare,
scufundă: avatar, cu falii vorbitoare,
omniprezenta clipă, nedreaptă anatema.

Un strigăt, cale-ntoarsă, bătută în năduf,
sămânța stirpei, vorba, în fruct ademenește
o viață, o plăcere ce nu se mai sfârșeste,
un os, să se hrănească din undă și văzduh..

Când toamna-și frânge ofrandele în mâini,
sus-trag poezii clipa din morți aleatorii,
cocorii sunt aproape, o parte din noi, buni,
ci, fără sentimente, ființe tranzitorii.

Crucea

Se, prin azur, sur cal, legat, copacul:
avânt al păsării ce-n evantai
aripa-și risipește, domol ca zvârcolacul,
așterne luna-n crucea mormântului ce stai.

Neliniști împrejur și-n ciur de ochi, pirat:
odinioară văzul se-oprea în doar cât vede,
își vântură vitraliu un elf înaripat
pe litera ce-n sine, multiplă, se precede.

Nud urgisit în lemn, cum ceara
topește în sigilii făcliile de seu,
cu funii, din zenit, când amenință seara,
să curgă-n flori de piatră, de apă și mai greu.

Nectar, arome, amintiri, aceste
serbări înnourate pe frunte și pe umăr,
avânt în cerc, ce roata în osie urnește,
a lumii axă, lujer, astâmpăr într-un număr...

La întretăierea drumurilor verzi

Vor muri pe creste păsări-paradis,
drepte, în versete, scrise-n ochiul fix.
Strânge-n urma ploii, înjurând, cu grapa,
arătura frunții, un cal murg, și tata.

Eu, un soi de strigăt așezat în bici,
învățam cuvântul să se despletească
'n cerul gurii-nchise pe dinți și-n firească
așezarea-umbrei, colo și aici.

Hologramă, sfântul, vesel șade-n punct,
la întretăierea drumurilor verzi,
cu privirea care suie-n cruce stând,
cu, de sine, stare, irevențioasă...
Vom trăi-se pare-între doi întregi:
numere primare care știu să crească.

Ritual

Desfac și fac în hia-lin.
Un strop de pasăre di-vin,
cu verb frumos legat de verb,
cu aripi prinse-n nod întreg.

Oracol ora iar consimte
ofranda ce-mi va sta pe dinte.
Levitul cu leviți în jur
vopsește albul din impur.

Și pana cu venin nimb-ată...
Și-a lumii haită, prinsă roată...
În incantații fără vin,
cu sânge, numai, în suspin.

Constantin BEJENARU-BECO

UN POET MESIANIC - ȘTEFAN DUMITRESCU

„Bălcescu fluturând” de Ștefan Dumitrescu, a văzut lumina tiparului la Editura „Armonii culturale” Adjud, 2013 și este un volum de versuri al cărui loc în imensa aventură fără început și sfârșit a POEZIEI, e unul din eter, mereu mișcător, cald și simplu, de o stranie originalitate cum este aceea a oricărui talent de excepție care are legături spiritual-sapientiale cu Lumea de Dincolo. Versurile sunt ale unui poet mesianic și se disting prin proprietatea tonului și impalpabila abundență a Harului, autorul fiind un murmur tsunamic în marea vieții interioare. El n-are nimic de a face cu piața publică, ci doar cu Poezia. Murmură smerit în mijlocul suferinței noastre a tuturor, suferință mărturisită sau nu și ceea ce el ne comunică în poeme precum: „Bălcescu”, „Fratele meu”, „Damnar”, „Nebunia lui Degeaba”, „Iisus-Bălcescu”, „Arborele pe culmi”, „Rană suntem”, „Ardealul”, „Mesianism”, „Scrisoare mamei”, „Prințul de la Olt”, „Moldova!”, „Țărâna călăilor”, „Pura piele” sau „Ritual de jertfă”, corespunde absurdei și patetice noastre durate pe nava-planetă denumită PĂMÂNT.

Dar iată – spre a certifica faptul că acest poet extraordinar este un fel de cor antic al meditației, câteva strofe din „Ritual de jertfă”: *Materia curgea pe sânge / Oasele îi crăpau țipând / Ca la-nceput în elemente / Căzând în haos rând pe rând. / Și începea un fel de ceață / Ce-nchega lumea și-o ducea / Un fel de mână din adâncuri / purtând o roșie lălea...*

Ștefan Dumitrescu scrie după cum Sufletul și Inima sa îi dictează, fără să încalce cu ceva în niciun vers din poemele sale această – ca să zic așa – Lege caracteristică doar poetilor născuți. În acest sens este în armonie cu ceea ce se petrece sub și în stele și niciodată nu i-a venit desigur ideea de a arunca o privire în universul irespirabil, prost și rău din care poezii făcuți și prefăcuți au lansat în cele din urmă o modă. Ștefan Dumitrescu nu este defel unul din acei condeieri nevolnici care se avântă să vorbească cu sau fără ritm și rimă de toate pentru toți, pentru a se pune bine cu o societate care dispune de onoruri, de ranguri, de titluri, de statui. Este din contra, neiertător cu aceasta și țintește doar „Nobelul” care, s-o recunoaștem, nu este la îndemâna oricui: *„De e ministru, de e câine, / De este rău, de este bine, / De este nimeni, de-i oricine / Licheaua tot lichea rămâne”* (Din poemul „Licheaua tot lichea rămâne”!); *„Să ningă peste toți cu hoituri moi, / Să vi se-agațe amfore de dinți, / Să vezi jigodie, cum e când minți, / Când promiți ceruri și când dai noroi!”* (din poemul „Demagogilor”); *„Odihnesc călăii Țării / În biata țării țărână / Pe când osul lui Bălcescu-i, /*

Doamne, în țară străină. / Din adânc de vremi și până / În țările albastre / Blestemați să fi-ți de-a pururi / Negurile mamei voastre! / Și pentru urmașii voștri / Ce-ar dori din veci să vină / Le strigăm tare s-audă / Că nu mai avem țărână!” (din poemul „Țărâna călăilor”).

Să recunoaștem că acest poem e ca un pumn cosmic în bărbia mefistofelică a călăilor acestui neam greu încercat de-a lungul veacurilor. Dar iată și aceste versuri-dinamită din gongoricul poem „Istoria noastră”: *„Potop de fulgere izbîră-n tine, / Că trebuia în scrum să te prefaci, / Albite-n soare dealurile să lucească, / De oasele țăranilor săraci! / Și-n loc nenorocirile să te doboare, / Tu te hrănești cu ele senină și-mpăcată, / Unii se așteaptă să dispari din lume, / Însă tu crești adîncă și înaltă! / Țară frumoasă, fără asemănare, / Pe cât de-naltă-ți este strălucirea, / Pe-atât de urgisită-ți este soarta, / Cum steaua strălucind, cheamă orbirea!”*

Ce să mai spunem? Doar că, pentru a crea un poem precum „Scrisoarea copiilor nenăscuți” trebuie să fi fost atins de bunul Dumnezeu însuși însuși în: *„Copiii mei de aer, copiii mei de vis / Pe unde sunteți oare în care cer anume / Și ce gândiți de-acolo despre lumea aceasta? / Dacă se mai gîndește despre această lume? / Aici mai mor de foame copiii care vin / Din cerurile stranii de unde ne priviți. / Aici sunt cimitire ce înconjoară globul / Și noi doar ne prefacem de a vă fi părinți”*. La fel de emoționant și tulburător, perfect-exploziv și roditor al unei dureroase întrebări cosmogonice contopindu-se într-o strălucitoare reușită este poemul „Scrisoare mamei”: *„Îți scriu astăzi, mamă, în ziua naltă-n care / O dată lumea asta mai putea să se nască / Să re-învie cum codrii pe dealuri primăvara / Când nu devenise muntele de iască / Pe care numai bomba atomică mai poate / Să-l mai miște din locu-i sau să-l scufunde-n veac / Când turnurile urlă prin guri de șefi de state / Iar geniile lumii cu pumnul-gură tac. / E-atîta lumină în dimineața asta / Tu mergi pe cărăriile la morți în cimitir / Pe dealurile Tulcei eu scrutez viitorul / Și nu-ncetez de toate urlând să nu mă mir. / Cum e posibilă lumea asta mă-ntreb?”*

Să scrii asemenea versuri, recunosc cu mîna pe inimă că trebuie ca un Înger, de nu cumva Demon, măcar la pornire, dacă nu pe toată durata nașterii lor, să te atingă ușor cu aripile, respectiv coarnele de cristal, respectiv mangal eufonic. Ștefan Dumitrescu avea multe poeme de spus și iată-le în volumul BĂLCESCU FLUTURÂND (Divinissim titlul de carte!) înnobilate de ritm, rimă și mai ales – sânge albastru, încât chiar Judecata Zilei de Apoi, pare a-și fi potrivit rîndurile la vreun tipograf care astăzi trăiește și muncește printre noi: *„Și iată iar nemernic se mai gîndește-o vină / În speranța că totuși pedeapsa iar aduce / Se crește-un nou Bălcescu pentru sacrificare / Și-n răsul omenirii este urcat pe cruce / Nu se aude-o șoaptă, cerul rămâne-nchis / Zărilor încuiate totul parcă e-n veci / Bubuie viermii-n lume umblînd călări pe dealuri / Și crește-un fel de gheață din pieile lor reci / Nu cumva stau sub ceruri și mă întreb mereu / Trece prin mine vîntul, ca cerul*

(continuare în pag. 37)

Maria TIRENESCU

**Periplu ardelenesc
Însemnări dintr-o excursie**

Înainte ultimului an de liceu, în vacanța mare, am avut ocazia să merg într-o excursie prin Transilvania. Mi-am pregătit un bloc-notes și câteva pixuri, pentru că voiam să țin un jurnal. De atunci aveam plăcerea de a nota și chiar de a povesti unele întâmplări, reale sau inventate.

Am sosit în Cluj după-amiaza. Grupul cel mai numeros era format din elevi din clasele V-VIII de pe Valea Izei. De la cele două licee, eram mai puțin de treizeci. Ne însoțeau cadre didactice de la școlile din care erau elevii.

Aveam numărul de telefon al unchiului Dimitrie. Din holul Bibliotecii Centrale Universitare, l-am sunat și l-am anunțat de posibila mea vizită.

Se însera când am ajuns la internatul în care urma să fim cazați. Împărțeam un dormitor cu câteva colege. Mi-am așezat bagajele, m-am îmbrăcat cu haine potrivite și m-am dus la conducătorul excursiei:

- Domnule Lazăr, am vorbit cu unchiul Dimitrie și i-am spus că vreau să-l vizitez. Vă rog să mă lăsați să plec! La ora opt, voi fi înapoi.

- N-ar trebui să pleci singură.

- Aș putea merge cu un coleg de la Borșa. Ne-am cunoscut în tren. E Vasile Timiș. Așa, îmi dați voie?

- Până vorbesc cu conducătorul grupului lor, du-te și caută-l pe băiat!

Am ieșit în hol și l-am strigat pe Vasile. I-am propus să mă însoțească în vizită. La început, Vasile a ezitat, dar când i-am spus că nu ne putem rătăci, pentru că sunt telefoane la toate colțurile, Vasile a acceptat.

De la Teatrul Național, știam că trebuie să mergem la dreapta. Am mers povestind și când ni s-a părut că mergem de prea multă vreme și încă nu am ajuns pe strada Andrei Mureșianu, am oprit o doamnă care mergea în sens opus:

- Nu vă supărați, căutăm strada Andrei Mureșianu. Vă rugăm să ne ajutați!

- Eu merg în Piața Cipariu. De acolo, vă arăt pe unde să mergeți.

I-am povestit doamnei că suntem în excursie, că eu sunt din Vișeu, iar Vasile din Borșa. Doamna nu-l cunoștea pe unchiul meu, chiar dacă erau vecini.

Din Piața Cipariu mai aveam de urcat cel mult o sută de metri. Strada era slab luminată. Castanii bătrâni, cu crengi bogate ne împiedicau să vedem numerele de pe case. Povestind, am trecut pe lângă casa pe care o căutam. Când am văzut 16, ne-am întors. Nu aveam timp de pierdut. Am intrat în curte și-am sunat la ușa clădirii. Ne-a deschis unchiul Dimitrie. Începuse să-și piardă răbdarea.

Tanti Margareta ne-a servit cu dulceață de vișine. Pe Diana, verișoara mea, o cunoscusem cu un an înainte, când a fost la Săcel, la bunicii mei. Pe mătușa mea o vedeam pentru prima dată. De când a fost mică, tanti Margareta a avut probleme c-un picior și pleca rar de acasă. Unchiul Dimitrie era pensionar. Fusese operat în urma unui ulcer gastric. El mergea la piață. Diana era elevă la Liceul de Muzică, la clasa de pian. Era mai mică decât mine.

Se apropia ora opt. Unchiul Dimitrie ne-a explicat cum să ajungem la internatul la care eram cazați, dar ne-a condus până aproape de Teatrul Național.

Ajunși la internat, ne-am prezentat la domnul Lazăr și

i-am mulțumit că mi-a dat voie să-mi cunosc mătușa. Apoi mi-am notat cum a decurs prima zi de excursie.

Vasile era însoțit de sora lui geamănă. În Maramureș, multe fete primesc numele Maria. Și sora lui Vasile se numea tot Maria. Era retrasă, tăcută, dar se înțelegea bine cu toți colegii de excursie.

***

Al doilea oraș vizitat a fost Turda. Am fost cazați la Grupul Școlar din Câmpia Turzii. De acolo, cu autobuzul, am mers la grădina zoologică. Pe mine mă interesa cum arată turturica. Luigi Ionescu lansase, cu doi ani în urmă (în 1963), cântecul „Turturele”. În plus, văzusem filmul „Cielito lindo” și auzisem la radio cântecul „Paloma”. Văzusem doar guguștiuci. Doar locuiam la oraș...

Revenind de la grădina zoologică, supravegheați doar de două cadre didactice, cei mici au fost lăsați să se joace într-un parc din centrul orașului. Noi, cei mari, povesteam întâmplări hazlii din școlile noastre. Făceam gălăgie, râdeam...

La un moment dat s-a apropiat o doamnă.

- Nu te supăra, nu te cheamă Maria?

- Ba da, dar mai sunt în parc încă zece cu numele acesta.

- Dar nu toate sunt fetele directorului Școlii Speciale.

- Te pomenești că mă cunoști!

- Te-am recunoscut după cum râzi.

- Te rog frumos! Cântecul spune: „Și de pe bici l-am cunoscut...” Ce faci în Turda?

- Aici m-am căsătorit. Sunt studentă la Cluj, dar acum e vacanță.

- Chiar nu mă așteptam să mă cunoască cineva tocmai aici. Ce să le spun părinților tăi când ajung acasă?

- Când ați plecat de acasă?

- Ieri. Ne întoarcem peste zece zile.

- Până atunci, ajung eu acasă.

În timp ce discutam despre profesorii care mai lucrează în liceu, am fost anunțată că a sosit autobuzul. M-am alăturat excursioniștilor.

***

În internatul Grupului Școlar din Câmpia Turzii am dormit două nopți. Personalul a fost foarte amabil. Fetele aveau nevoie de un fier de călcat. I-am spus unei femei care făcea curățenie că ni s-au șifonat hainele și nu putem merge așa la masă. Administratora ne-a dat fierul de călcat și astfel fetele și-au aranjat câte o bluză, câte o fustă... Nu era apă caldă, dar eram tineri și nu ne-am plâns.

Mâncam la cantina școlii. Cei mari le-am ajutat pe femeile de la bucătărie și le-am dus celor mai mici farfuriile la masă. Mâncarea era foarte bună și mai mult decât suficientă. Sala era curată și aveam flori pe fiecare masă. Chiar ne-a plăcut. Nici unul dintre noi nu locuise într-un internat.

În timpul șederii noastre la Câmpia Turzii, am văzut un film în căminul cultural, dar nu filmul era important. Era foarte cald în sală și am preferat să ieșim la aer, să povestim și să ne plimbăm. Cel mai mult ne-au plăcut acoperișurile caselor. În Maramureș, pantele sunt destul de abrupte, dar casele pe care le vedeam atunci aveau acoperișurile cu pante domoale și

(continuare în pag. 36)

chiar întrerupte pe la mijloc.

Au trecut cele două zile. Ne pregăteam de plecare. Bagajele erau făcute, copiii se ajutau reciproc. Până la gară, le făceam semne cu mâna localnicilor care ne întrebau dacă am fost mulțumiți de ceea ce am văzut în comuna lor.

***

După o călătorie de două ore cu trenul, am ajuns în Teiuș. Cei mici au fost impresionați de agitația din gară. Cei mari aveau grijă de cei mici. Am avut timp să observ că pe trenul oprit pe ultima linie scria: Teiuș - Cugir. Acasă, aveam mașină de spălat fabricată la Cugir. Acum, aveam pentru prima dată ocazia să văd măcar zona pe care o știam de pe hartă.

În Teiuș n-am stat mult. Au urcat în trenul care ne-a dus la Blaj. Cei mici erau plictisiți, le era foame... Aveau hrană rece și încercau să-și astâmpere foamea mâncând pe genunchi.

La Blaj, am fost cazați la internatul Grupului Școlar pentru Prelucrarea Lemnului. Ne-am lăsat bagajele și am plecat să vedem parcul din centrul orașului. Acolo, am văzut teiul lui Eminescu și apoi am mers la Câmpia Libertății. Am văzut muzeul și clădirea Seminarului teologic, am primit explicații de la unul dintre profesorii din Blaj... Ciudat, dar nimeni nu a făcut nici o poză. Nici un elev nu avea aparat de fotografiat, iar profesorii nu aveau film.

La amiază am mâncat la un restaurant din parc, apoi, obosiți, am plecat la internat. Pe drum, ne-a prins ploaia. O ploaie de vară, cu fulgere și tunete. De pe deal veneau șuvoaie de apă murdară, copiii erau îmbrăcați cu haine subțiri. Am ajuns la internat uzi până la piele. Am avut noroc. La baie era apă caldă.

Pentru elevii de liceu, gazdele au organizat o seară de dans, într-un birou. Localnicii ce se aflau în școală au adus plăci de vinil cu muzică ușoară și un pick-up. Am uitat de oboseală și, până la ora 22, s-a dansat. A fost foarte frumos, mai ales că am reușit să ne cunoaștem mai bine.

***

A doua zi, am luat un tren spre Sibiu.

Din gară, am format un șir lung și dezordonat. Cei mari trăgeau cu ochiul la vitrine, cei mici erau plictisiți...

Știam că vom fi cazați într-un internat. Drumul până acolo ni s-a părut nesfârșit. Totuși, am văzut unde este o sucursală a C.E.C.-ului. Mi se cam terminaseră banii din buzunar. Tata m-a sfătuit se nu umblu cu mulți bani la mine. Era mai sigur libretul de economii. Aveam bani depuși încă din timpul anului școlar.

Am fost cazați în două camere mari, fetele în cea mai mare. Când am întrebat ce fel de internat are asemenea camere, am aflat că suntem într-o instituție de învățământ militar. Elevii erau în vacanță.

La amiază, am mâncat la un mic restaurant în centru, în piața mare a orașului. Apoi, am vizitat muzeul Bruckenthal. Cei mici au trecut repede prin sălile muzeului și au ieșit în piață. Cei mari au zăbovit în sălile cu picturi din Renaștere, au solicitat ghizilor amănunte, au vizitat expoziția de la parter și au cumpărat „vederi” și plante.

După masa de seară, elevii de liceu au cerut voie să iasă la plimbare în oraș. La poartă, santinela ne-a atras atenția să ne luăm buletinele de identitate, pentru că în Sibiu este obiceiul ca patrule mixte să legitimeze trecătorii.

Am trecut podul și, în grupuri mici, ne-am îndreptat

bancă. Plănuiam pe unde să ne plimbăm. Nu eram atenți când, un domn însoțit de un soldat ne-a cerut buletinele. Le-am arătat actele și le-am cerut sfatul pentru a ne orienta în orașul în care ne aflam pentru prima oară.

Nu ne-am plimbat decât o oră, fiecare povestind despre colegii lui, despre excursiile pe care le-a mai făcut cu școala. Când am revenit la internat, sora lui Vasile se simțea rău. Împreună cu o învățătoare și cu Vasile am plecat la un post de prim-ajutor despre care am aflat de la ofițerul de serviciu. Am găsit farmacia deschisă și, înainte de ora zece, eram la internat. Maria se simțea mai bine. Ne temeam să nu aibă apendicită. Ar fi însemnat să nu mai vină cu noi.

A doua zi, de dimineață, am mâncat la o cantină și am vizitat secția de Istorie naturală a muzeului Bruckenthal. Alt parc în care cei mici au putut să alerge și să se joace. Cei mari au zăbovit în fața unor fosile despre care aveau să învețe în anul școlar care se apropia. Am luat plante și ilustrate. Am avut timp să trimitem și acasă vești, chiar dacă știam că era posibil să ajungem înaintea ilustratelor.

După masa de prânz, am avut program lejer. Am mers la cumpărături, ne-am plimbat... Abia în zori plecam mai departe.

***

La Copșa Mică, schimbam trenul. Urma să stăm o oră în gară.

Am a reușit să scriu câteva cărți poștale ilustrate. Am ieșit din gară, am traversat strada și am intrat într-o clădire mică, întunecoasă. Era clădirea poștei. Am cumpărat timbre și am pus „vederile” în cutie. Ieșind, mi-am rotit privirea. Toate casele erau murdare. Mi-am amintit ce citisem despre Combinat. Aveam ocazia să văd cu ochii mei cum e acolo. Și aerul era murdar. Până la tren, mă murdărisem pe mâini.

În Brașov, trenul a intrat în noua gară. Cu un an înainte, când ne întorceam de la mare, am văzut șantierul. Clădirea era impunătoare, dar ceea ce mi-a plăcut cel mai mult a fost faptul că trenul poate să meargă mai departe, fără a schimba locul locomotivei.

Am fost anunțați că nu vom dormi în Brașov. Am mers în coloană până în centru, am vizitat orașul, la amiază am mâncat la un restaurant din piața centrală. Parcă toată lumea era obosită.

Vestea că rulează un film cu Gianni Morandi ne-a înviorat puțin. Nu știu cine a convins-o pe plasatoare să ne permită să vedem filmul, în ciuda faptului că nu aveam locuri. Norocul nostru a fost acela că filmul ne-a plăcut. Știam de la radio cântecul care dădea filmului titlul. Era difuzat destul de des: „În genunchi mă-ntorc la tine”.

Nu mai scrisesem de mult în jurnal. Erau prea multe evenimente. Adunasem multe plante și speram să refac din memorie părțile lipsă.

În așteptarea trenului, unii copii au adormit în sala de așteptare aflată la etaj. Am plecat noaptea, târziu din Brașov. Se lumina de ziuă când am ajuns la Beclenau pe Someș.

Așteptam sosirea trenului care să ne ducă la Salva. Era frumos, cald... Am găsit vânzători ambulanți care ofereau fructe, după obiceiul locului.

(continuare în pag. 37)

Nu mă interesa ceea ce vedeam. Simțeam că se întâmplă ceva. Nu era numai oboseala.

M-am apropiat de profesori. I-am auzit. Am înțeles că rămăseseră bani neutilizați. Cineva a propus să ne abatem de la circuit. Să mergem la Năsăud.

Văzând că sunt foarte aproape, domnul Lazăr mă întrebă:

- Ce spui? E bună ideea?

- Cum, să nu coborâm în Salva? E o idee, dar cum venim de la Năsăud la Salva?

- Îl plimbăm pe conductor de la unul la celălalt și ajungem în Salva.

Am zămbit. Era tentantă o astfel de aventură.

Ne-am adunat grupul celor din liceu și am stabilit să-i supraveghem pe cei mici să nu cumva să coboare din tren. La fiecare ușă erau și profesori, dar și dintre elevii mari.

Am ajuns în Năsăud. Am vizitat liceul, am văzut noile clădiri ale casei de cultură și restaurantul de vizavi. În acel restaurant am servit masa de amiază. Și acolo am ajutat la servirea celor mici. Personalul a suplimentat numărul de locuri la mese, dar erau puțini ospățari. Grupul nostru nu a putut fi servit într-o singură serie. Cei mari am avut mai multă răbdare și eram mai înțelegători.

Ne-am plimbat puțin înainte de a merge la tren. Nu am găsit ilustrate. Ziarele nu ne interesau. Aveam emoții, gândindu-mă la deplasarea pe care urma să o facem.

Am reușit, fără incidente, să ajungem în Salva. Conductorul trenului care venea de la Iași nu a avut timp să întrebe unde sunt documentele grupului de elevi care a urcat din Năsăud.

În scurt timp, trenul cu vagoane vechi, cu bănci de lemn, pleca spre Vișeu. Mai aveam câteva ore până acasă.

Când a pornit trenul, am început să vorbesc, așa cum făceam când aveam emoții, mult și tare. Am văzut că nimeni nu îmi ține companie. L-am întrebat pe Vasile de ce e atât de tăcut. Am bănuit că se întâmplase ceva.

I-am făcut semn să mă urmeze și am ieșit pe culoar:

- Trebuie să avem o discuție serioasă! S-a întâmplat ceva. Spune-mi de ce taci!

Vasile continua să tacă. Am insistat.

- Cineva, o persoană binevoitoare, ți-a povestit ceva despre mine. Nu putem să rămânem prieteni? Eu am fost corectă, nu m-am ascuns, nu am spus decât ceea ce am crezut. Nu știu ce ți-ai imaginat. Știi că sunt cunoscută în Vișeu, ai văzut în Turda. Am foarte mulți prieteni. Cred că cineva ți-a spus că am un prieten care a reușit la facultate. Nu am mai vorbit cu el de foarte mult timp. Suntem vecini. Nu știu ce îmi rezervă viitorul, dar, dacă nu vorbești cu mine, nu-i nimic. Eu nu mă supăr!

Am coborât în Vișeu de Jos. Tata mă aștepta pe peron. Colegii din Borșa așteptau în trenul care trebuia să-i ducă acasă. Încă mai circula. Noi luam autobuzul spre Vișeu de Sus, pentru că ajungeam mai devreme.

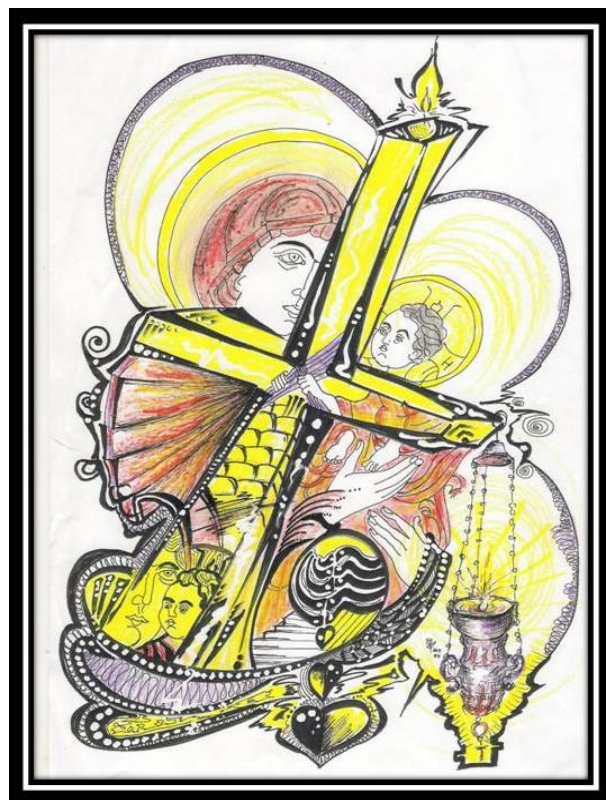
Înainte de a pleca, m-am dus la grupul celor din Borșa, am dat mâna cu toți, le-am urat spor la învățătură și succes la bacalaureat. Știam că nu ne vom mai vedea.

Am alergat la autobuz. Știam că sunt așteptată.

și ca dorul / Ne-am ucis însăși șansa de-a fi eliberați / Asasinând nemernic însuși Judecătorul?". (din poemul „Judecata”). Teribile versuri care, în ceea ce mă privește, mi-au amintit de Întrebarea Întrebărilor pusă de Dacul Eminescu: „Au cine-i Zeul cărui plecăm a noastre inemi?”. Așadar este clar că în poemele confratelui Ștefan Dumitrescu din volumul BĂLCESCU FLUTURÂND, ceea ce contează în primul rând este tonul mesianic. Ceea ce rămâne este predestinarea, cel ce supraviețuiește frizând nemurirea întrucât este Cel Ales. În acest sens, **Ștefan Dumitrescu ot Aegyssus** este un poet mesianic, tulburător asemeni unui astru strălucitor deasupra liliputanului areal de categorii lirice nord-dobrogene și nu numai, în care Muzele câtorva Poeți instalați de „Pescarul de oameni ANDREI” se caută, farmecă și stimulează. Între aceștia, El este Predestinatul, Infaibilul, precum în cel mai scurt și adânc dintre poemele sale: „Se duce iarba cântând / Pe câmpiile-nghețate / Iar sus pe dealuri sublunare / Rămâne lumea pustie!” („Mesianism”).

BĂLCESCU FLUTURÂND – un volum de poezie năucitor ca o dâră de sânge albastru în care autorul se slujește sacerdotal de cuvintele cele mai simple și de candoarea cea mai dezarmantă pentru a ne spune aproape totul despre faptul că de-a lungul și latul vieții terestre, i-a fost dat – asemenea nouă - să-și scalde ochii minții în Privirea Mângâietorului cu Har hărăzită întru înDumnezeirea-i smerită. Dixi!

desen de Elena-Liliana Fluture

Victor RUSU

Un mare poet și atât de cuminte?...

(poetul Victor Rusu, reporter AMP-Internațional,
în dialog cu poeta Renata Verejanu)

Reporter: Distinsă doamnă Renata Verejanu, iată că a trecut o lună de zile de la Spectacolul ce a încununat prima ediție a Festivalului Internațional de Poezie ce vă poartă numele. Care au fost emoțiile ce v-au dominat în această perioadă?

Renata Verejanu: De la recunoașterea unei poezii adevărate care va trece mai departe prin ani până la afirmarea unui vers de-al meu: *În propria ta glorie să nu te lași să arzi...* Și totuși, mirarea înălțată în *crucea prinsă între buze* a stors din mine un strigăt plăcut: "Poezia a învins!" Un frumos succes insistă că vom avea o frumoasă tradiție. După lansarea la 1 martie 2014 a Festivalului Internațional de Poezie ne-au inundat plaiul o puzderie de festivaluri... Unele destul de utile. Un festival de poezie de nivel internațional, al unei poete - e unic. După prima ediție a Festivalului m-am retras în lumea mea, pentru o clipă de meditație. Or, chiar pornind de la etapele locale, zonale ale acestui Festival am știut că nu voi mai permite ca Poezia adevărată să fie ținută în anticamera procesului literar, deoarece descoperisem cât de mult e căutată această poezie și cât de actuală este. Și mă durea sufletul când aflam că în toate bibliotecile unui sau altui raion nu se găsește nicio carte de-a mea. Și iată că anume Festivalul de Poezie mă va face să-mi editez cărțile mai insistent, într-un tiraj mai mare, și sunt bucuroasă că anume festival e o motivație prin care cititorul descoperă o poezie "prea actuală", precum susținea cineva, deși a fost scrisă în alt secol, în alt mileniu... Încă din 1989, de la apariția **Ofrandei omeniei** (frumoasa antologie cu un destin aparte), sunt conștientă de valoarea operei adunate, și prima ediție a Festivalului Internațional de Poezie mi-a confirmat încrederea.

Reporter: În aceste timpuri dificile, cum ați izbutit să reuniți un juriu internațional atât de impresionant, de pe diferite meridiane?

R.V.: Un proiect unic, cu o concepție originală, nu putea să nu adune lume deosebită: atât mari personalități în calitatea de membri ai Juriului Internațional cât și participanți talentați de pe un spațiu geografic destul de extins, și încă: multă lume pur și simplu talentată.

Reporter: Scriitorul Petre Rău, membru al juriului la prima ediție, vorbea despre această noutate de a personaliza un festival, recunoscând că poate chiar Domnia sa va prelua această idee.

R.V.: M-aș bucura, e vorba de un scriitor de mare omenie de la Galați, un bun prieten al Basarabiei, un mentor de excepție, un scriitor cu multă energie pozitivă.

Reporter: În una din emisiunile TV mi s-a părut că nu ai fost înțeleasă corect când a fost vorba despre cititor.

R.V.: Nu am încercat să intervin conștient, lăsând să se discute și ideea de *cititor*. Deoarece s-a vorbit și cu altă ocazie că Festivalul Internațional de Poezie promovează un poet...

Reporter: ...un mare poet...

R.V.: ...care a fost marginalizat decenii de sistem și slugile acelui sistem, și din acest motiv nu a fost cunoscut pe cât ar fi...

Reporter: ...cunoscut? sau recunoscut la justa lui valoare...

Boem@ 10 / 2014

Poeta Renata Verejanu

R.V.: ...Se promovează cărțile care au fost reținute decenii de acel sistem și nu au avut posibilitatea să ajungă la timp la cititorul său... Se promovează poezia care a fost cu un pas înaintea acelui timp, vorba criticului Ion Ciocanu, poezia care a provocat acel sistem, din care motiv a și fost reținută și nu a putut ajunge la cititor atunci, când a fost scrisă, ci iată, că abia peste 30-40 de ani ajunge, grație acestui festival...

Reporter: Cunosce că doar în ultimii *cinci* ani ați editat peste 30 de titluri de carte de poezie, eseuri, opinii, pledoarii, maxime și cugetări, cronici, interviuri... în română, rusă, engleză...

R.V.: Păcat că aceste cărți au un tiraj mic, căci au fost editate pe cont propriu... Și poate că acest Festival mă va impune să fac tot posibilul și să măresc tirajul mai multor cărți și, să fac imposibilul, doar ca cititorii mei, care, am descoperit că sunt foarte mulți, să poată găsi o carte de Renata Verejanu.

Reporter: Aceste bucurii pe care le-a adus Poezia Renatei Verejanu în zeci și sute de suflete, în zeci și zeci de familii, licee, biblioteci... nu v-au luat și o mare parte din propria energie?

R.V.: Mi-au sporit energia creatoare, bucuriile, încrederea... deoarece am descoperit încă o dată că poezia, cărțile mele sunt citite și acasă, în Moldova, dar și în diferite orașe și județe ale României, și în Italia, Ucraina, Macedonia, Azerbaidjan, Federația Rusă, Germania... Chiar și în Canada, SUA și Australia...

Reporter: S-ar părea că beneficiar al acestui festival e poeta Renata Verejanu. Aflându-mă în frumoasa sală a Bibliotecii *Onisifor Ghibu*, unde s-a desfășurat Spectacolul de Decernare a Premiilor, am constatat că nu e tocmai așa. Ce ne spune protagonista, personal?

R.V.: Fără îndoială că beneficiarul nr.1 al acestui proiect cultural internațional e Poezia. Măria Sa, Poezia. Apoi Limba Română și Moldova, unde se desfășoară un festival de succes. Apoi fiecare participant, familia, rudele, comunitatea sa... Poetul Renata Verejanu e beneficiarul în măsura în care m-am implicat și am muncit: am mers pe cont pro-

(continuare în pag. 39)

priu la etapele locale, raionale, municipale... unde eram invitată de organizatori. Acolo au fost produse acele frumoase sărbători ale poeziei de care duceau lipsă localitățile noastre. Oamenii, și mai ales generația tânără, au aflat, au descoperit adevărata putere a Poeziei. Și au priceput de ce nicio putere politică nu prea îi "iubește" pe poeții adevărați. Spectacolul de Gală și Decernarea Premiilor poate fi acceptat ca un postscriptum al unui șir de sărbători, provocate, bineînțeles, de Festivalul Internațional de Poezie. Cuvântul festival a căpătat și în Moldova, ca și în Europa, o încărcătură foarte pozitivă. Lansarea Festivalului a fost de bun augur, provocând din martie până în prezent crearea unui număr mare de festivaluri în țară...

Reporter: Stimată Doamnă, cine s-a făcut totuși mai vizibil prin acest proiect: Renata Verejanu, poetul ce dispune de "o atât de bogată resursă de imagini personale" sau Renata Verejanu liderul Societății Civile?

R.V.: Acum pot să constat și să recunosc sincer că experiența de UN SFERT de VEAC de muncă în Societatea Civilă, iată că mi se întoarce, mă "remunerează" într-o formă originală: toate relațiile, legăturile, colaborările, prietenii legate în acea activitate de voluntariat mi-au fost de mare folos la realizarea acestui proiect atât de original și multidimensional, cu etapele sale locale, raionale, municipale, naționale și în final - etapa internațională. Toată rețeaua online de prieteni a fost atentă la ce se întâmplă și foarte bucuroasă de încununarea cu succes a proiectului.

Reporter: Din câte cunosc, multă lume a recunoscut că a redescoperit Poetul Renata Verejanu. Până acum cunoștea *un poet*, acum au descoperit *un mare poet*. Și, cu atât mai mare a fost mirarea lumii, cum de Dumitale, o femeie atât de puternică, pe parcursul a câtorva decenii ați lăsat Poetul...

R.V.: ...în umbra liderului Societății Civile?

Reporter: Nu, nu în umbra liderului Societății Civile - așa s-a dorit să se creadă. Cum de Dumitale, o personalitate atât de puternică, cu discursuri de pe scena Marii Adunări Naționale, de pe baricadele democrației, din echipa de șoc a renașterii naționale, fondatoarea Cenuclului "Grai Matern" (1988) ...cunoscută și la Consiliul Europei (Strasbourg), și la UNESCO (Paris)... ai permis să fie marginalizat *poetul Renata Verejanu*?... Și să nu-și ocupe, în ierarhia scriitoricească, locul pe care-l merită? Și ce să însemne cuvintele acad. Mihai Cimpoi, că "au fost și unele strâmbături de nas"? (dacă vrei să deschizi parantezele).

R.V.: Aparențele înșală. Poetul Renata Verejanu nu s-a lăsat intimidată de invidia cuiva, nici vorbă, de sistem - nici atâtea. Dovadă e că poetul a creat toți acești ani și că are de unde să editeze acum câte 5-10 cărți pe an, că e protagonista *primului* festival internațional al unui poet contemporan în Republica Moldova, că sărbătoarea poeziei a avut un succes incontestabil. Dacă e vorba de recunoștința pe care o merită oricare creator de valori, cine știe... poate că așteptam să vină timpul. E știut, doar timpul le așază pe toate la locul lor.

Reporter: Și totuși, poate că anume acum e timpul să dezvălui niște nume, sau cel puțin numele celui care pe parcursul mai multe decenii a "muncit aprig" ca să distrugă destinul poetei Renata Verejanu. E timpul, deoarece acest clan bine cimentat încă din timpurile brejneviste, turnătorul care-și imagina că te-a distrus demult, aflând de succesul Festivalului poate avea un comportament imprezvizibil.

R.V.: Tot ce dorești să auzi, vei găsi în romanul apărut în aceste zile...

Reporter: ...Doamnă Renata Verejanu, am citit într-o răsuflare romanul Dumitale, mai concret, prima carte - *Asasinul Ratat*, din trilogia *Pașaportul Diplomatic Prostituat*. Susțin că ați scris un best-seller. Ce v-a provocat să treceți la proză?

R.V.: Totdeauna am scris și proză, și poezie. Am debutat chiar în presă cu poezii și proză scurtă. După prima carte pe poezii (1979), am dus la editură cinci manuscrise de poezii și cinci de proză... *Poeziile* mi le-au ținut un deceniu, și totuși au văzut lumina tiparului, pe când *proza* nu a avut norocul să fie editată. Un roman fantastic pentru adolescenți stă și acum la căpătâi, sper să-l editez în timpul apropiat. Referitor la roman, sunt idei care nu încap în haina unei poezii, cer o altă realizare, într-o lucrare mai amplă, în proză, dar poate că voi turna și un film...

Reporter: Frumos! Cu Doamne ajută! De pe baricadele renașterii ați ales a vă *singulariza* și a vă *personaliza* prin fapte concrete, originale, dar și atitudine conștientă față de metafore inedite, în dorința de-a ajunge perfecțiunea și de a o disemina în gândirea și comportamentul uman...

R.V.: Anume pentru dorința de-a *atinge perfecțiunea* și sunt pedepsiți creatorii de valori. Iată și răspunsul la întrebarea Dumitale. Eu am fost de una singură pe câmpul de luptă toată viața... dar nu pentru că aș fi dorit să fiu singură. Ci pentru că foarte puțini au avut curajul să se avânte... Și încă ceva: sunt bucuroasă că nu am recurs la avocat niciodată în viață - propriile fapte m-au apărut.

Reporter: Doamnă Renata Verejanu, îngăduie-mi să citez autograful lui Mihai Cimpoi din *Dictionarul Enciclopedic. Mihai Eminescu*: „poetei Renata Verejanu, înzestrată nu doar cu Talent, ci și cu Caracter”. Deci, aveai pe câmpul de luptă doi însoțitori de nădejde: Talentul și Caracterul.

R.V.: Trei parteneri: și Responsabilitatea.

Reporter: Talentul, Caracterul și Responsabilitatea. Descoperirea mea sunt versurile de-uite maxime, cugetări... Poezia Renatei Verejanu plină de maxime...

R.V.: Aceste versuri, aceste poezii - înclin să cred - au fost scrise cu ajutorul Puterii Divine.

Reporter: Țin neapărat să citez... doar câteva, deși cartea *"În lumea Renatei Verejanu, Maxime și Cugetări"* am citit-o de zeci de ori: *Clopoatele bat în mine - semn că mult am să trăiesc*. Sau alte asemenea versuri: *Și mă simt în toate-nvinsă - dar supusă nu pot fi, / Sunt datoare c-o iubire clipei în care voi muri*. Sau: *Gerul taie din zâmbet o hrincă, din sinceritate / Precum ar lua sufletului proba pentru calitate. Izvoarele nu cântă în pieptul orișicui*.

R.V.: Eu capul meu nu-l pun pe umerii oricui... Îți mulțumesc...

Reporter: Eu îți mulțumesc Dumitale pentru suferințele de asemenea versuri...

Chișinău, 1 octombrie 2014

Marian HOTCA

Înger

Ochii unor zări de piatră
văd amurgul cum germinează
în taina lacrimilor ombilicale.

Ard pe cer rezervații siderale
și realitatea spectrală fumegă molcom
norocul plămădit în visul îngerului meu.

Chem cu ultimul cuvânt speranța întinsă la umbră
să metamorfozeze realitatea disipativă
în versuri fecioare și vii reverii.

Simt o vibrație ce-mi mângăie spiritul,
poate e o aripă îmbibată în dumnezeire,
aud o voce aurorală ce spune:

„Sunt Eu, îngerul din tine!”

poem deformat

În ochii mei noaptea își deschide
paloarea muceșită văd mările de fum
cum calcă în picioare un zbucium
aplecă să-și adape seceta lângă izvor

spumegă nedreptatea în ceasuri cu lavandă
și lumânarea-și pierde licărirea tenebroasă
vibrație seacă e privirea ce urzică rânzind
atâtea pietre chinute ce plâng într-un mormânt

am stat o viață-n umbra roasă de păcate
de molii și de viermii din năduful jilav
și-am chemat același înger să-mi vorbească
dar îngerul paria cu timpul azi la cazino

am dat glas cuvintelor cioplite
în stânca libertății ce pocnea ca
un fulger sterp închis într-o furnică
să-mi frângă uitarea în crinii cu pelin

azi vântul bate în valuri vezi de vânt
la colțul străzii prăbușite într-o stație
poemul acesta doresc să îl mai scriu
cu tot ce mi-a rămas mai rău din viață

Vânt nebun

vânt nebun cu aripi de benzină
ai fâlfâit nevroze pironite
în ochii mei ce palpaie
moartă lumină

ți-ai desfăcut grația
în constelații de noroi
aprinzând în vene grele cu mercur
o spaimă cruntă înflorită

ți-ai lepădat mireasma florilor de tei
în negrele furnale
și mi-ai lăsat sub gene
un somn acid cu vise scârțâite

vânt nebun ce-alergi prin labirintul zilei
sau prin fabrici dărmate
mai roade timpul vid
cu colții tăi de naftalină

Poem I (Plouă criptic)

Plouă criptic cu raze din lună
în extravilanul timpului
bulbucii începeau să ardă
cu secunde tânguie.

Tac lângă umbra mea topită
și nu mai cred în ecoul dezlănțuit
ce-mi bânuie propria
dezintegrare absolută.

O viperă căutând realitatea stacojie
strigă în cuvinte ruginite de oțel
veninul să înflorească iarăși
în tropicala durere.

Poem II (Natura pictează)

Natura pictează în mine
somnul atât de pietros
îmi apasă ochii vâscoși
până-i închide-n clepsidră.

Pasul meu adoarme
încrămenit în cerneală
și visul cioplește în nori
o poezie eliptică.

Strâng la pieptul meu
respirația unui înger
de carbon și dorul prefac
în cuvinte convalescente .

Freamătă-n mine ecoul luminii
încătușat de geana surdă
ce deschide soarele
în fiecare dimineață din noi.

Poem IV (Pe malurile Săsarului)

Pe malurile Săsarului
gândurile mele
prind a rugini
și imaginația-mi lugubră
se duce cu pluta hăt, hăt!

Văd lotuși
și rezervații uriașe de iulișko
cum întorc pe dos
realitatea plămădită în noi
iar, luna o văd culcată
pe o masă la OJT
și vânzătoarea o servește
din ceas în ceas
cu un țap năvălăș de bere Noroc.

Apoi, Ileana Cosânzeana
coboară naivă dintr-un taxi
și vântul zburdalinic
îi ridică rochia până-n văzduh,
arătându-ne că-n chiloții ei spectrali
se ascunde încă o poezie carbogazoasă
cu titlu pompos îmbibat în nitrit.

Paul SÂN-PETRU

OLIMPIA SAVA, O POETĂ A COPIILOR ȘI PĂRINȚILOR

Mai rar și mai greu de acoperit, un areal complet și complex al unei lumi cum este aceea a copiilor.

Grădinile de poezie ale Olimpiei Sava rodesc chiar și de câteva ori pe an în vitrinele urbei noastre, cât și ale unor expoziții de carte din țară sau din diaspora- mai ales că acolo combustia afectivă este trăită la o intensitate de nemăsurat, atât pentru cei plecați, cât și pentru cei rămași în grija altora.

Poeta realizează fără un evident efort acel *sumum* al preocupărilor și pasiunilor copilărești, poezii diversificate pe parcursul dezvoltării psihosomatice a oricărui copil.

Structura sensibilității sufletești a domniei sale o ajută aproape firesc și nedisimulat la realizarea suavă a unei infantilizări de moment, pe care o explorează și o exploatează creativ într-o diversificare complexă, adaptată la noul curs al dezvoltării societății românești. Totuși, noile conjuncturi istorice ale societății au creat un evantai nefast, mai ales sociologic, în dreptul familiei ca instituție. Doamna poetă Olimpia Sava nu scrie o poezie lacrimogenă, ci lacrima îi cade direct pe manuscris, pe încă o carte. Iată fenomenul disarmonic, afectiv-emoțional al unui copil cu sfâșietoare frustrări familiale: „*Dragă mamă, dragă tată, / Știi că m-am născut... odată? / Dragă tată, dragă mamă, / Sufletul mi-e plin de teamă! / Inima în piept îmi plânge, / Pentru că vă am în sânge. / După ce viață mi-ați dat, / Altor m-ați aruncat. Oare seara, la culcare, / Nu vă puneți o-ntrebare: / Am mâncat, îmi este bine? Vă rugați și pentru mine? Sufletele nu vă dor / Că nu-mi spuneți „Somn ușor!”? / De vreun vis înspăimântat, / Eu de cine-s mângaiată?*” (poezia „Scrisoare” din volumul „Regăsite uni(versuri)”).

Dar cu o carte mai târziu, poeta Olimpia Sava editează un volum de natură antitetică și oblăduitoare, în care aduce față în față o situație idilică, o replică a normalității unei familii model- de un antitetic efect, intitulat (devoalat) „*Drepturile copilului*”, menită parcă a ne unge rănilor sau a ne șterge lacrimile lăsate cu un an în urmă. „*Sunt un pui de om, frumos, / Educat și sănătos. / Mândri sunt părinții mei, / Spun că semăn mult cu ei. / M-au crescut ca pe o floare. / Dar și eu sunt mândru tare: / Mamă, tată, frați, bunici / Ca și-ai mei, nu sunt pe-aici. / Ei vorbesc frumos cu mine, / Ca, de altfel, cu oricine, / Mă mai ceartă, când greșesc, / Dar nu țipă, și-i iubesc. / De aceea-s grijulie, / Mulțumiți și ei să fie. / Când le fac vreo supărare, / Cu regret le cer iertare*” (poezia „Pui de om”).

Între zecile de coperti oferite până acum nu am găsit vreo abordare de ritmuri și rime savante, construcții prozodice pretențioase -și foarte bine- pentru că un copil are încă în sânge ritmul său biologic, de aceea parcă

troheul aproape că-i aparține în ambientul ludicului său colectiv atunci când uneori însuși improvizează o „ala-bala-portocala” și un „săltărețele dactile” ale lui Eminescu.

Cultivarea dragostei pentru natură, pentru flori sau pentru inocentele animăluțe îmblânzite de-a lungul vremii este abordată drăgălaș și duios, vizând sensibilitatea copiilor și dragostea lor pentru natură, mai atenuiază cât de cât sustragerea copiilor de la interesul pentru calculatoare și somnuri indecente, păgubos de pretimpurii! Astfel vor putea respecta natura, cu tot ce cuprinde ea mai fermecător, și vor ieși către lume cu un suflet modelat și îmbogățit. „*Generației de mâine/ Să-i lăsăm, cum se cuvine, / O natură sănătoasă, / Îngrijită și frumoasă!*” (Poezia „Apel”, volumul „*Eco-logice*”).

Adesea poeta Olimpia Sava le face eroilor domniei sale câte o descriere completă morfo-funcțională, ca de exemplu în cazul buburuzei: „*Emisferă colorată / E, în roșu, presărată / Foarte des cu punctișoare / Negre. Alteori apare / Galbenă și, presărate, / Are puncte mici pe spate, / Negre, ce pot fi, mai rar, / Albe, parcă sunt de var. / E văzută pe afară / La-nceput de primăvară. / Ca o armă de apărare / Pentru caz de amenințare, / Ea elimină ușor / Un lichid mirositor. / Cu antene măciucate, Zilnic buburuza poate, / Căutând mereu mâncare, / Să distrugă-n număr mare / Puricii dăunători / De pe frunze și din flori*” (poezia „Bubuza” din volumul „*Desenăm și colorăm, insectele învățăm!*”), de asemenea și în cazul fascinantului licurici, cel cu un organ „fotofor”, producător de lumină: „*...C-un organ producător / De lumină: fotofor. / Dacă se împerechează, / Prin lumini se reperează. / În frumoase seri de vară, / E plăcut să vezi pe-afară / Luminițe, ca semnal / În baletul nupțial. / Dansul lor a inspirat / Mulți poeți, ce au cântat / Micile viețuitoare, / Ca divine felinare*” (poezia „Licuriciul”, din același volum).

Dacă mult stimabila poetă Olimpia Sava nu are două inimi, adică una de copil și alta de poetă, atunci sigur că are două auricule de mamă și două ventricole de copil, pentru că o regăsim în ambele ipostaze la fel de sensibilă și convingătoare- și mai ales la fel de „școlită” în arta cadențelor prozodice cât și în aceea ideatică, de o poezie și o tehnică fără cusur. Consider că Olimpia Sava servește cu dărnicie, ingeniozitate și bogăție ideatică tot ce-i cade în... cadență și în rimă. Poeta epuizează (sau deja a epuizat!) tot universul tematic al copilăriei, dar și al maturității poetice și tehnice, toate revărsate în „calupuri” de poezie, de toate pentru toți... copiii. Să nu mai spunem că bogăția de informații de care beneficiază astfel micuții cititori este debordantă și deja pe cale de dispariție! pentru restul confrăților.

Tănase CARAȘCA

AROME DE TOAMNĂ

Cât de frumos miroase a toamnă timpurie...
Parfumul ce plesnește în strugurii din vie
În zeama ce țâșnește călcată-n talpa goală
Și curge liniștită, din țuturoi în oală.

Mă apăr de o viespe, de un bondar vărgat
Ce vor și ei să guste lichidul aromat
Și protestează musca, de ce-o îneacă-n plin
Licoarea dulce care, se țârâie în lin.

Transfer dulceața-n beciul ce râde în răcoare
Gospodărind butoiul cu sete de licoare
Ca-a uscățit săracul dar s-a umflat cu apă,
Aproape să-l înece, credea că nu mai scapă.

Dar a scăpat rotundul, cu doagele întinse
Și-acum, mustul ce fierbe, așteaptă zile ninse
Când așezat, cel dulce, care chema bondarul,
Îndeamnă, cu pocalul să vină gospodarul.

Oh...dulce amintire, ce-ai transformat nectarul
Din bobul de feteasca, negru sau alb, amarul
Ce prigonește răul, ducă-se pe pustii
Tu ești binele nostru, prelins din cele vii.

Că vinul ne învie, ne dă speranțe noi
Ne scapă de necazuri, ne scoate din convoi
Mai facem pasul stânga, sau dreapta vinovat
Dar suntem fără pată, ni-i sufletul curat.

Vinul nu e de vină, cuminte-i în pahar
Ne dă în dar virtute, virtutea ne e dar,
Însă îmi cer iertare stăpânului ceresc,
E prea puțin un strop, când mă împărtășesc!

SALUT

Din unghiurile lunii noi
Și din căușul ce așteaptă
O-ntârziată, nouă treaptă
Privesc la timpul din-napoi.

M-aș așeza ca pe o blană
Pe vârful lunii, cel de jos
Picioar peste picior, în cros
Și rezemat, precum o stană.

Să cânt din frunză de arțar
O doină dulce, românească
Din care timpul să renască
Și să îmi dea un nou hotar.

Și călărind pe luna nouă,
Privind de sus, spre pământeni,
Să dau onorul cetățeni
Prin colțurile amândouă.

NESOMN

Mă-ngân cu luna care mă sărută
În centrifuga nopții foșnitoare
Ce zguduie desigur ce mă doare
În creștetul golit, de vreme slută.

Mă-ndemn cu noaptea-n plina ei splendoare,
Mă răsucesc pe-o parte s-o înfrunt
Și îmi răsare înc-un fir cărunt
Ce-mi completează pata de culoare.

Oftez și mă sucesc în sens de ceas
Să nu înfrunt al timpurilor ornic
Dar nici al vieții programat ceasornic
Nu-l deranjez, muțind cu nici un glas.

Sunt treaz și țiș în nopte-nădușit
Să nu m-aud nici eu în strigăt mut
Și mă sucesc în axul meu tăcut
Încă o dată înspre infinit.

Deschid un ochi, spre darul dimineții
Scăpat din gheara nopții ce-a trecut
Și îl închid cu gândul întrecut
În veșnicul perpetuum al vieții.

IDEAL

Din arhitectura divină a
cuibului semirotund
de rândunică,
ciocurile galbene
înfipite ca niște săgeți
în aproapele cerului
senin,
visează zgârie nori
în formă de
furculiță
sub streșina casei
la care revin și caută
în fiecare an
raiul.

DESPRE DOR...

Dorul meu de doruri duse
neaprinse și ascunse
neatinse sau strivite
scăpătate de ispite...

Doruri stinse, necuprinse
câte n-au trecut prin vise
și-au ajuns cu anii ninse
tot întregi și neatinse.

Dar e bine, nu-i străin
dorul dorului senin
tresărind, atins de dor
stârnit de câte-un fior.

Dar de dor, în strop de clipă
pe-aripă de rândunică
simt răcoarea ta de rouă
într-un dor de lume nouă.

Radu LIVIU**Amintirile pe scări**

fotografiam de jos moscheea musulmană
turnul acela atât de subțire
ca un fir de zmeu în formă de pălărie
mi se părea că aparatul meu
e un aspirator de amintiri
parcă ele nu mai urcau
dând cu ochii de nume și inimi
scrijelite pe peretele torsionat
o luau în jos pe scări

își ștergeau cu teamă un pic de praf
între covoarele acelea turcești
înainte de a-mi produce o mică
panică în rucsacul clipelor
rămase prizoniere aici
aparatul meu de fotografiat
nu mai elibera poze
ca o scoică aduna nisip dintr-o clepsidră

în apropiere la capătul străduței
pe soclu Ovidiu era îngândurat
m-am așezat protector lângă el
ca lângă trecutul meu
doi stingheri
care totuși ne spionam
cu o ocheadă

privea marea cu spatele la muzeu
iar eu acea farfurie zburătoare
deasupra moscheii
ce parcă dorea să zboare către alt timp
mă imaginam un dervish ce dansează sufi
și la final în loc să-mi găsesc liniștea
rămâneam acolo sus descoperit
ca un felinar
ars de soare și bătut de vânt
pentru mine nu mai fusese loc
în mașina timpului
la asfințit turnul dansa sufi

Mularea poeziei

o prietenă i-a arătat o poezie cu Dali
în care el sculpta
rotunjimile femeii de marmură
a râs gândindu-se la o excentricitate
cum să se învârtă parcurgând un cerc
Dali pe o bicicletă
din anii douazeci cu o roată mare și una mică
schitând un corp
în autocad parcă îi ies din monitor
coloanele din La Sagrada Familia

ca un gând neterminat între Dali și Gaudi
alături de desen păstrează poezia cu ființa
din rotunjimi de marmură albă
femeile sunt bune de iubit și să ne spună
poezii

zâmbește misogin fiindcă fata asta
niciodată nu i-a spus că-l iubește
pornește mașina ascultând muzică
privește în oglinda retrovizoare
în urma lui parcă rămâne
o zi reușită

acasă după duș răsfoiește imagini pe laptop
schimbă mesaje cu prieteni
adoarme visând clădiri până la cer
a doua zi la serviciu pe calculatorul uitat
deschis

un screensaver se plimbă
corpul din autocad și versurile ei
cuvintele cu rotiri în unghiurile piesei
zâmbește și spune
iată piesa și mularea poeziei
ca un Venus daliniliană sau Galatea
Sferelor

deschide messengerul și citește uimit
am plecat bandantă la Filgueras

„Singura diferență dintre mine și un nebun
este că eu nu sunt nebun” - Dali

Dragostea albă

dragostea albă
crește case la Santorini
pe lave stinse de munte
cafeaua longevității
ademenește cel mai frumos răsărit
pe terase cu aer de mare
chemarea ta are ochii verzi
cu tot alaiul primăverii
brațele tale albastre au
întinderea cerului
prin care sufletul
capătă incommensurabile aripi
iubirea mea e străvezie
îmi vezi inima
și tot cerul respirației mele
îmi simți dorul
cum palpită în toate venele
mi le poți măsura
dacă le amprentezi
cu eșarfa ta
o corabie minoică
așteaptă în port
vreau să rămân alături de tine
până la următoarea erupție
și apoi să coborâm pe pământ
aici pe stânci
să construim o casă albă

REGULAMENTUL FESTIVALULUI INTERNAȚIONAL DE POEZIE ȘI EPIGRAMĂ „ROMEO ȘI JULIETA LA MIZIL”, ED. A VIII-A, 2014-2015

„Mizilul strălucește în mijlocul tîtului, până acuma ca reședință de subprefectură și ca una din cele mai importante centre politice ale țării. El datorită însă în mare parte importanța sa activității, energiei și devotamentului lui Leonida Condeescu. Se poate oare zice Termopile fără a zice Leonida? Nu, desigur. Ei! tot astfel, cine zice Leonida, zice Mizil. Mizilul nu se poate concepe altfel; dar nici Leonida.” (I.L. Caragiale, O zi solemnă)

SECȚIUNILE FESTIVALULUI:

POEZIE – patru poezii

EPIGRAMĂ – patru epigrame

Înscrierea se face fie pe www.romeojulietalamizil.ro sau prin poștă, pe adresa:
prof. Laurențiu Bădicioiu, Liceul Teoretic „Grigore Tocilescu”,
str. N.Bălcescu, nr.131, Mizil, Prahova, cod 105800, cu mențiunea:
pentru „Romeo și Julieta la Mizil”, ed. a VIII-a.

La concurs pot participa tinerii români de... orice vârstă peste 14 ani și de pretutindeni!

ÎNSCRIEREA: 10.09.2014 – 25.12.2014.

PREMIEREA: 31.01.2015, la Mizil. Premianții se obligă să vină să ridice premiul/să trimită un reprezentant.

PREMIILE TOTALE: 4000 DE LEI

Trofee și medalii vor fi acordate premianților.

Diplome de participare vor fi acordate concurenților dar și profesorilor îndrumători (unde este cazul).

Antologia cu textele selectate de juriu va fi editată după premiere și trimisă prin poștă doritorilor.

Tema impusă, **MIZILUL**, este la secțiunea *Epigramă*, doar pentru o singură epigramă. Celelalte au teme libere. Surse: Furnica, 175 de minute la Mizil, de G.Bogza, O zi solemnă, de I.L. Caragiale, Romeo și Julieta la Mizil, de G. Ranetti și alte surse pe care le găsim concurenții. Informații foarte utile pe www.romeojulietalamizil.ro Poeziile/epigramele trimise nu trebuie să fi fost publicate pe hârtie până la postarea clasamentului. Un motto trebuie adăugat în FIȘA DE ÎNSCRIERE pentru ca, numai ulterior jurizării, concurentul să poată fi identificat. Textele vor fi scrise obligatoriu cu Times New Roman, font 11, cu diacritice, fără alte sublinieri sau intervenții. În caz contrar organizatorii își rezervă dreptul de a elimina concurentul.

Precizăm că, pentru cei care nu au internet, materialele pot fi trimise prin poștă (la adresa de mai sus), semnate cu motto, în același plic introducându-se un plic închis, pe care va fi scris același motto. În acesta se va găsi fișa de înscriere cu adresa de domiciliu, mailul, telefonul, ocupația, CNP-ul participantului.

COMPONENȚA JURULUI:

Florian Abel – câștigătorul ediției a VII-a, *Epigramă*

George Corbu – președintele Uniunii Epigramiștilor din România

Mihai Morar – inspector de română

Ioan Toderașcu, câștigătorul ediției a IV-a, *Epigramă*

Cristina-Marian Ionescu – inspector de română

Meravei Mihaela- câștigătoarea ediției a VII-a, *Poezie*

Victoria Milescu – câștigătoarea ediției a IV-a, *Poezie*

Emil Proșcan – primarul orașului Mizil, scriitor

PRECIZĂRI IMPORTANTE:

- Oricine va înscrie un text ce nu-i aparține (sau conține părți copiate) va fi descalificat
- Oricine va trimite un text/texte publicate pe hârtie până la postarea clasamentului va fi descalificat
- Oricine va trimite un text/texte cu care a participat la alte concursuri literare va fi descalificat
- Organizatorii vor descalifica, fără preaviz, orice concurent a cărui creație conține greșeli gramaticale, cuvinte/expresii vulgare, triviale
- Organizatorii pot descalifica, fără preaviz, concurenții care nu dau dovadă de bun-simț, respect și decență în comunicarea (prin orice mijloace) cu organizatorii
- Organizatorii își declină responsabilitatea când un terț preia textele în vederea folosirii lor ulterioare
- Organizatorii vor publica/posta ulterior textele participanților în Antologia festivalului, pe site sau în alte materiale conexe festivalului fără a mai cere participanților acordul

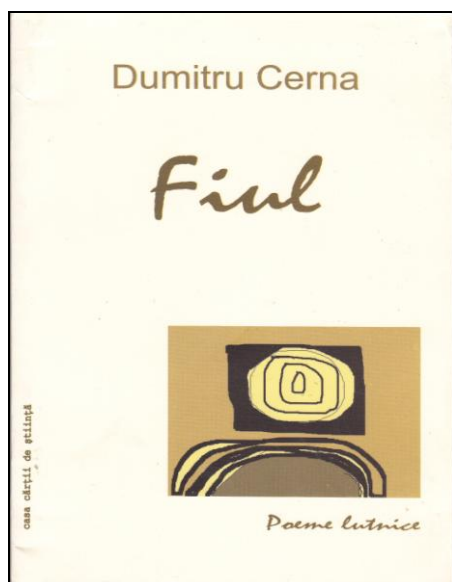

ÎNSCRIEREA ÎN CONCURS REPREZINTĂ O DOVADĂ A ACCEPTĂRII REGULAMENTULUI FESTIVALULUI ȘI ASUMAREA OBLIGATIVITĂȚII RESPECTĂRII LUI

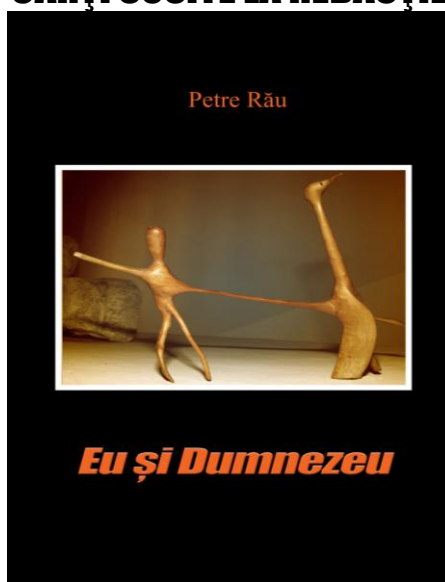
EVALUAREA: Notele acordate de juriu sunt de la 1 la 10, nota cea mai mică și cea mai mare nefiind luate în considerare la stabilirea mediei. În caz de egalitate, se apelează la criteriul cea mai mare notă dintre cele 4 acordate de juriu. Dacă egalitatea se menține, se apelează la criteriul cea mai mare notă dintre cele mai mici note acordate. Dacă egalitatea persistă, se acordă același loc. În caz de egalitate, premiul financiar va fi împărțit în mod egal între concurenții aflați la egalitate. Jurizarea are loc în perioada 1-20 ianuarie 2015 iar clasamentul va fi postat pe www.romeojulietalamizil.ro în intervalul: 25-27 ianuarie 2014.

Coordonatorii proiectului: profesorii Laurențiu Bădicioiu și Victor Minea.

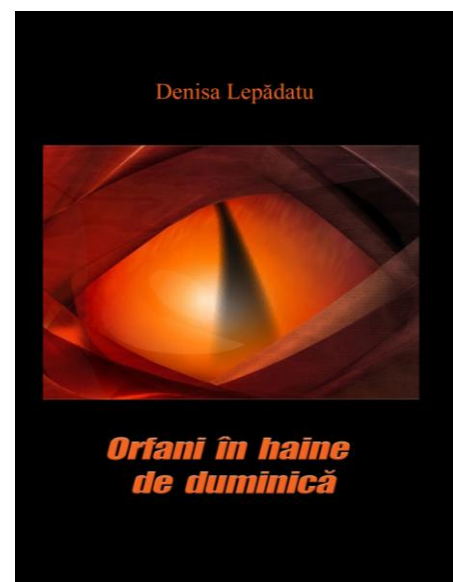
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

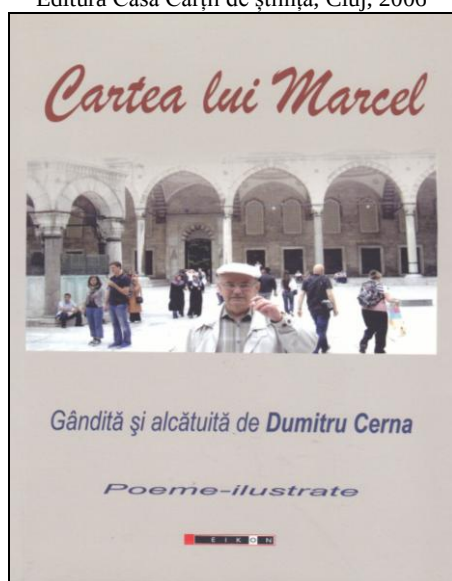
Dumitru Cerna – *Fiul*
Editura Casa Cărții de știință, Cluj, 2006

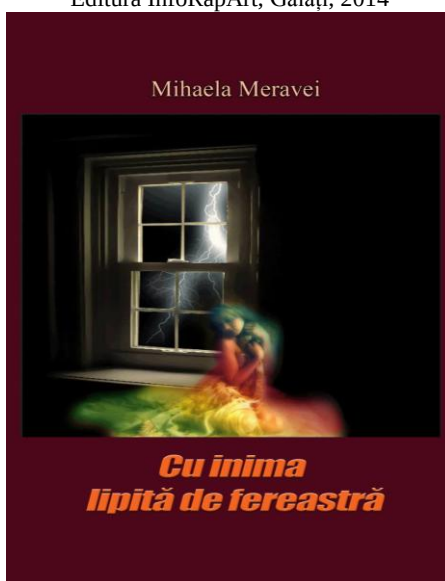
Petre Rău – *Eu și Dumnezeu*
Editura InfoRapArt, Galați, 2014

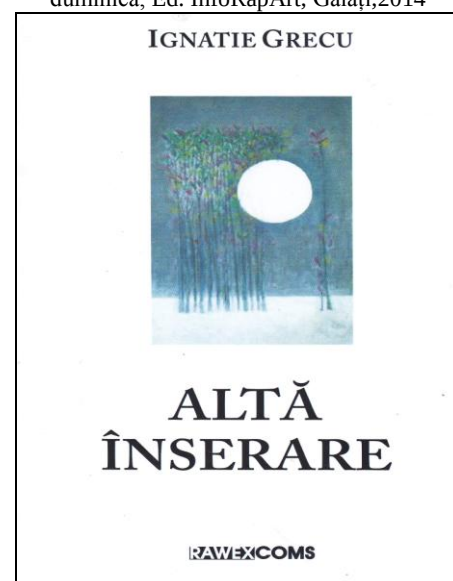
Denisa Lepădatu – *Orfani în haine de duminică*, Ed. InfoRapArt, Galați, 2014

Dumitru Cerna – *Cartea lui Marcel*
Editura Eikon, Cluj, 2005

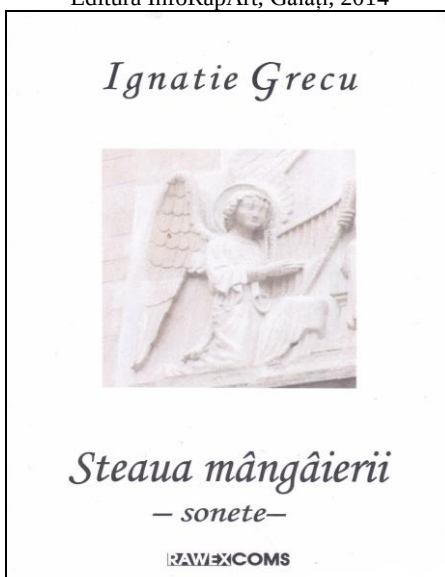
Mihaela Meravei – *Cu inima lipită de fereastră*
Editura InfoRapArt, Galați, 2014

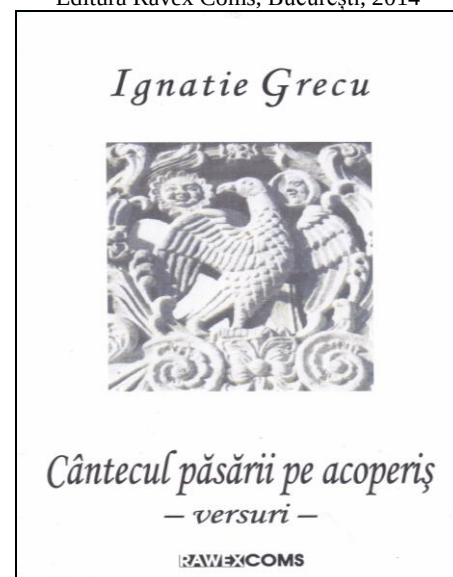
Ignatie Grecu – *Altă înserare*
Editura Ravex Coms, București, 2014

Dionisie Duma – *În reflectoarele criticii literare*, Editura InfoRapArt, Galați, 2014

Ignatie Grecu – *Steaua mângâierii*
Editura Ravex Coms, București, 2014

Ignatie Grecu – *Cântecul păsării pe acoperiș*
Editura Ravex Coms, București, 2014

BOEMA

ISSN 2066-0154

Galati 800331, Str. Regimentului de Siret, Nr. 17, Bl. C20, Ap. 42, parter

Telefon: 0726 337376, 0740 596 225, 0336 800313

Email: boema@inforapart.ro, inforapart@yahoo.com

Web site: www.boema.inforapart.ro